

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Suport Tècnic i Inventari
Biblioteca del Patrimoni Cultural

1027

Jaciment ibèric Castell d'Ulldecona . Ulldecona (Montsià)

Fabra i Salvat, Ester

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

Jaciment ibèric Castell d'Uldecona

Uldecona

Montsia

Campanya de Juliol/ Agost de 1987

Arqueòleg: M.Ester Fabra i Salvat

Ajudants d'excavació:
Joan Hilari Muñoz i M.Cinta Montañés

I. SITUACIO, GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA

El municipi d'Ulldecona de 126,05 Km2 és el segon en extensió de la comarca del Mòtsià.

El clima es mediterrani, força sec a la plana gairebé subàrida; això dona una vegetació molt variada des de les planes higrofiles del delta i els seus canyissars als faigs més meridionals de Catalunya.

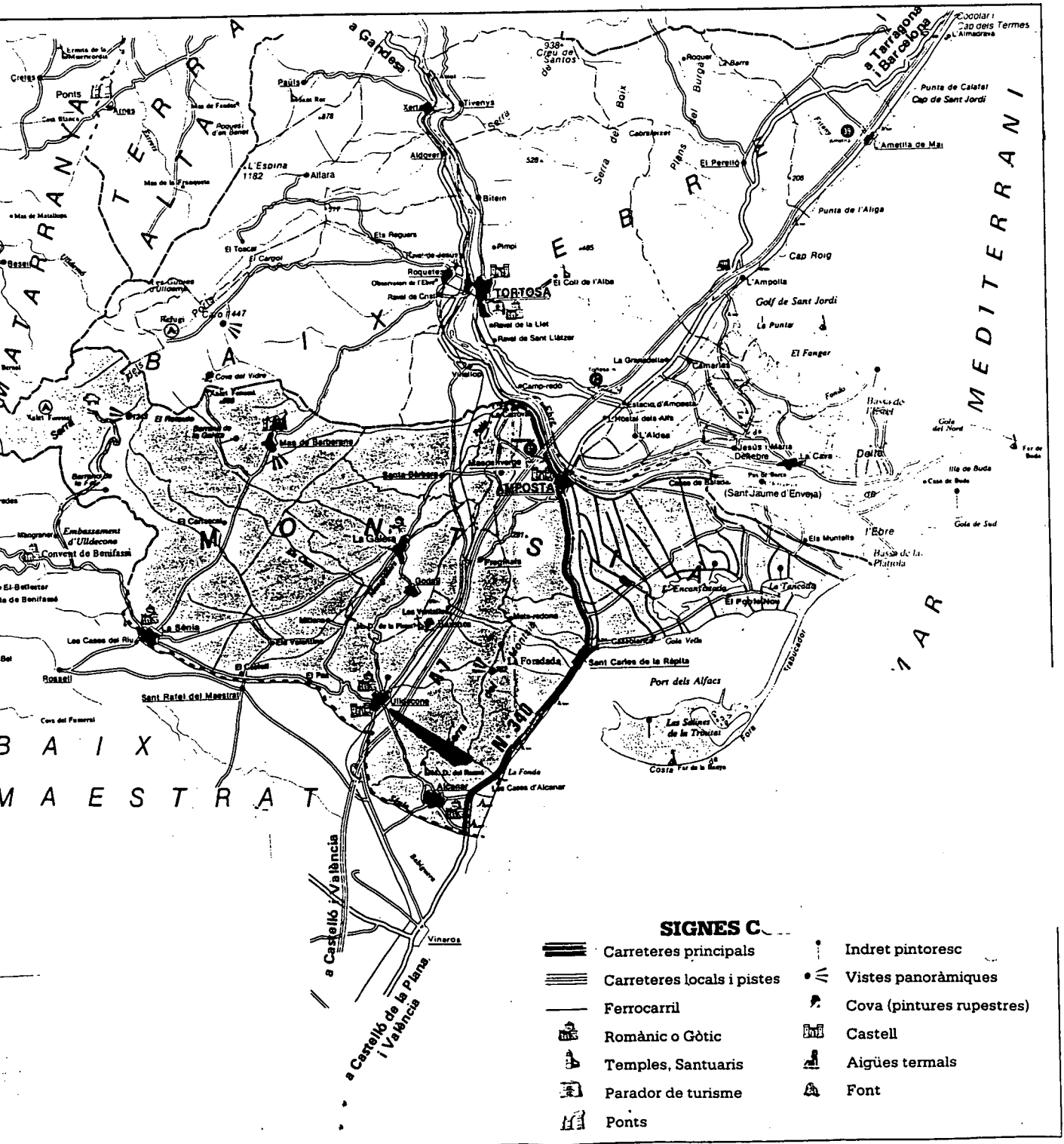
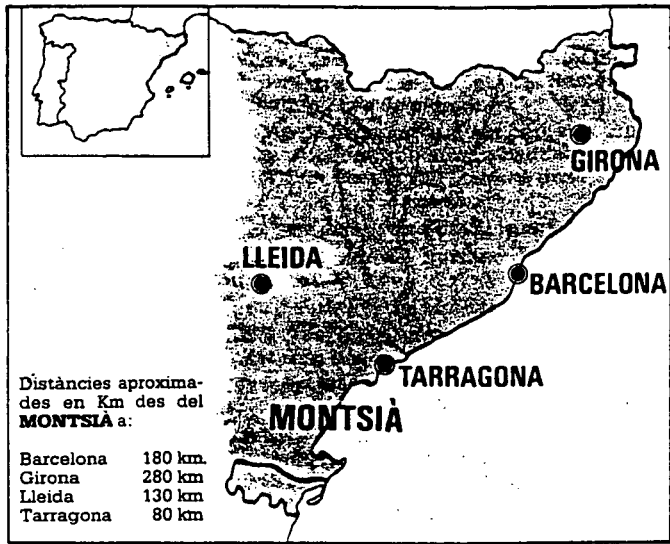
El Montsià es troba a l'extrem meridional del principat, fronterera amb el Baix Maestrat (País Valencià) i amb la comarca de Matarranya, territori català d'administració aragonesa. La superfície de la comarca es de 657,48 km2.

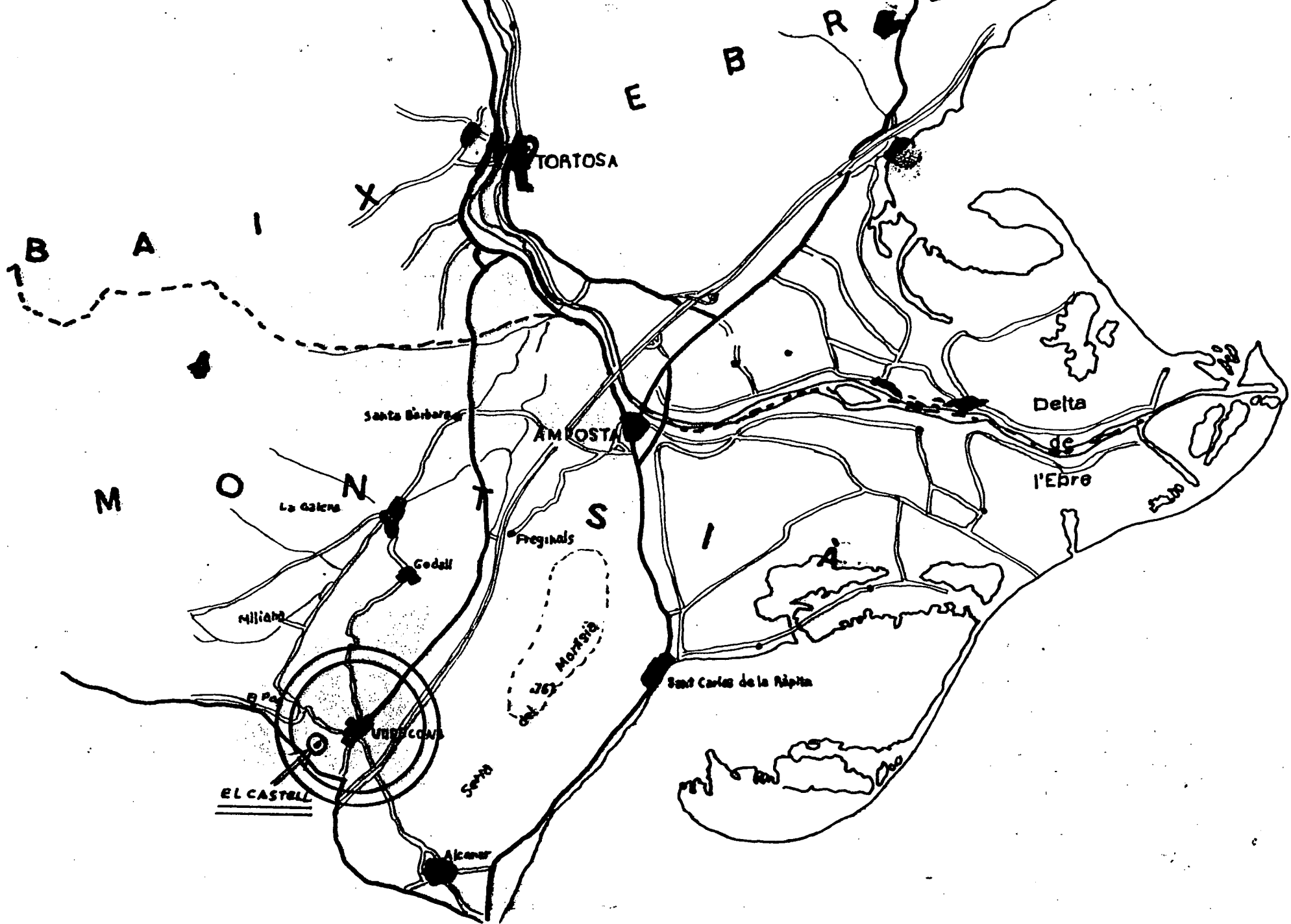
Els límits del Montsià son al Nord, la comarca del Baix Ebre; a l'est, la Mediterrània, des de la Platjola fins al riu de la Senia vorejant la península dels Alfacs; al Sud amb el riu Senia i a l'Oest, des del Tossal de la Gotellera fins al Tossal d'Espada en ple massís dels Ports de Beseit, o de Tortosa, en part límit amb el Baix Maestrat del País Valencià, en part límit amb el Matarranya, d'Aragó.

A més de la gran planúria del delta dret, el Montsià té d'altres planes, les quals són originades per les serres que les envolten. Així entre les serres pertanyents als Ports de Beseit i la Serra Grossa de Godall, se situa el pla de la Galera. Entre la darrera d'aquestes serres i la de Montsià es troba la depressió o foia d'Ulldecona, i entre la serra que ha donat origen al nom de la comarca i la mar tenim la depressió costera, que amb les altres dues han estat utilitzades des de segles enrere per establir les comunicacions entre Catalunya i la resta de la costa Mediterrània meridional.

Les roques que afloren en aquesta comarca son d'origen sedimentari i es disposen en paquets estratificats com si fossin fulls d'un llibre que després haguessin replegat i fracturat.

La plana o foia d'Ulldecona-Freginals s'origina per una fossa tectònica reblida posteriorment pels materials quaternaris. Així, les planes, tancades per l'amfiteatre dels massissos calcaris, son el resultat, com ja hem dit, d'un reompliment detrític, i presenten lògicament, un pendent suau vers llevant.

I.A. Aproximació a l'entorn geomorfològic del jaciment

El Castell d'Ulldecona s'aixeca damunt d'una petita elevació a 256 m. d'altitud per damunt del nivell del mar mentre que la vila es situa a la plana a 134 m. d'altitud sobre el nivell del mar. Les seves coordenades geogràfiques són les següents:

Long. 40° 7' 10" Lat. 40° 35' 40".

La muntanya és formada per roques calcàries cretàcies que es mostren quasi horitzontals. La vall, en canvi, és terra d'al·luvió, de gran potència o gruix, cosa que té una gran importància per als conreus.

A conseqüència d'aquesta geografia, escasseja l'aigua puix que la terra no la reté en les proximitats de la superfície. Aquesta manca va ser suplida amb la construcció de nombroses sinies i una xarxa de sèquies que es nodrien del riu Sénia i, modernament, del pantà d'Ulldecona.

El terme es més aviat pobre en vegetació i una bona part del seu sector muntanyos es cobert d'oliveres, garrofers i sobretot de matoll, que és aprofitat per a pastures pels ramats de cabres i bous. Dels antics boscos resten petites pinedes i alzinars. A les terres d'altitud mitjana i baixa predominen les vinyes i al sector més planer l'horta.

La vall o foia d'Ulldecona es oberta de NE a SW i era el pas tradicional del Principat al País Valencià; i per ella passa la carretera de Tortosa a Vinaròs en un tram abans aprofitat per la N-340, de Barcelona a València, i actualment per la via del tren de Barcelona a València i la moderna autopista A-7.

L'especial orientació de la vall fa que es trobi protegida dels vents del Nord i oberta als vents suaus del Sud cosa que li dona un clima agradable. Dista uns vuit quilòmetres i mig de la mar en línia recta, però li fa de barrera, per aquest costat, la serralada de Montsià.

L'orientació de la vall ha propiciat que des de sempre hagi estat un lloc de pas. Durant l'època romana hi passava una derivació de la Via Augusta, que sembla que entrava al País Valencià pel Pas, sobre la qual es va construir l'antiga carretera, oberta o arreglada a partir del 1845 que té el traçat Tortosa-Ulldecona-Vinaròs. Es aquest l'antic camí ral que unia Catalunya amb València i que explica les 32 visites i estades dels reis a Ulldecona plenament documentades.

Bibl. Gran Geografia Comarcal de Catalunya, 13
El Baix Ebre i el Montsià
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona-1984

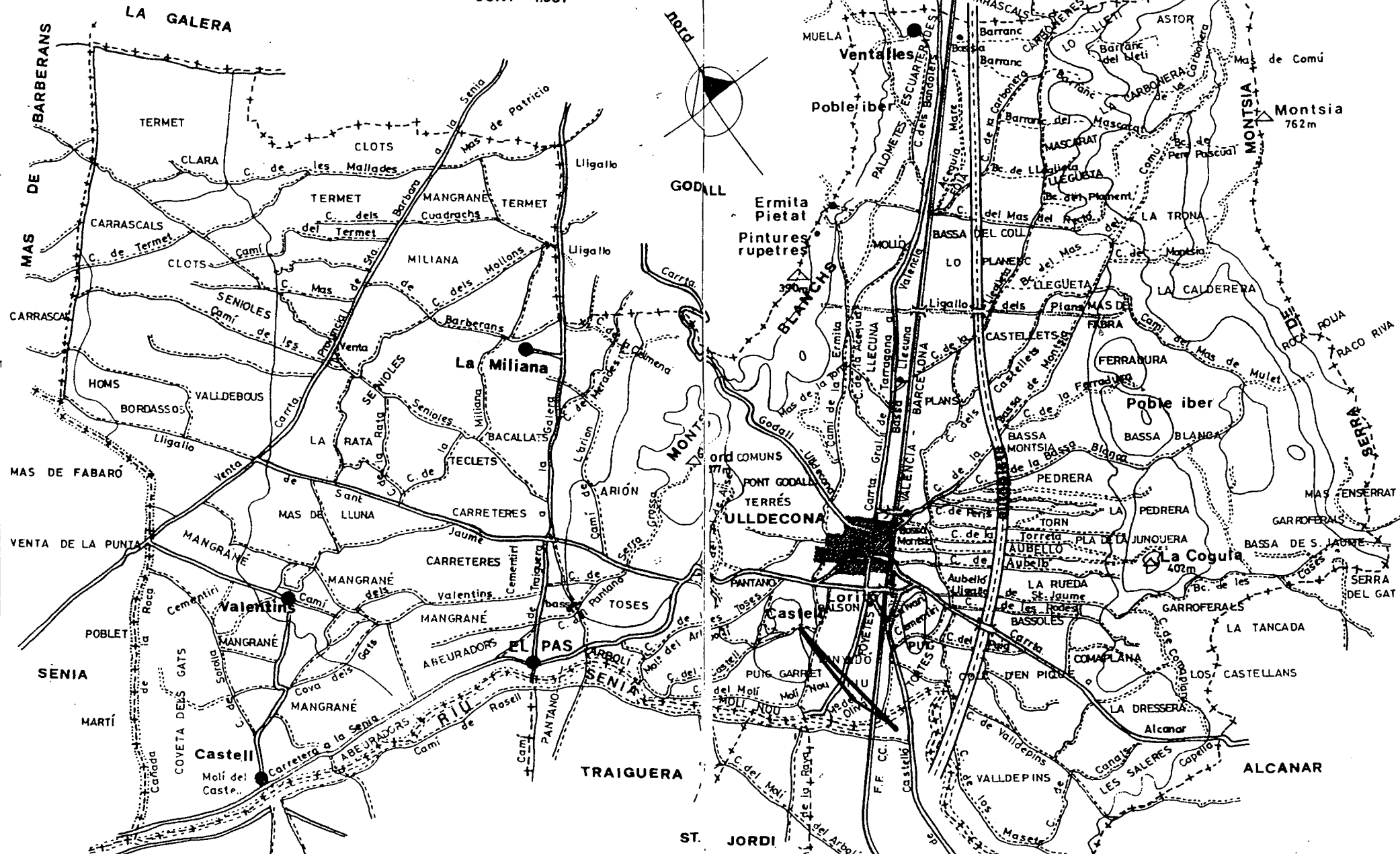
Ferre Ferre, A: "Història de Ulldecona y su entorno
geográfico"
Ajuntament d'Ulldecona, 1983

TERME MUNICIPAL DE ULLDECONA

ESCLA - 1:50.000

JUNY - 1981

II. ANTECEDENTS ENTORN AL CONEIXEMENT DEL JACIMENT

II.A. Historiografia

El coneixement del castell i de la seva importància és coneguda des d'antic, principalment en històries locals o de la comarca. Citem com a les més importants:

- Bayerri.E: "Historia de Tortosa y su comarca".Tortosa.1933

-O'Callaghan.R:"Apuntes históricos sobre la villa de Uldecona y el ermitorio de N^a S^a de la Piedad".Tortosa.1891.

- Bayerri.E: "Llibre de Privilegis de la vila d'Uldecona". Tortosa.1951.

-Diversos autors: "Els castells catalans" vol.IV.Barcelona.1973.

-Miret i Sans.J: "Les Cases de templers i hospitalers en Catalunya". Barcelona.1910.

-Ferre.A: "Historia de Ulledona y su entorno geográfico".Uldecona.1983.

Així, doncs, el coneixement de l'entorn del castell, de les seves estructures visibles i del seu desenvolupament, han estat àmpliament historiades. Es, però, la possible existència al lloc d'una ocupació humana anterior als moments àrabs o medievals la que es troba molt deficientment coneguda. L'any 1968 sortí a la Rev. AMPURIAS una breu nota sobre el jaciment.Es donava compte de la troballa de nombrosos fragments de ceràmica ibèrica i campaniana durant unes obres que es realitzaren davant del recinte emmurallat. Així mateix, en Maluquer de Motes, en el seu treball sobre el poblat paleoibèric de La Ferradura, Uldecona (Tarragona) anomena el poblat donant una nova dada:"... existen abundantes materiales desde el s.IV a.C en adelante...".

La confusió sobre el jaciment, però, es gran fins el punt que en la "Historia de Uldecona" d'Albert Ferré, prenent com a base la diferent bibliografia que utilitza, identifica dos jaciments ibèrics diferents al mateix lloc quan, en realitat, es tracta d'un. El primer, N'Albert Ferré l'esmenta com: "Yacimiento cercano al castillo de Uldecona" prenent com a font d'informació la nota apareguda a AMPURIAS i que abans ja hem esmentat. L'altra l'anomena com: "Poblado ibérico donde hoy se eleva el castillo de Uldecona" prenent com a font d'informació a E.Bayerri qui assenyala en el seu compendi "Historia de Tortosa y su comarca"(1933-1950) que: "En la cumbre y faldas de dicho castillo se ha encontrado variedad abundante de fusaiolas y fragmentos de cerámica, casi a flor de tierra."

Tret d'aquestes publicacions tan sols trobem referències del jaciment a les tesis de llicenciatura de M. de la Pietat Callarisa (1965) que cita el jaciment dins d'una sèrie àmplia de jaciments ibèrics i per la ceràmica apareguda en superfície; a la tesis de llicenciatura de Tomas Gimeno sobre Ilercavonia (1972) i a l'article més recent de Joan Vianney M.Arbeloa: "Castell d'Uldecona (Montsià).Campanyes 1985-1987" inclòs dintre del

treball del mateix autor: "Prospeccions i excavacions Arqueològiques" publicat al Butlletí Arqueològic.12. Any 1990.

Aquest, practicamente, desconeixement del lloc contrasta amb l'amplia bibliografia que es posseeix sobre el conjunt rupestre pictòric de la zona.

II.B. Fonts documentals

Reconquerida Tortosa l'any 1148, la regió del Montsià fou lliurada a l'Orde de l'Hospital, dividida en dos districtes: el d'Amposta i el d'Uldecona: el primer concedit per Ramon Berenguer IV el 8. Gener. 1149 i el segon l'agost de 1178, donat per Alfons II el Cast.

L'Orde de l'Hospital fou, doncs, qui donà cos i prestigi al lloc bastint bona part de les estructures existents (torre quadrada, església) malgrat que, anteriors a la reconquesta, apareixen diferents elements estructurals com la torre rodona, la muralla exterior i un altre recinte murat més petit, flanquejat per torres d'encara difícil descripció i naturalesa.

La barreja d'elements arabigs i cristians és patent en aquestes estructures més antigues, així podem apreciar-ho al recinte emmurallat exterior amb importants panys d'"Opus spicatum" característic de la manera de fer àrab. També sabem que el terme es trobava organitzat durant els temps del valiat de Tortosa, organització aquesta que provenia molt probablement d'èpoques anteriors. Així, pel que fa referència a l'estructuració del territori abans de la conquesta cristiana, es pot entreveure en la donació reial de 1180, quan el rei cedeix i confirma a l'orde hospitaler de Sant Joan, el Castell d'Uldecona i els seus termes "tal com els havia tingut a l'època dels sarraïns" cosa que presuposa una organització o delimitació territorial ja establerta. Per l'altra banda, trobem la torre rodona (edifici defensiu, fet de carreuó i amb l'entrada, com és típic en aquests tipus d'estructures, pel segon pis) es plenament cristiana datada cap el 1150.

L'actual Montsià o espai situat entre l'Ebre i el riu de la Senia, degué quedar com a zona de ningú, una terra poc habitada i perillosa pel fet de confrontar amb el regne musulmà de València. La perillositat de la zona resta reflectida no tan sols amb el bastiment de la torre rodona sinó també a la carta de poblament de Tortosa on es diu:

" per cada moro fugitiu que es trobi entre Tarragona i l'Ebre es rebrà un morabetí i dos si es troba de l'Ebre a Uldecona."

Podem concloure que els primers vestigis d'ocupació, deixant apart les restes ibèriques, es datarien cap el s.XI i serien àrabs; conquerida Tortosa, es van bastir unes estructures defensives davant de l'encara perillós enemic àrab situat a la zona valenciana. Amb la donació del lloc l'any 1178 als Hospitalers començà una nova fase d'ocupació.

La confirmació de la donació feta a l'Orde (1180) i en la qual es precisa l'obligació que tenen aquests de bastir una fortalesa (torre quadrada) confirma els supostos abans expressats.

"...sicut melius ipsum castrum scilicet Uldichona hec supradicta habuit in tempore sarracenorum vel christianorum..."h

Amb posterioritat la situació jurídica del castell d'Uldecona - com a nucli inicial de la població així coneguda- va quedar

determinada per la comanda que de la seva tenença feudal feu el mestre hospitaler d'Amposta a Ramon de Moncada i als seus successors l'any 1191. Els Moncada, doncs, amb el consentiment del mestre Folch de Cornelló, donaren la primera carta de població d'Uldecona el 11.Abril.1222.

El grup de pobladors que, en un principi, s'instalaren dins del recinte del castell era pràcticament mínim, el document en senyala tan sols a cinc, pero es podien assentar al lloc fins a dos-cents persones.

Poc temps després, l'assentament situat a dalt del castell va canviar de lloc establint-se a la plana on actualment existeix.

El 21.Març.1274. el mestre hospitaler Berenguer d'Almenara otorga el corresponent document donant permis per bastir una nova població que pendria el nom de Sant Lluc d'Uldecona i, popularment, Uldecona la Nova.

La causa d'aquest canvi d'emplaçament l'hem de cercar, principalment, en lo inadequat del lloc on originariament es va fundar el poble (molt lluny dels llocs de conreu); l'emplaçament del poble era més propi dels temps de Reconquesta i de perill, que no pas dels anys de repoblació, quan pacífics pagesos conreaven les terres que se'ls havia donat. A aquest nou poblador no li era pràctic tindre la seva casa tan lluny de les seves terres i, a més, encimballada dalt d'un cim. Es per aquesta raó que ja molts havien optat per construir la seva llar al costat de la terra de conreu refusant la possibilitat d'instalar-se al poble. El problema degué esser prou important per a que, finalment, canviés la ubicació del poble vers la productiva plana.

El document de 1274 així reflexa aquest trasvals de la població:

" Us donem doncs (la nova terra), a vosaltres i als vostres successors, i als altres pobladors que ja existeixen en aquest lloc, que amb el temps hi fessin cap..."

Cinquanta dos anys durà l'assentament de l'antiga Uldecona. Tenint en compte aquesta limitada cronologia, juntament amb la petita població que degué existir (el document fundacional en senyalava tan sols a cinc i amb el pas dels anys molts veïns es traslladaren a la plana), i que es va permetre als pocs que vivien a dalt de pendre els materials de construcció de les antigues cases per a bastir les noves, podem colegir fàcilment que hi va haver un veritable desmuntatge del petit habitat que va quedar net, factor que influeix a l'hora d'excavar aquest moment cronològic.

L'església parroquial situada al castell no va tardar gaire en traslladar-se al nou emplaçament. Una concòrdia feta entre el capellà de la de Sant Lluc (a Uldecona la Nova) i el beneficiari de la de Sta.Maria dels Angels (al Castell) datada l'any 1281, ens testimonia que la construcció de la primera església parroquial sorgida a Sant Lluc d'Uldecona es va fer entre 1274 i 1280. Però aquesta construcció ben aviat va quedar superada degut

a l'augment de la població i així veiem com l'any 1375 s'inicia la construcció de la nova església, l'actual, en estil gòtic.

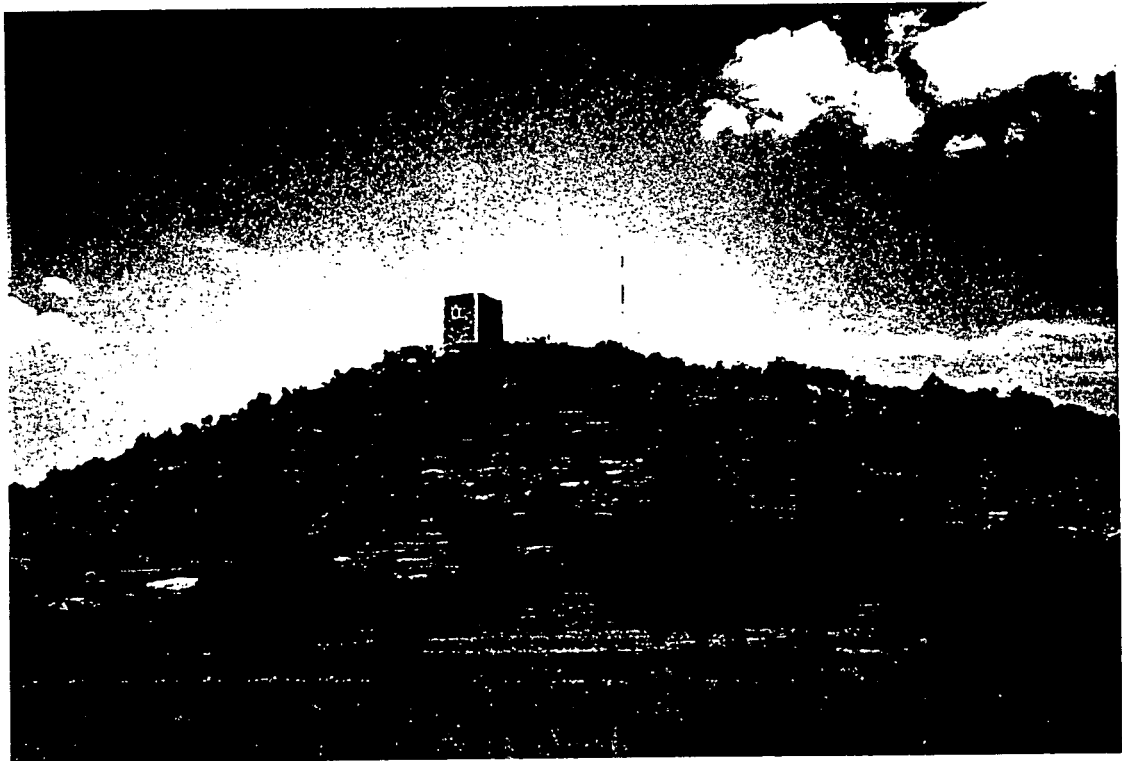
Malgrat tot, l'antiga església parroquial no fou abandonada, en primer lloc perquè seguia pertanyent als hospitalers i, després, perquè existeixen diferents documents posteriors al 1274 que reflecteixen la preocupació pel manteniment i adreçament de l'edifici i del culte.

Serveixi d'exemple un document de 1282 en el qual els habitants del pla regulen la celebració de misses a l'església del castell:

"... que es celebri missa a l'església de Sta. Maria al Castell i donar-li per la seva sustentació, cada any, cent seixanta sous de la bona moneda de Jaca, corrent a la ciutat de Tortosa, per a pa i vi."

Així mateix, l'any 1433 s'estipulaven les celebracions de misses els dilluns, dimarts i dimecres de cada setmana.

Veiem, doncs, que els lligams de la població amb la seva antiga parroquia van durar molt de temps i de fet, encara avui podem veure sobre la porta d'entrada una inscripció que es data l'any 1601.

*Situació del jaciment des de la plana d'Ulldecona
la Nova.*

II.C. Fonts arqueològiques anteriors

Ens trobem amb una llarga i continuada ocupació de l'indret conegut com "Castell d'Ulldecona" a la llum de les fonts documentals. Les campanyes d'excavació iniciades l'any 1985 corroborarien les premises documentals abans enunciades.

Amb la intenció de corroborar aquests supostos i determinar quin era l'abast de l'ocupació anterior ibèrica, l'any 1985 es va realitzar una primera campanya d'excavació que va estar inclosa dins de la Xarxa de Camps de Treball elaborada per l'Institut Català de Serveis a la Joventut. Els resultats d'aquesta primera campanya establiren que veritablement en aquell lloc hi hagué un assentament ibèric del qual no hi quedaven restes d'elements constructius, però sí de restes materials. La cronologia d'aquest jaciment abraçava el s.II i I a.C. malgrat que aparegueren certs elements que podien remuntar la cronologia fins a mitjans s.IV a.C.

No hi havien indicis materials que permetessin parlar d'una ocupació d'època Alt Imperial; més aviat semblava que el lloc havia estat abandonat a mitjans d'era. Tampoc hi havia indicis que permetessin suposar una ocupació d'època musulmana. Es documentava un breu període d'ocupació corresponent al poblat medieval.

L'àrea excavada fou de 45m² repartits en 5 quadres de 3x3 m. sent dirigida l'excavació per l'arqueòleg Ramon Alvarez.

Durant la segona campanya d'excavació l'any 1986 es van prosseguir les línies ja marcades durant la primera. Els treballs es localitzaren al sector N. del jaciment partint de les cales ja obertes.

Les quatre cales escavades havien proporcionat estructures habitacionals acompanyades de llars i restes ceràmics ibers i medievals.

La segona campanya oferí interessants variants a lo expresat a l'estudi preliminar de la primera campanya; refermant-se la cronologia ibèrica per les noves estructures aparegudes les quals deurién ser reaprofitades en època medieval o ensolsides (mur cala 7) durant la preparació del terreny per tal de ser de nou ocupat.

BIBLIOGRAFIA: Fabra i Salvat, Ester: Memòria d'excavació del jaciment ibèric "Castell d'Ulldecona". Campanya 1986. (Inèdit)

Vista general de les excavacions.

III. OBJECTIUS DE LA CAMPANYA DE 1987

La tercera campanya d'excavació al Castell d'Uldecona tenia com a objectius bàsics prosseguir les excavacions realitzades durant la segona campanya. Els treballs, doncs, es localitzaren al sector Nord partint de les cales ja excavades i seguint l'excavació en extensió.

Les recerques es dirigiren, doncs, a afermar les hipòtesis enunciatades la darrera campanya. Tot plegat, ens endinsava vers l'estudi de l'urbanisme del jaciment diferenciant les dues etapes que oferia, els possibles reaprofitaments d'estructures i la valoració de la seva importància arqueològica dintre del conjunt de la zona.

L'excavació es realitzà entre els dies 15 de juliol-7 d'Agost de 1987 i també fou inclosa dintre de la Xarxa de Camps de Treball elaborada per l'Institut Català de Serveis a la Joventut en col.laboració amb el Servei d'Arqueologia de la Conselleria de Cultura.

IV. METODOLOGIA

Establerta a la darrera campanya una zona d'excavacio situada al sector Nord dintre del recinte del Castell. vam prosseguir la tasca ja iniciada en aquest sector. obrint dues noves cales (VIII i XI) i prosseguint la tasca a la inacabada cala V. Les dues noves cales del sector N. foren de 3x3 m.

L'excavacio dura 24 dies dels quals 14 es dedicaren a activitats arqueologiques i la resta a altres activitats de lleure. El nombre de participants al camp foren de 42 joves repartits en dos torn de 15 dies i l'excavacio ha estat dirigida per M.Ester Fabra.

V. DIARI D'EXCAVACIONS/SISTEMA HARRIS

15. Juliol. 1987

S'ha netejat la zona a excavar (Sector Nord) i s'han delimitat dues noves cales (N.VIII i XI) separades per un testimoni de mig metre. Ambdues cales medeixen 3x3 m.

Així mateix, i per tal de finalitzar l'excavació de la cala n.V, s'ha realitzat també una neteja d'aquesta a fi de deixar-la en condicions òptimes per continuar excavant.

S'han recollit tots els materials superficials que han aparegut durant la neteja i, finalment, s'ha començat a extreure el primer estrat de la cala n.VIII.

16.VII.87

Cala VIII: El primer estrat que ha aparegut es format per terres griseses amb abundant matèria orgànica (arrels i herbes) que es barregen amb nombrosos noduls que a mesura que anem baixant, van augmentant (Estrat Ib). Han aparegut, també, abundants alls silvestres. En acabar la jornada, s'ha deixat mig finalitzat aquest estrat arribant, pràcticament, al II estrat i al farciment ja individualitzat durant la darrera campanya.

A la cala XI, avui delimitada i acotada, s'està extraient l'estrat I i Ib, les característiques dels quals coincideixen amb les dades apuntades anteriorment.

Dels materials, destaquem un frag. de sigillata hispanica aparegut a la cala XI.

17.VII.87

S'ha prosseguit baixant l'estrat Ib i acabat aquest a la cala N.VIII. s'ha retrobat amb l'estrat II format per terra groc-marronosa compacta amb abundants noduls calissos i que correspon al terra trepitjat del moment d'ocupació medieval.

A la cala XI, es manté l'estrat Ib (terra grisosa, no tan compactada com destacavem durant la darrera campanya degut a les pluges, i amb noduls amb algun que altre resta vegetal).

Dels materials, destaquem un petit frag. de cos de ceràmica àtica de figures roges aparegut a la cala VIII de procedència de la Magna Grècia (Sicília) s.IV a.C.

18 i 19.VII.1987

Dedicats a activitats complementàries establertes ja en el programa i dinàmica del Camp de Treball.

20.VII.1987

Cala VIII: S'ha prosseguit baixant el II estrat a les dues cales, delimitant el farciment.

Estrat II: Es format per una fina capa de graves marronoses molt depurades, un xic esterils.

Dels materials, destaquem un possible penjol de bronze aparegut a la cala N.VIII.

21.VII.1987

Es prossegueix extraient el II estrat a les dues cales el qual s'assenta damunt del farciment de pedres i, segons l'alçada de la roca mare, directament sobre aquesta.

En quant els porcentatges ceràmics, aquests han baixat molt.

22.VII.1987

En un primer moment, degut a les dolentes condicions climatològiques, no s'ha excavat. Posteriorment, havent millorat el temps, s'ha pujat al castell.

S'ha prosseguit extraient el II estrat que cobreix el farciment i que ara s'ha tornat dur i amb poca presència de material ceràmic.

23.VII.1987

Avui no s'ha sortit a excavar degut a les dolentes condicions climatològiques.

24.VII.1987

En un primer moment, degut a les dolentes condicions climatològiques, no s'ha excavat. Amb posterioritat, havent millorat el temps, s'ha pujat al castell.

A la cala VIII i al seu sector N, s'ha arribat a la roca mare. Es a dir, el farciment de pedres no era uniforme en tota l'àrea ja que l'alçada de la roca mare feia, en certs llocs, innecessària la seva existència. Així a la cala VIII tan sols ocupa el sector S; d'aquesta desapareixent a mida que arribem al seu sector N.

Cala XI: S'està acabant d'extreure l'estrat II. Dels materials, destaquem uns frags. de vidre amb recobriment daurat d'origen o tradició arab, un frag. de cos amb nansa d'àmfora romana

25.26.27.28.VII.1987

Dedicats a activitats complementàries establertes ja en el programa i dinàmica del camp de treball.

29.VII.1987

Cala VIII: S'ha llevat tot l'estrat II.
Cala XI: S'ha llevat tot l'estrat II.
A partir de demà començarem a extreure el farciment d'ambdues cales.

30.VII.1987

Cala VIII: S'ha procedit a fotografiar i acotar el farciment optant per deixar el seu aixecament pel proper dia.
Cala XI: S'ha procedit a aixecar el farciment. ~~al~~ al sector SE. Dels materials, destaquem l'aparició, apart de ceràmica iberica, de ceràmica medieval preferentment musulmana.

31.VII.1987

Cala VIII: S'ha procedit a aixecar el farciment sota del qual ha sorgit, directament, la roca mare.
Cala XI: S'està extraient el farciment, mes potent, i amb mes alta concentració de pedres que el de la cala VIII.
Dels materials, destaquem un agulla d'os apareguda a la cala VIII; una punta de fletxa de ferro amb restes de manec de fusta apareguda a la cala XI.
Cala VII: S'ha procedit a netejar amb cura el mur aparegut durant la darrera campanya.
Dels materials, destaquem una gran nansa d'engerra amb restes de pintura i un frag, cos de ceràmica feta a ma amb dec. de cordo amb emprentes digitals.
Dintre de l'apartat de restes ossis, ha aparegut a la part inferior d'una mandibula a la cala XI.

1.2.3.VIII.1987

Dedicat a activitats complementàries establertes ja en el programa i dinàmica del Camp de treball.

4.VIII.1987

Cala VIII: S'ha llevat tot el farciment de pedres.

Cala XI: S'ha seguit aixecant el farciment, el qual és molt potent i amb gran quantitat de blocs de pedres mes o menys planes.

5.VIII.1987

Cala VIII: S'ha procedit a netejar els perfils i algunes clapes de terra que s'havien acumulat. Així mateix, s'ha netejat algunes diaclasses.

Cala XI: S'està treballant amb el farciment es qual es format per grans blocs de pedres que es sustenten directament damunt de la roca mare.

La nostra hipòtesi de treball, es que aquestes pedres pertanyerien a antics murs iberics del poblat però foren reutilitzats i moguts del seu lloc originari sent col·locades arbitràriament formant part del farciment medieval.

Dels materials, destaquem un frag. de base de t.s.h apareguda a la cala VIII i una moneda, possiblement de la ceca Kesse, apareguda a la cala XI.

6.VIII.1987

Cala VIII: S'ha procedit a cabar la neteja de les diaclasses. Amb aquesta neteja, s'ha acabat el treball en aquesta cala.

Cala XI: S'ha procedit a aixecar el que quedava del farciment. Al vèrtex SE, ha aparegut un forat a la roca mare. L'orifici es totalment natural i es degut a que la roca ofereix cambres buides per a on es deuria escolar l'aigua en moments de pluja.

Cala V: S'ha reprès el treball en aquesta cala delimitant la zona d'escombreries ja identificada en la darrera campanya. Situat al costat de la base de viga, sembla apareixer un forat d'una amplada aprox. de 60 cms. En principi, sembla que l'estructura ofereix un reompliment format per les mateixes terres que en la darrera campanya identificarem com estrat IIIb

7.VIII.1987

Cala V: Ha aparegut un paviment format per pedres de mida mitjana i petita lligat amb terra marronosa molt orgànica. El paviment iberic seria d'una etapa anterior al bassament i al mur aparegut a la mateixa cala. Així mateix, el paviment va acompanyat d'una concavitat retallada, en part, a la roca i, en part, realitzat amb les pedres que han conformat el paviment.

Sembla aparèixer un altre solc, aproximadament, a mig metre del primer, endinsant-se per sota del tall estratigràfic del sector S. de la cala.

El primer forat descrit es va trobar colmatat amb terres orgàniques, fragments d'àmfora i un frag. de campaninana.

criteri de distinció <i>color i textura</i>	color <i>grisós</i>	def. element ☐ mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar
	consistència <i>gru compactada</i>	def. estrat ☐ hàbitat farciment <u>abandó</u> destrucció prep. paviment
comp. geol.	comp. orgàn. <i>restes anells i herbes alguns ossos</i>	comp. artif.

Superficial compost per restes orgàniques vegetals incòduls calcars.
 textura gruosa. color grisós, no massa compactat degut a les
 pluges caigudes. El subdividim en dos: la superior amb moltes
 mels i l'inferior més neta amb material no ben remenat on
 apareixen els millors exemples de ceràmica apretada fins a

al a	es recolza en
i recolza	cobreix iE
ert per	talla
cit per	farceix
lat per	se li entrega
ntrega a	

☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Estrat barrejat produït de les últimes remogudes del terreny
 sot començat al blat.

TERI PER DATAR *ceràmica*

ACIÓ Molt barrejada i ha servit un fog. sigillada hispànica i
 una fog. àtica figures vermelles

Castell d'Ulldecona		1987	A	N	11	I
accions	plantes	full sit.	fotos	inventari		

criteri de distinció color i textura	color grisos	def. element ☐ mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar
	consistència poc compactada	def. estrat ☐ hàbitat farciment <u>abandó</u> destrucció prep. paviment
comp. geol.	comp. orgàn. restes ametls i herbes	comp. artif.

Superficial compost per restes orgànics vegetals i nòduls calissos
 Textura gravosa. Color grisos i no massa compactada degut a les pluges
 atgudes. El subdividim en dos: el superior amb molts barrells i l'inferior
 més neta amb material no tan remenat però tampoc no massa abundant

qual a	es recolza en
li recolza	cobreix II
ert per	talla
rcit per	farceix
llat per	se li entrega
entrega a	

☐	☐	☐	☐	☐	☐
	I				
	↓				
	II				
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐

restat barrejat producte de les últimes remogudes del terreny pol
 onreu.

TERI PER DATAR Ceràmica

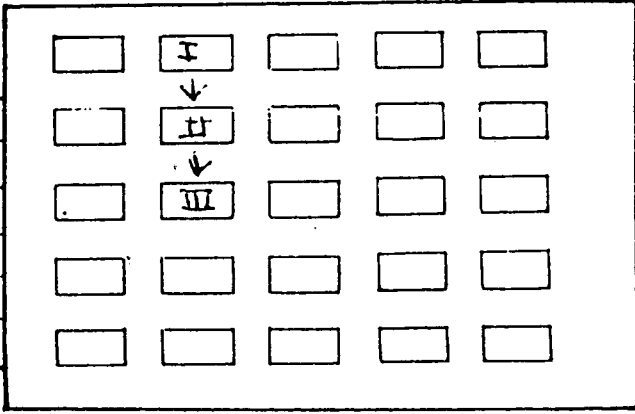
ACIO Indefinida amb una barreja de materials.

criteri de distinció color	color marronós	def. element ☐ mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar
	consistència poc compactada	def. estrat ☐ <u>hàbitat</u> farciment abando destrucció prep. paviment
comp. geol.	comp. orgán. OSSOS	comp. artif.

Capa de terres situada damunt marbre del llit de pedres.
 En el cas d'aquesta calca, al sector N, aquest estrat pren una
 més gran consistència al oferir la seva base una elevació molt
 accentuada que fa innecessària la coloració d'aquest farciment,
 sent igualat amb el sector Sud a base d'aquesta capa de terra
 marronosa acompanyada per pedres molt petites o còdols.

qual a ?	es recolza en
li recolza	cobreix III
bert per I	talla
arçit per	farceix
allat per	se li entrega
entrega a	

Capa de terra donada en època medieval damunt del llit de pedres
 per facilitar l'assentament o circulació

CRITERI PER DATAR
 ceràmica

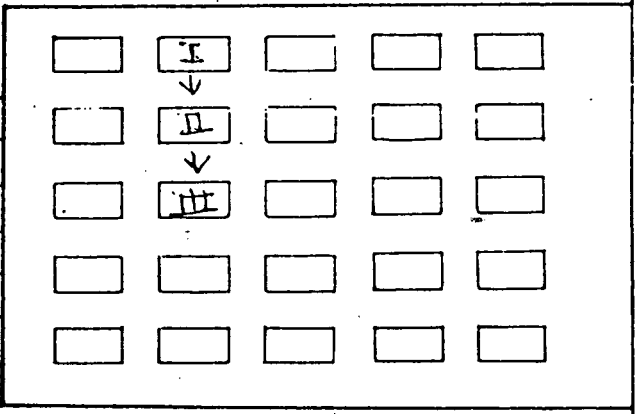
ATACIO
 Època medieval amb l'aparició de vidre musulmà i ceràmica
 de "cerda seca".

nom: bell d'Ulldecona		any: 1987	area: A	sector: N	quadre: XI	unitat estratigràfica: II
ions	plantes	full sit.	fotos	inventari		

criteri de distinció color	color marroños	def. element ☐ mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar
	consistència poc compactada	def. estrat ☐ hàbitat farciment abando destrucció prep. paviment
comp. geol.	comp. orgàn. ossos	comp. artif.

Ecapa de terres situada damunt mateix del llit de pedres que cobreix tota la cala.

al a	es recolza en
i recolza	cobreix III
ert per J	talla
cit per	farceix
lat per	se li entrega
ntrega a	

Ecapa de terres donada en època medieval damunt del llit de pedres

TERI PER DATAR
ceràmica

ACIO
Època medieval malgrat que al material ceràmic apareix beneyat

ERVACIONS
data: 29-VII-82 28

Eil d'Ulldercona		1987	A	N	8	III
acions	plantes	full sit.	fotos		inventari	

criteri de distinció llit de pedres	color	def. element ☐ mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar
	consistència compactat	def. estrat ☐ hàbitat farciment abandó destrucció prep. paviment
comp. geol.	comp. orgàn. aparició d'ossos i alguna cerrel	comp. artif.

Farciment de pedres donat en època medieval a fi d'aplanar el terreny, format per pedres calisses de mitjana mida acompanyades d'altres més petites o còdols. Tot trabat amb la terra de l'estrat II. En el cas d'aquesta cala, el farciment no ocupa tota l'ella ja que la roca mare s'eleva de forma accentuada per tot el sector Nord de la cala.

al a	es recolza en
li recolza	cobreix
ert per II	talla
rcit per	farceix
llat per	se li entrega
entrega a	

☐	I	☐	☐	☐
☐	↓	☐	☐	☐
☐	II	☐	☐	☐
☐	↓	☐	☐	☐
☐	III	☐	☐	☐
☐		☐	☐	☐
☐		☐	☐	☐

Estat d'aplanament del terreny en època medieval abans de la seva nova ocupació una vegada donada la primera carta de població d'Ulldercona.

ITERI PER DATAR	interpretació històrica i situació de la pròpia estructura i la seva naturalesa
-----------------	---

TACIO	S. XII
-------	--------

SERVACIONS	reompliment està feicit de material primordialment	data	30-VII-87	29
------------	--	------	-----------	----

ell d'Ulldecona		1987	A	N	11	III
acions	plantes	full sit.	fotos	inventari		
criteri de distinció		color		def. element ☐		
llit de pedres				mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar		
		consistència		def. estrat ☐		
		compactat		hàbitat <u>farçiment</u> abandó destrucció prep. paviment		
comp. geol.		comp. orgàn.		comp. artif.		
		esses i alguna curet				

Farçiment de pedres calcisses de mitjana mida a la part superior, entrecalçades amb petites pedres més petites o còcòls i per la terra cronològica de l'estrat II. El farçiment a la seva part inferior, és format per grans pedres planes i amb tendència a l'esquadrament.

al a	es recolza en
li recolza	cobreix
ert per II	talla
rcit per	farceix
llat per	se li entrega
entrega a	

☐	☒	☐	☐	☐
	↓			
☐	☒	☐	☐	☐
	↓			
☐	☒	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐

Farçiment d'època medieval realitzat a fi d'aplanar el terreny i preparar-lo per una nova ocupació. A la zona inferior del farçiment és possible que hi haguessin blocs de pedra procedents d'antics murs ibònics. Es fa de treball més sòlid al pis. La ceràmica apareguda és primerament ibònica i alguna musulmana tota barrejada entre la terra feta servir.

ITERI PER DATAR Interpretació històrica, situació de la pròpia estructura i la seva naturalesa.

ACIO S. XII

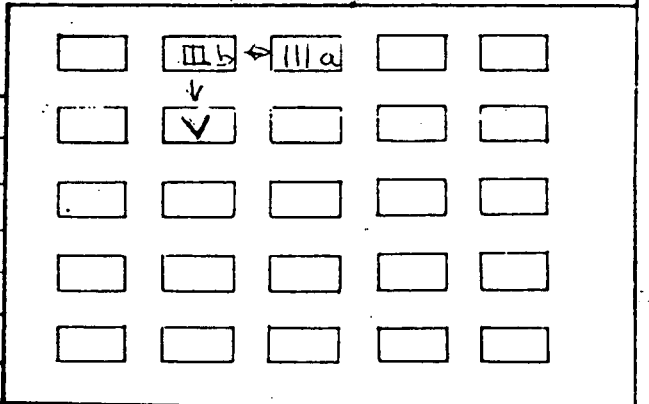
ERVACIONS Detalls: curació d'una punta de fletxa amb restes del mateix de fusta. data 30-VI-87 30

punt de trobada estell d'Allderona		any 1987	area A	sector N	quadre V	unitat estratigrafica ✓
condicions	plantes	full sit.	fotos	inventari		

criteri de distinció pedres i argila	color	def. element ☐ mur trinxera <u>paviment</u> arrasament sitja pou forn llar
	consistència dur	def. estrat ☐ hàbitat farciment abandó destrucció prep. paviment
comp. geol.	comp. orgàn.	comp. artif.

Paviment format per pedres de mida mitjana i petites col·locades per terra marroquina molt orgànica i argila endurida al foc que es concentra principalment al sector SE de la cala. Ocupa el sector N de la cala.

qual a	es recolza en
li recolza	cobreix
ert per III b	talla
rcit per	farceix
llat per	se li entrega
entrega a	

Paviment ibènic d'una etapa anterior al bassament i al mur aparegut a la mateixa cala. S'acompanya d'un gran forat.

ITERI PER DATAR
ceràmica

ACIO
ibènic

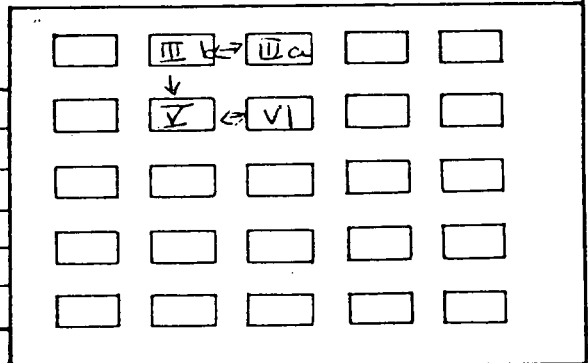
jaciment Castell d'Ulldecona	any 1987	area Δ	sector N	quadre V	unitat estratigràfica VI
seccions	plantes	full sit.	fotos	inventari	

n.º 8	critèri de distinció	color	def. element mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar comarçat
	concauitat	consistència	def. estrat hàbitat farciment abando destrucció prep. paviment
	comp. geol.	comp. orgàn.	comp. artif.

DESCRIPCIÓ

l·lides: 60x77 cms. Alçada: 22 cms.
 concauitat retallada, en part ja la roca, en part, realitzat amb los pedres i materials que conformen el paviment (E.V)

SEQUÈNCIA	igual a V	es recolza en	☐	☒	☐	☐
	se li recolza	cobreix	☐	☒	☐	☐
	cobert per III b	talla	☐	☐	☐	☐
	farcit per VII	farceix	☐	☐	☐	☐
	tallat per	se li entrega	☐	☐	☐	☐
	s'entrega a		☐	☐	☐	☐

INTERPRETACIÓ

Dubtosa. Potser algun tipus d'engalçament?
 D'un moment anterior al basament superior, que, en part, el cobreix i del mur superior situat al sector NE.

CRITERI PER DATAR: ceràmica, tècnica constructiva

DATACIÓ: Ibènic

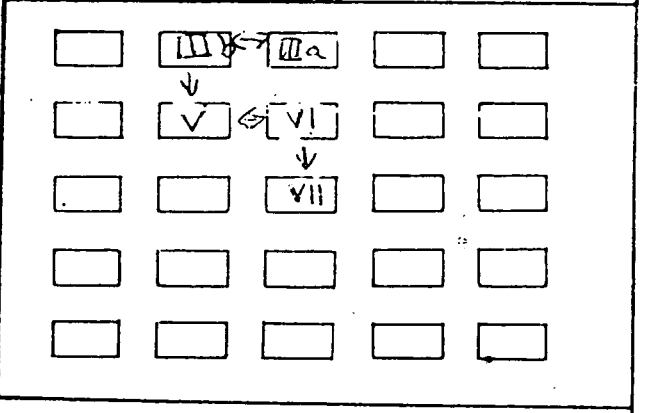
OBSERVACIONS: sembla aparèixer un altre solc aproximadament a mig metre d'aquest, endinsant-se per sota del tall estratigràfic del sector S., cosa que ha fet impossible el seu estudi.

data: 7-VII-87
 firma: [Signature]

plantes	full sit.	fotos	inventari
criteri de distinció		color	def. element ☐
color i textura		marroquí intens	mur trinxera paviment arrasament sitja pou forn llar
		consistència	def. estrat ☐
		flonja	hàbitat farciment abandonó destrucció prep. paviment
comp. geol.	comp. orgàn.	comp. artif.	
	alguns ossos		

Terres orgàniques que farceixen l'element VI.
Justament amb aquestes apareixen frag. de lout.

al a	es recolza en
li recolza	cobreix
port per III b	talla
rcit per	farceix VI
llat per	se li entrega
entrega a	

Terres que deuen colgar la cronologia (E-VI)

ITERI PER DATAR
ceràmica

ACIO
ibènic

VI. RESULTATS OBTINGUTS. CATEGORIES

VI.A. Inventari general

15-VII-87.Sector Nord -prospecció superficial-

Ceràmica ibèrica:

65 frag. ceràmica ataronjada:

- Suspensió: nansa de secció cilíndrica i traçat arrodonit
pertanyent a una àmfora de la costa.

1 frag. vora recta d'àmfora. N^oInv. CU-SN-13/87, del tipus Ilduratin.

1 base concavada arrodonida

1 carena convexa

1 frag. vora corbada reentrant

1 frag. vora corbada oberta

32 frag. ceràmica bicolor:

1 discoide

1 vora recte amb llavi arrodonit

1 frag. vora corbada oberta

1 base concavada arrodonida

1 frag. cos amb decoració de banda

25 frag. ceràmica beige:

1 frag. vora d'ala plana

Ceràmica íbero-romana:

5 frag. àmfora greco-itàlica:

- Suspensió: 1 arranc de nansa de secció ovalada amb engalba
blanquinós. N^oInv. CU-SN-12/87

Ceràmica campaniana:

1 frag. cos de Campaniana A

Ceràmica medieval i moderna: 30 frag.

2 frag. cos i base plana

1 frag. cos amb decoració d'acanalats; vidriat interior
color verdós.

1 frag de gibrella amb vora engrossida. Vidriat interior i
vora color verdós.

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit.

4 frag. maó.

15-VII-87.Sector Nord-Est -prospecció superficial-

Ceràmica ibèrica:

21 frag. ceràmica ataronjada:

3 frag cos àmfora

1 nansa cilíndrica i traçat ovalat.

17 frag. ceràmica bicolor:

3 frag. cos d'àmfora

1 nansa cilíndrica de secció aplastada al cos.NºInv.CU-NE-2/87

2 vores rectes amb llavi arrodonit i restes de pintura al cos a base d'una banda.Ambdues vores pertanyent a una mateixa peça.

7 frag. ceràmica beige:1 vora plana engrossida d'àmfora.NºInv.CU-NE-1/87

7 frag de ceràmica feta a mà: 1 pom de tapadora

Ceràmica greco-itàlica: 5 frag. cos

Ceràmica medieval i moderna: 57 frag.

2 frag. cos amb engalba negrós àrab

3 frag amb vidriat verdós: 2 frag. cos

1 peu concavat arrodonit amb vidriat a la base interior

2 frag. amb vidriat marronós: 1 vora amb desplaçament lateral i vidriat a la paret interior pertanyent a un plat.

1 peu pla

1 frag.cos gris medieval.

1 os

1 frag. ferro pertanyent, possiblement, a una bomba.

3 totxos.

15-VII-87. Cala V. Recollida General

Ceràmica ibèrica:

10 Frag. ceràmica ataronjada

1 frag. ceràmica bicolor

4 Frag. ceràmica beige: 1 frag. cos amb decoració de bandes

Ceràmica campaniana:

1 frag. cos campaniana A

Ceràmica de cuina:

3 frag. cos

15.VII.87. Cala VIII. Estrat I Nivell I

Ceràmica ibèrica:

16 frag. ceràmica ataronjada:

Suspensions: 1 nansa de secció arradonida i traçat ovalat

1 arranc de nansa amb solc central

5 frag. ceràmica bicolor:

1 vora corbada reentrant amb llavi arrodonit

3 frag. ceràmica beige:

1 vora d'ala plana

Ceràmica medieval:

3 frag. cos

16.VII.87. Cala X. Superficial

Ceràmica campaniana:

1 frag. cos campaniana B

Ceràmica medieval i moderna:

2 frag. cos vidriat: 1 frag. cos de cassola amb vidriat marronós

1 frag. cos amb vidriat verdós

16.VII.87. Cala XI. Estrat I Nivell I

Ceràmica ibèrica:

100 frag. ceràmica atronjada:

1 vora recte amb llavi oblic

1 vora recte engrossida amb llavi arrodonit

1 vora recte amb llavi arrodonit

1 peu pla

3 frag. cos àmfora, un d'ells amb engalba blanquinós

2 vores coll de cigne. N^oInv. CU-11-I-3/87

1 vora corbada oberta amb llavi oblic

2 vores corbades reentrants

1 vora plana engrossida d'àmfora

28 frag. ceràmica bicolor:

1 frag. cos amb engalba blanquinós

1 vora corbada oberta engrossida amb llavi arrodonit pertanyent a una gerra.

15 frag. ceràmica beige: 1 frag cos amb decoració de costellam

1 vora coll de cigne

1 base concavada arrodonida

3 frag. ceràmica sandvitxo:

1 vora coll de cigne. N^oInv. CU-XI-I-7/87

Ceràmica de cuina:

6 frag. cos

Ceràmica itàlica:

2 frag. cos

Ceràmica campaniana:

4 frag: 1 vora de bol. Campaniana A

Campaniana B: Peu forma Lamboglia 8a. Nº Inv. CU-XI-I-38/87

Ceràmica sigillata hispànica: 1 frag. cos

Ceràmica àrab: 1 frag. cos amb vidriat melós

Ceràmica medieval i moderna: 28 frag.

1 vora recte amb llavi pla

1 vora corbada reentrant

1 frag. cos amb vidriat groc-verdós

2 claus de ferro

3 ossos

1 fòssil

2 totxos

17.VII.1987   Cala VIII   Estrat Ib   Nivell II

Ceràmica ibèrica:

129 frag. ceràmica ataronjada:

3 frag. cos àmfora

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit

1 vora exvasada

1 vora d'ala plana. Nº Inv. CU-VIII-I-10/87

1 vora corbada reentrant de bol

1 base concavada arrodonida

1 base plana

1 dic retallat. Nº Inv. CU-VIII-Ib-39/87

Suspensió: 1 nansa de secció cilíndrica i traçat vertical

30 frag. ceràmica bicolor

1 vora coll de cigne de tenalla. Nº Inv. CU-VIII-I-9/87

31 frag. ceràmica beige:

1 arranc de nansa

1 vora corbada oberta

1 vora variant coll de cigne

1 frag. cos amb decoració de bandes

Suspensió: Nansa de secció cilíndrica i traçat vertical amb unguació, pertanyent a una àmfora de la costa. Nº Inv. cu-VIII-I-4-87

Ceràmica sandvitxo: 1 frag.

Ceràmica de cuina: 4 frag. cos

Ceràmica itàlica: 3 frag. cos
 Ceràmica campaniana: 5 frag.
 2 frag. cos Campaniana A, un d'ells amb una perforació
 3 frag. cos Campaniana B
 Ceràmica medieval i moderna: 3 frag. vidriat groc-verdós
 1 frag. vidriat. s.XVI
 2 ossos i un queixal

17.VII.87. Cala XI Estrat I Nivell I

Ceràmica ibèrica:
 Ceràmica ataronjada: 23 frag. cos
 Ceràmica bicolor: 7 frag. cos
 Ceràmica beige: 11 frag. cos
 Ceràmica medieval i moderna: 5 frag. cos

17.VI.87. Cala XI Estrat I Nivell II

Ceràmica ibèrica:
 Ceràmica ataronjada: 18 frag.
 1 frag. cos àmfora
 1 base concavada arradonida
 Ceràmica beige: 1 frag. cos
 Ceràmica sandvitxo: 3 frag. cos
 Ceràmica campaniana: 1 frag. cos
 Ceràmica medieval: 3 frag.
 1 frag. gris medieval
 1 clau de ferro

20.VII.87. Cala VIII. Estrat Ib Nivell II

Ceràmica ibèrica:

47 frag. ceràmica ataronjada:

Suspensió: Nansa de secció cilíndrica i traçat vertical

1 frag. cos amb decoració de banda

1 frag. vora recte amb llavi arrodonit

1 frag. cos amb taques color vinós

Ceràmica bicolor: 14 frag.

1 frag. cos àmfora

Ceràmica beige: 7 frag.

1 vora exvasada amb llavi arrodonit

1 vora recte amb llavi oblic

1 peu concavat arrodonit

Ceràmica campaniana: 4 frag.

1 peu concavat arrodonit campaniana A. N^oInv.CU-VIII-Ib-11/87

3 ossos

Forma 28. 180-110 a.C.

1 plaqueta de coure N^oInv.CU-VIII-IB/49/87

4 totxos

20.VII.87 Cala XI Estrat Ib Nivell II

Ceràmica ibèrica:

Ceràmica ataronjada: 107 frag.

2 frag. cos amb decoració de bandes

Suspensió: 1 nansa de secció arrodonida i traçat ovalat

1 vora recte engrossida. N^oInv.CU-XI-Ib-9/87

1 vora coll de cigne

1 vora corbada reentrant de bol

Ceràmica bicolor: 30 frag.

1 vora coll de cigne

ceràmica sandvitxo: 3 frag.

Ceràmica beige:

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit. N^oInv.Cu-XI-Ib-8/87

1 vora coll de cigne

Ceràmica campaniana:

2 frag. cos

1 base concavada arrodonida. campaniana A

Ceràmica cuina: 3 frag.

1 vora recte engrossida. N^oInv.CU-XI-Ib-10/87

Ceràmica àrab:

1 frag. cos amb vidriat color melós

Ceràmica medieval: 1 frag. cos gris medieval

4 ossos

1 frag. de ferralla

carbonets

21.VII.87. Cala XI. Estrat II Nivell LII

Ceràmica ibèrica:

Ceràmica ataronjada: 76 frag.

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit. N°Inv. CU-XI-II-5/87

2 bases concavadaes arrodonides

i arranc nansa

2 vores corbades reentrants

2 vores amb desplaçament lateral i llavi arrodonit

5 frag. cos amb restes de pintura

ceràmica bicolor: 18 frag.

Ceràmica beige: 11 frag.

1 vora exvasada

1 vora recte engrossida d'àmfora

1 frag. cos amb restes de decoració

Ceràmica sandvitxo: 1 frag.

ceràmica cuina: 1 frag

ceràmica medieval: 3 frag.

15 ossos

1 petxina

1 frag. destrat de pedra polida. N°Inv. CU-XI-II-43/87

21-VII-87. Cala VIII Estrat II Nivell LII

Ceràmica ibèrica:

Ceràmica ataronjada: 67 frag

1 base concavada arrodonida. N^oInv. CU-VIII-II-6/87

2 vores coll de cinge

1 frag. cos amb decoració de bandes

Ceràmica bicolor: 20 frag.

1 vora coll de cigne

Ceràmica beige: 21 frag.

1 vora corbada reentrant

1 vora d'ala plana

Ceràmica vermelloso: 5 frag.

Ceràmica cuina: 2 frag.

Ceràmica campaniana: 2 frag. 1 frag. camp. A

Ceràmica àrab: 1 frag. cos amb vidriat interior color melós

Ceràmica medieval: 6 frag.

1 frag. cos gris medieval

1 base plana

Suspensió: Nansa de secció ovalada i traçat ovalat

6 ossos

22.VII.87. Cala XI. Estrat II Nivell III

Ceràmica ibèrica:

Ceràmica ataronjada: 10 frag.

1 frag. cos àmfora

Ceràmica beige: 8 frag.

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit. Decoració de fina banda a la part externa de la vora. CU-XI-II-11/87

Ceràmica vermelloso: 1 frag.

Ceràmica cuina: 1 frag.

Ceràmica campaniana: 2 frag. cos camp. B: 1 vora corbada reentrant

3 ossos

22.VII.87   Cala VIII   Estrat II   Nivell III

Ceràmica ibèrica:

14 frag. ceràmica ataronjada
 3 frag. ceràmica bicolor
 3 frag. ceràmica sandvitxo
 1 frag. ceràmica cuina
 4 ossos

24.VII.87   Cala VIII   Estrat II   Nivell III

Ceràmica ibèrica:

31 frag. ceràmica ataronjada:

1 base concavada arrodonida

16 frag. ceràmica beige :

Suspensió: Nansa de secció quadruple arrodonida i traçat vertical. NºInv.

CU-VIII-II-12/87

2 frag. ceràmica vermellova

9 frag. ceràmica bicolor :

1 vora recta engrossida d'àmfora

1 frag. ceràmica sandvitxo:

Suspensió: 1 arranc de nansa de secció arrodonida

1 frag. ceràmica cuina :

1 vora corbada oberta i llavi arrodonit

Ceràmica itàlica. 2 frag.

1 arranc de nansa amfora. NºInv. CU-VIII-II-29/87

Ceràmica campaniana: 5 frag.

4 frag. campanina A. 1 vora Lamboglia 25. NºInv. CU-VIII-II-45/87

1 frag. campanian B

1 frag. vidre amb recobriment daurat d'origen àrab. NºInv. CU-VIII-II-50/87

24.VII.87. Cala XI Estrat II Nivell III

Ceràmica ibèrica:

ceràmica ataronjada: 26 frag.

1 frag. cos àmfora de la costa

Ceràmica beige: 12 frag.

1 vora corbada amb llavi arrodonit

1 vora coll de cigne

Ceràmica bicolor: 15 frag.

1 frag, cos d'àmfora de la costa

Ceràmica cuina: 2 frag.

ceràmica itàlica: 2 frag.

ceràmica campaniana: 1 frag.

2 ossos

Frag.ferradura N°Inv.CU-XI-II-47/87

29.VII.87. Cala VIII Estrat II Nivell III

Ceràmica ibèrica: 42 frag.

1 vora coll de cigne

ceràmica vermellova: 8 frag.

ceràmica beige: 16 frag.

1 vora pecte d'àmfora

ceràmica bicolor: 10 frag.

ceràmica cuina: 5 frag.

ceràmica campaniana: 2 frag. cos camp. A

1 frag. cos camp. B

ceràmica medieval i moderna: 2 frag.

10 ossos

Ceràmica itàlica:

1 frag. nansa d'àmfora. N°Inv. CU-VIII-II-45/87

29.VII.87. Cala XI. Estrat II Nivell III

Ceràmica ibèrica:

ceràmica ataronjada: 55 frag.

1 vora coll de cigne

1 frag. cos amb decoració

1 vora recte amb llavi arrodonit

ceràmica beige: 10 frag.

1 vora corbada reentrant

ceràmica bicolor: 16 frag.

ceràmica sandvitxo: 1 frag.

ceràmica cuina: 1 frag.

ceràmica campaniana: 2 frag. cos camp.B

1 fòsil

30.VII.87. Cala VIII Estrat II Nivell III

Ceràmica ibèrica:

Ceràmica atronjada: 10 frag.

Ceràmica bicolor: 6 frag.

1 base concavada arrodonida

ceràmica cuina: 1 frag.

30.VII.87. Cala XI -farciment-

Ceràmica ibèrica:

ceràmica ataronjada: 67 frag.

1 base concavada arrodonida

1 vora coll de cigne

1 peu concavat arrodonit

Suspensió: 1 nansa de secció arrodonida i traçat vertical

NºInv.CU-XI-F-23/87

1 frag. cos amb perforació

1 vora concavada reentrant de bol

1 frag. cos amb restes decoratius

ceràmica beige: 45 frag.

1 vora de gibrella. NºInv. CU-XI-F-24/87

2 vores coll de cigne. NºInv. CU-XI-F-25/87

1 base plana

1 base concavada arrodonida

1 frag. cos amb decoració de fines bandes
 2 frag. cos amb restes de pintura
 Ceràmica bicolor: 18 frag.
 1 vora coll de cigne
 Suspensió: Nansa bilobulada de secció arrodonida i traçat vertical.
 NºInv. CU-XI-F-26/87
 Ceràmica vermelloso: 9 frag.
 1 base concavada arrodonida
 Ceràmica cuina: 9 frag.
 1 vora exvasada amb llavi arrodonit
 1 vora recta amb llavi arrodonit
 Ceràmica itàlica: 3 frag.
 Ceràmica campanina: 2 frag. cos campaniana A
 Ceràmica medieval: 8 frag.
 Ceràmica àrab: 1 frag. NºInv: CU-XI-F-27/87
 ossos/queixals: 22 frag.

31.VII.87 Cala XI - farciment-

Ceràmica ibèrica:

49 frag. ceràmica ataronjada:

6 frag. cos àmfora

1 frag. vora recta amb llavi engrossit

3 frag. vora coll de cigne

Suspensió: Nansa aplastada amb solcs, el central més gran. NºInv. CU-XI-F-15/87

Suspensió: Nansa de secció circular i traçat vertical

1 frag. vora concavada oberta i llavi oblic (Kalathos o tulipa ?) NºInv.
 CU-XI-F-16/87

2 frag. vora concavada reentrant de bol pertanyents a una mateixa peça

1 disc retallat NºInv. CU-XI-F-37/87

1 frag. base concavada arrodonida

Suspensió: 1 arranc de nansa aplastada amb dos solcs laterals NºInv. CU-
 xi-F-17/87

1 frag. variant coll de cigne. NºInv. CU-XI-F-44/87

Ceràmica beige: 22 frag.

3 frag. cos àmfora

1 frag. vora de desplaçament lateral i llavi arrodonit

Ceràmica bicolor: 19 frag.

4 frag. cos àmfora

Ceràmica vermelloso: 5 frag.

Ceràmica sandvitxo: 1 frag.

Ceràmica Campaninana:Campaniana A:

14.

Frag.base Morel 3131f.1 - Almagro Forma 68. NºCU-XI-51-87

Ossos/dents:21

1 mandíbula

1 dent

1 frag. ferro procedent d'una bomba de mà

1 punta de fletxa de ferro amb restes de mànec de fusta.NºInv.CU-XI-F-48/87

31.VII.87 Cala VIII -Farciment-

Ceràmica ibèrica:

68 frag. ceràmica ataronjada:

1 frag. coll de cigne

1 frag. vora corbada reentrant de bol

3 frag. cos àmfora de la costa

Suspensió: Nansa de secció arrodonida i traçat vertical d'una gran tenalla
NºInv.CU-VIII-F-31/87

2 vores coll de cigne. NºInv.CU-VIII-F-32/87

1 base concavada arrodonida

Suspensió: Nansa de secció arrodonida i traçat vertical.

1 frag. cos amb decoració pintada

Ceràmica beige:14 frag.

1 vora coll de cigne

1 vora concavada reentrant de bol

Ceràmica bicolor: 7 frag.

Ceràmica cuina: 2 frag.

Ossos/dents:30

Petxina: 1 frag.

Ceràmica itàlica: 2 frag. cos

1 agulla d'os. NºInv. CU-VIII-F-46/87

31.VII.87 Cala VII -Neteja Mur-

Ceràmica ibèrica:

20 frag. ceràmica ataronjada:

1 frag. cos amb decoració de banda

Suspensió: 1 nansa d'engerra amb restes de pintura. NºInv.CU-VII-N-41/87

Ceràmica beige:6 frag.

Ceràmica bicolor: 1 frag.

Ceràmica cuina: 2 frag.

1 frag. cos amb decoració de cordó amb emprentes digitals. NºInv. CU-VII-N-39/87

1 frag. cos amb decoració amb emprentes digitals. NºInv. CU-VII-N-40/87

1 maça de molí de mà. NºInv. CU-VII-N-28/87

ossos/dents:4

4.VIII.87 Cala XI -farciment-

Ceràmica ibèrica:

Ceràmica ataronjada:44 frag.

10 frag. cos àmfora de la costa

1 vora coll de cigne amb dec. de banda a la paret exterior del llavi

1 frag. cos amb taques vinoses

1 vora recta engrossida pertanyent a la forma engerra. NºInv. CU-XI-F-42/87

Suspensió: 1 nansa de secció cilíndrica i traçat ovalat. NºInv. CU-XI-F-18/87

Ceràmica beige:32 frag.

1 frag. cos àmfora de la costa

1 vora corbada reentrant pertanyent a la forma bol

Ceràmica bicolor: 11 frag.

1 llavi pla

Ceràmica sandvitxo:2 frag.

1 vora d'ala plana. NºInv. CU-XI-F-19/87

Ceràmica vermellosa:9 frag.

Ceràmica cuina:1 frag.

Ceràmica itàlica:1 frag. cos àmfora

Ceràmica campanina: 3 frag. cos Campaniana A

1 frag. base Lamboglia 36 amb dec. de solcs concèntrics al fons intern. NºInv. CU-XI-F-36/87

28 ossos

1 clau de ferro

4.VIII.87 Cala VIII -farciment-

Ceràmica ibèrica:

Ceràmica ataronjada:80 frag.

8 frag. cos àmfora de la costa

2 vores coll de cigne

1 vora plana àmfora de la costa

2 bases concavades arrodonides

Ceràmica beige: 19 frag.

1 vora corbada reentrant pertanyent a la forma bol

Ceràmica vermelloso:7 frag.

Ceràmica sandvitxo:4 frag.

Ceràmica bicolor:20 frag.

1 frag. cos àmfora de la costa

Ceràmica cuina: 15 frag.

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit

Ceràmica itàlica: 2 frag?

cer. medieval vidriada:1 frag.

* 5.VIII.1987. Cala XI *fàrciment* N.5 *

Ceràmica ibèrica:

Cer. Ataronjada: 45 frag.

1 base concavada arrodonida

1 vora d'ala plana

1 pivot d'àmfora de la costa

Suspensió: Nansa de secció arrodonida i traçat vertical

1 vora lleugerament exvasada amb llavi arrodonit. Forta carena. Nº Inv.

CU-XI-III-23/87

1 vora corbada reentrant. Decoració de banda color vinós.

1 vora i arranc de nansa d'una àmfora o engerra. Nº Inv. CU-XI-III-24/87

Cer. beige: 6 frag.

Cer. bicolor: 16 frag.

4 frag cos àmfora de la costa

1 base plana

1 vora exvasada amb llavi arrodonit

Suspensió: nansa de secció arrodonida i traçat arrodonit

1 vora plana

Cer. sandvitxo? 2 frag.

1 frag cos àmfora de la costa

Cer. vermelloso: 5 frag.

Cer. cuina: 2 frag.

Cer. itàlica: 5 frag.

Suspensions: 2 nanses de secció arrodonida i traçat arrodonit

Cer. campanian: 1 base concavada arrodonida

16 ossos

12 frag. de tuvot

moneda: As. Seca Kese. "Status" oficial. Bronze. S. II a.C.

1 base concavada arrodonida amb vidriat marronós a la seva paret interna.
cer. àrab: 1 frag. cos amb vidriat melós
36 ossos

* 5.VIII.1987. Cala VIII. *farciment* N.4 -diaclasses- *

Cer. ibérica:

cer. ataronjada: 31 frag.

1 disc restallat. NºInv.CU-VIII-III-20/87

1 frag. cos amb restes de taques vinoses

1 frag. vora corbada reentrant

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit pertanyent a una engerra. NºInv.CU-VIII-III-2

Cer. beige:13 frag.

Cer. vermelloso:3 frag.

Cer. sandvitxo:2 frag.

cer. bicolor:2 frag.

Cer. cuina:3 frag.

Cer. campaniana: 1 frag. cos campaniana A

3 tovots

17 ossos

1 clau de ferro

5.VIII.1987. Cala VIII - perfils-

Cer. Ibèrica:

Cer ataronjada: 6 frag.

1 vora d'ala plana

1 vora coll de cigne

Cer. baige: 7 frag.

1 vora coll de cigne pertanyent a la forma tenalla

Cer. bicolor: 5 frag.

Suspensió: 1 nansa pertanyent a la forma àmfora de la costa. NºInv.CU-VIII-P-22/87

Cer. vermelloso: 1 frag cos àmfora

1 frag. vidre de tradició àrab ?

2 osos

*5.VIII.1987. Cala XI *farciment* N.6 *

Ceràmica ibèrica:

Cer. ataronjada:51 frag.

2 vores corbades reentrants pertanyents a la forma bol

2 bases concavades arrodonides

1 frag. cos amb decoració de banda

1 frag. cos amb decoració indefinida

Cer.baige:23 frag.

1 vora coll de cigne

1 frag.cos amb decoració indefinida

Cer. bicolor: 14 frag.

1 disc retallat?

Cer. vermelloso: 5 frag.

1 vora coll de cigne

Cer. sandvitxo: 1 frag.

Cer. cuina:2 frag.

1 vora corbada reentrant

Cer. campaniana: 2 frag. cos campaniana A

11 ossos

21 frag. de tuvot

3 frag. petxina

* 6.VIII.1987 Cala XI *farciment* N.6 *

Caràmica ibèrica:

Cer. ataronjada: 34 frag.

3 frag. cos àmfora de la costa

1 frag. cos amb decoració indefinida

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit pertanyent a la forma tenalla

NºINV. CU-XI-III-25/87

Cer. sandvitxo: 1 frag.

Cer. bicolor: 8 frag.

Cer. beige: 14 frag.

1 frag. cos àmfora de la costa

1 vora coll de cigne

1 vora corbada oberta amb llavi arrodonit

Cer. vermelloso: 2 frag.

1 frag. cos àmfora de la costa

1 frag. vora plana d'amfora de la costa

Gris. comú: 1 frag.

Cer. campaniana: 1 frag. cos Campaniana A

Cer. Itàlica: 4 frag.

Comuna romana: 1 frag.

16 ossos

* 6.VIII.87 Cala XI -perfils- *

Car. ibèrica:

Cer. ataronjada: 1 frag. cos amb decoració indefinida

Cer. beige: 1 frag.

Cer. bicolor: 2 frag.

Suspensió: 1 nansa de secció cilíndrica i traçat vertical

Cer. vermelloso: 2 frag.

1 os

* Cala VIII f'arciment N.4 6.VIII.1987 *

Cer. ibèrica:

Cer. ataronjada:8 frag.

1 frag cos àmfora de la costa

Suspensió: 1 nansa de secció arrodonida

Cer. bicolor: 3 frag.

Cer. beige:1 frag.

1 dent

* 6.VIII.1987 Estrat IIIb Cala V *

Cer. ibèrica:

Cer. ataronjada:39 frag.

2 frag cos àmfora de la costa

1 vora plana tipus Ilduratin . N°Inv.CU-V-IIIb-27/87

Suspensió: nansa de secció bilobulada i traçat ovalat pertanyent a la forma engerra. Restes de decoració pintada a la seva paret exterior. N°Inv.CU-V-IIIb-28/87

1 vora coll de cigne.

1 frag. cos amb dec. de tres bandes, una gruixuda i dues fines. Un altre motiu, és indefinit..N°Inv.CU-V-IIIb-30/87

1 frag. cos decorat amb fines bandes

1 frag. cos decorat. N°Inv.CU-V-IIIb-33/87

1 vora corbada reentrant de bol decorat amb gruixuda banda a l'interior i a l'exterior de la peça. N°Inv.CU-V-IIIb-35/87

Cer. vermelloso.6 frag.

Cer. Bicolor:2 frag.

Cer.beige:9 frag.

1 frag cos amb dec. de banda

Cer. cuina: 1 frag,

1 vora lleugerament corbada amb llavi arrodonit. N°Inv.CU-V-IIIb-34/87

Cer. campaniana:1 frag. cos Campaniana.A

3 ossos

9 frag. tuvot

*7_.VIII.87 Cala V E.VII *

Car.Ibèrica.

Cer. ataronjada:11 frag.

1base plana. N°Inv. CU-V-VII-37/87

Cer.baige: 4 frag.

Cer.bicolor: 8 frag.

1 frag. cos amfora de la costa

2 frag. cos amb dec. de bandes

Cer. vermellosa:2 frag.

Cer. feta a mà:5 frag.

2 frag. vora exvasada. N°Inv.CU-V-VII-38/87

Cer.campaniana: 1 frag. campaniana B

9 ossos

1 dent

12 frag. tovot

* 7-VIII-87 Cala V -Estrat IV- *

Ceràmica ibèrica:

Cer. ataronjada: 23 frag.

2 frag. cos tenalla

1 farg vora exvasada amb cos pertanyent a la forma tenalla. Dec. de bandes. Nº Inv.

CU-V-IV-35/87

1 vora coll de cigne. Nº Inv. CU-V-IV-36/87. Dec de banda a la paret exterior del llavi.

Cer. bicolor: 11 frag.

Cer. beige: 7 frag.

1 frag. vora reentrant pertanyent a la forma bol. Dec. interior i exterior de banda

1 frag. cos amb dec. interior i exterior de bandes

1 base concavada arrodonida

Cer. vermelloso: 5 frag.

Cer. marronosa: 1 frag. cos tenalla o àmfora

Cer. cuina: 3 frag.

3 ossos

3 frag. tovots

* Cala V estrat IIIb 7-VIII-87 *

Cer. ibèrica:

Cer. atronjada: 14 frag.

1 vora coll de cigne amb dec. exterior de bandes. Nº Inv. CU-V-IIIb-29/87

Suspensió: Nansa de secció arrodonida

Frag. cos amb dec. d'intersecció de bandes. Nº Inv. CU-V-IIIb-33/87

Frag. cos amb dec. exterior de fines bandes

Cer. bicolor: 6 frag.

4 frag. cos pertanyents a una mateixa peça de la forma tenalla

Cer. marronosa: 2 frag.

Cer. cuina: 2 frag.

1 os

1 dent

3 frag. tovots

VI.B. Descripció de les peces individualitzades.

SIGLA: CU-NE-2/87

SITUACIO: Sector Nord-Est. Prospecció superficial.

DENOMINACIO: Suspensió:Nansa

CARACT.MORFOLOGIQUES: Nansa cilíndrica de secció aplatada.

COLOR PASTA: bicolor

DECORACIONS:

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA:

CU - NE-2/87

CU - XI - 1-3/87

SIGLA: CU-XI-I-3/87

SITUACIO: Cala XI.Estrat I. N.I

DENOMINACIO: Vora variant coll de cigne.

CARACT.MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: ataronjada

DECORACIONS:

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA: s.IV-III a.C

SIGLA: CU-XI-I-3/87

SITUACIO: Cala XI.Estrat I.N.I

Denominacio: Vora variant coll de cigne

CARACT.MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: ataronjada

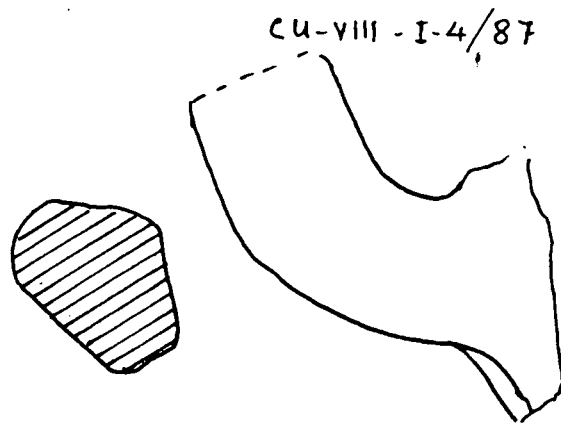
DECORACIONS:

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA: s.IV-III a.C.

cu-xi-1-3/87

SIGLA: CU-VIII-I-4/87

SITUACIO: Cala VIII.Estrat Ib.N.II

DENOMINACIO: Suspensió:Nansa

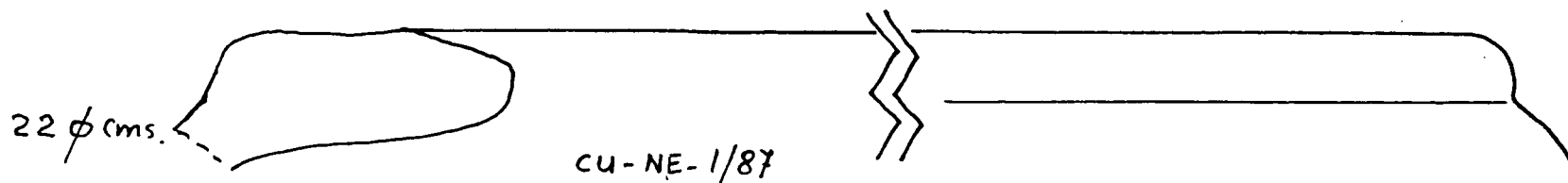
CARACT.MORFOLOGIQUES: Nansa de secció cilíndrica i traçat vertical.

COLOR PASTA: Baige

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Ungulació. Amfora de la costa.

CRONOLOGIA: Manca en poblats que no arriben al s.II a.C.

SIGLA: CU-NE-1/87

SITUACIO: Sector Nord-Est.Prospecció superficial

DENOMINACIO: Vora plana engrossida

CARACT.MORFOLOGIQUES: Tenalla de perfil oval de boca plana forma 1a(B) tipologia de la Bastida de les Alcuses.

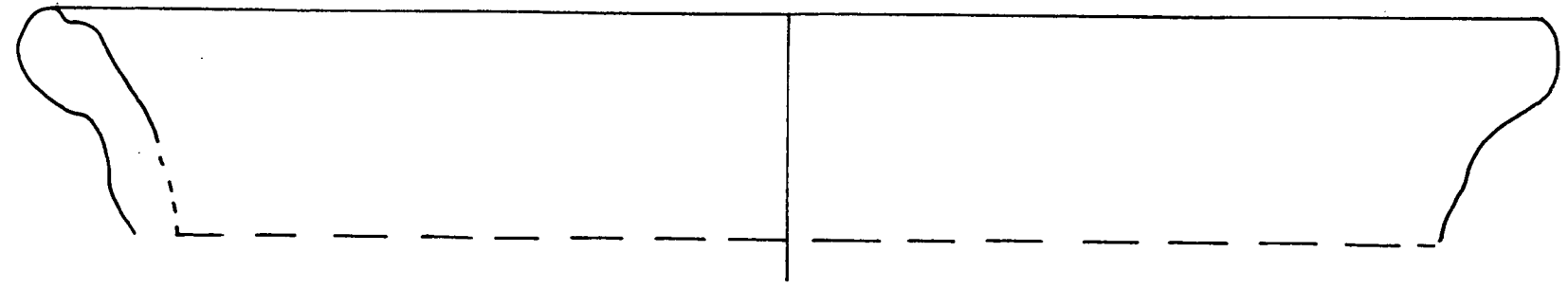
COLOR PASTA: beige

DECORACIONS:

OBSERVACIONS:

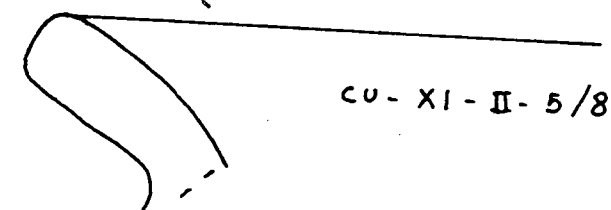
CRONOLOGIA:

CU-XI-I-7/87

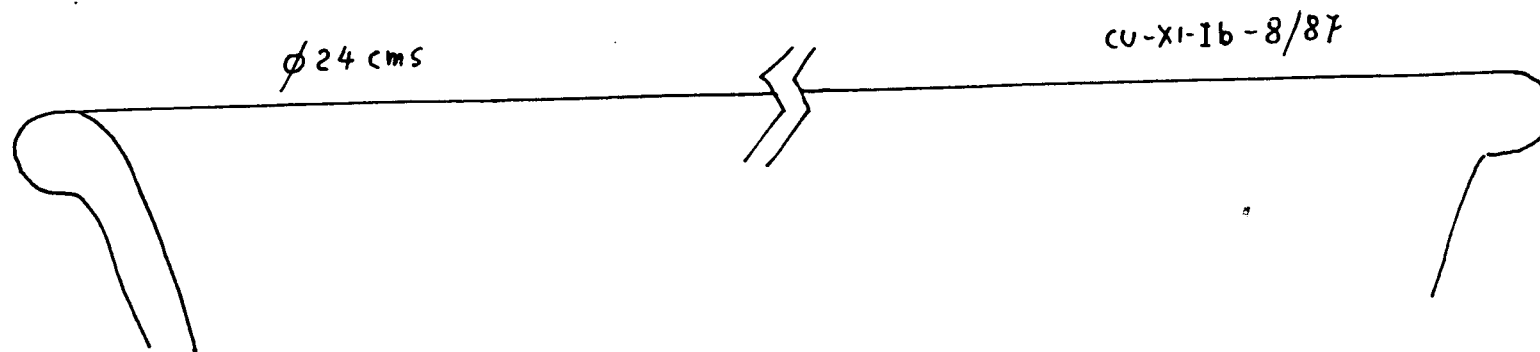

SIGLA: CU-XI-I-7/87
 SITUACIO: Cala XI. Estrat Ib. N.II
 DENOMINACIO: Vora variant coll de cigne
 CARACTERISTIQUES MORFOLOGIQUES:
 COLOR PASTA: Sandvitxo
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS:
 CRONOLOGIA: s.IV-III a.C.

SIGLA: CU-XI-II-5/87
 SITUACIO: Cala XI. Estrat II. N.III
 DENOMINACIO: Vora corbada oberta amb llavi arrodonit.
 CARACT. MORFOLOGIQUES:
 COLOR PASTA: Ataronjada
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS

CU-XI-II-5/87

SIGLA: CU-XI-Ib-8/87

SITUACIO: Cala XI. Estrat Ib. N.II

DENOMINACIO: Vora corbada oberta amb llavi arrodonit.

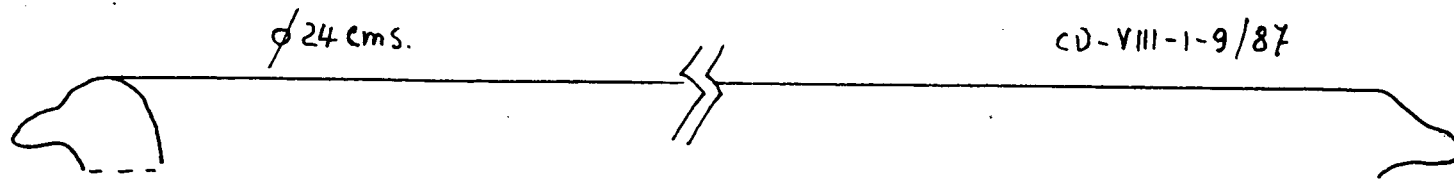
CARACTERISTIQUES MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Baige

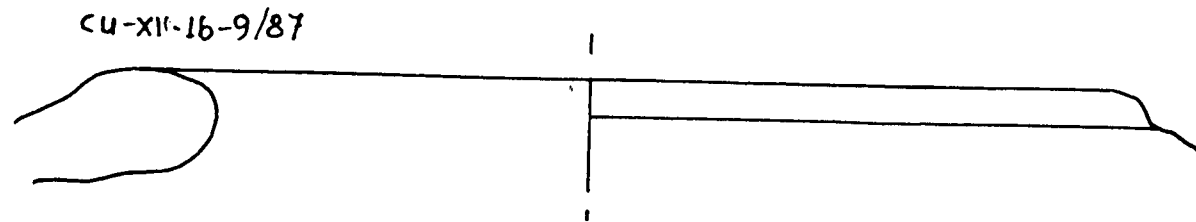
DECORACIONS:

OBSERVACIONS:

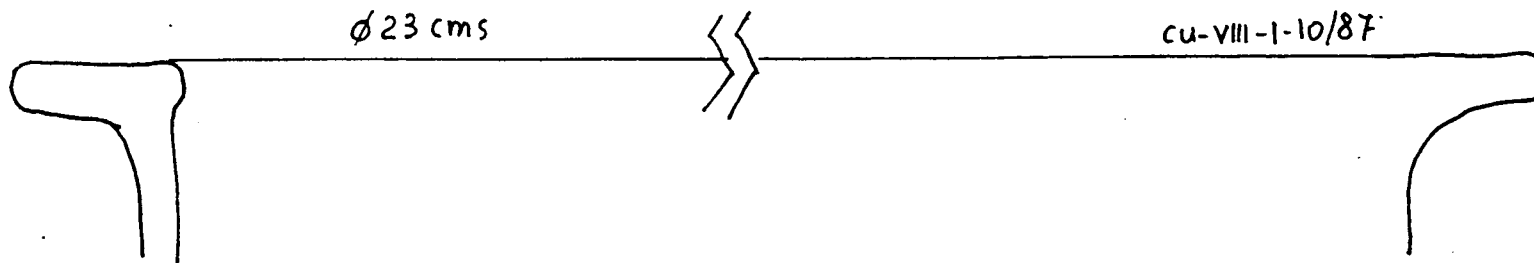
CRONOLOGIA:

SIGLA: CU-VIII-I-9/87
 SITUACIO: Cala VIII. Estrat Ib.N.II
 DENOMINACIO: Vora variant coll de cigne.
 CARACTERISTIQUES MORFOLOGIQUES:
 COLOR PASTA: Bicolor
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS: Tenalla.
 CRONOLOGIA: s.IV-III a.C.

SIGLA: CU-XI-Ib-9/87
 SITUACIO: Cala XI. Estrat Ib. N.II
 DENOMINACIO: Vora recte engrossida.
 CARACTERISTIQUES MORFOLOGIQUES:
 COLOR PASTA: ataronjada
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS: Amfora de la costa.
 CRONOLOGIA: Manquen en poblats que no arriben arriben al s.II a.C.

SIGLA: OJ-VIII-I-10/87

SITUACIO: C.VIII . Estrat Ib.N.II

DENOMINACIO: Vora d'ala plana

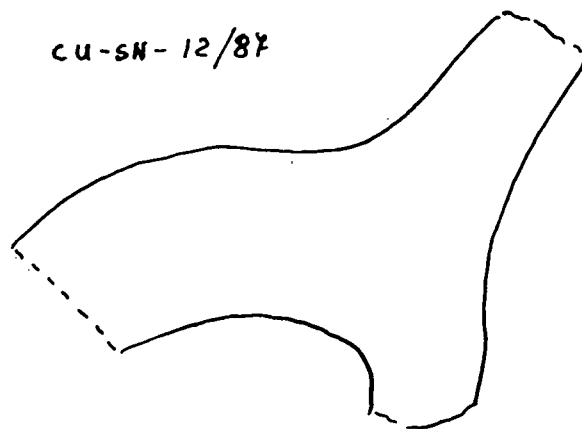
CARACTERISTIQUES MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: ataronjada

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Kalathos. Tipus II segons tipologia d'A.Lafuente pel taller de Fontscaldes.

CRONOLOGIA: s.II a.C.

SIGLA: CU-SN-12/87

SITUACIO: Sector Nord-prospecció superficial.

DENOMINACIO: Suspensió: Arranc de nansa de secció ovalada.

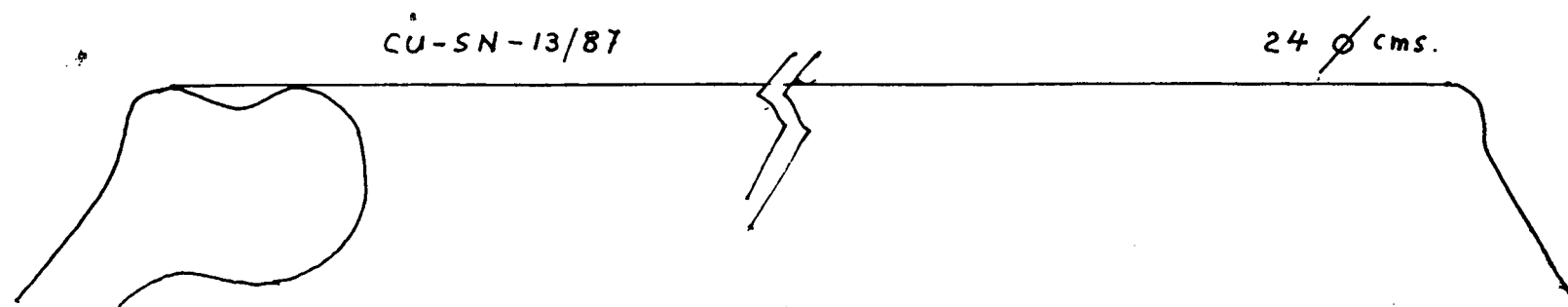
CARACT. MORFOLOGIQUES: Ofereix una engalba blanquinosa

COLOR PASTA:

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Amfora itàlica.

CRONOLOGIA: Primeries del s.II-tercer quart del s.
s.II a.C.

SIGLA: CU-SN-13/87

SITUACIO: Sector Nord-prospecció superficial

DENOMINACIO: Vora recta

CARACTERISTIQUES MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Ataronjada

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Amfora del tipus Ilduratin. Atuell d'emmagatzematge freqüent entre ilergetes i èlercavons.

CRONOLOGIA: Abraça tot el període ibèric.

CU-VIII-II-15/87
Lambg-25

SIGLA: CU-VIII-II-15/87

SITUACIO: Cala VIII. Estrat II. N.III

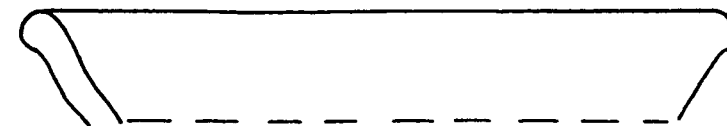
DENOMINACIO: Vora

CARACT. MORFOLOGIQUES:

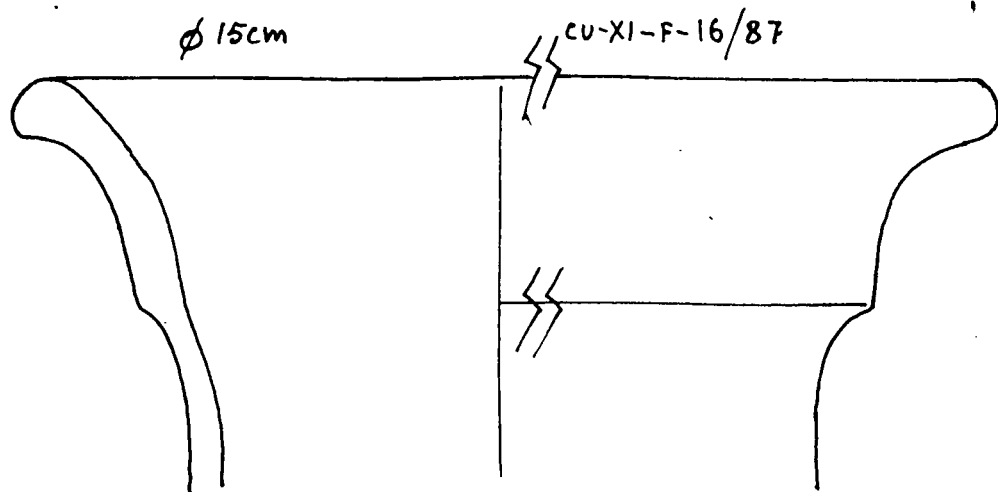
COLOR PASTA: Campaniana A.

DECORACIONS:

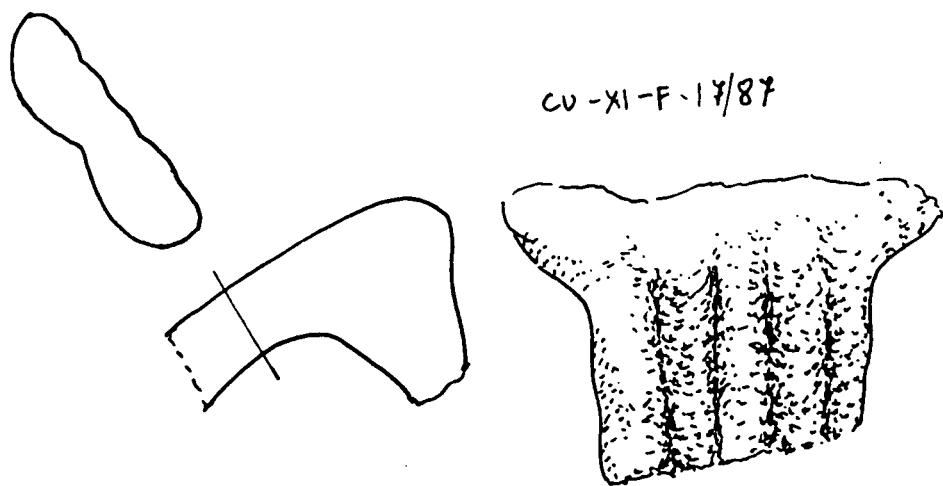
OBSERVACIONS: Lambogia 25

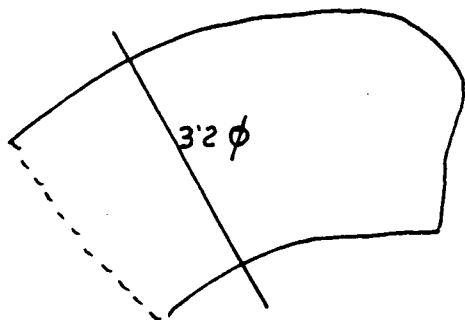

SIGLA: CU-XI-F-16/87
 SITUACIO: Cala XI-Farciment
 DENOMINACIO: *Vera vas caliciforme*
 CARACT.MORFOLOGIQUES:
 COLOR PASTA: ataronjada
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS:
 CRONOLOGIA: s. III-II a.C.

SIGLA: CU-XI-F-17/87
 SITUACIO: Cala XI-Farciment
 DENOMINACIO: Suspensió: Arranc de nansa
 CARACT.MORFOLOGIQUES: Arranc de nansa apalastada amb dos solcs laterals feta amb dos marrells aplastats.
 COLOR PASTA: ataronjada
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS:
 CRONOLOGIA:

CU-XI-F-18/87

SIGLA: CU-XI-F-18/87

SITUACIO: Cala XI-Farciment

DENOMINACIO: Suspensió: Nansa

CARACT.MORFOLOGIQUES: Nansa de secc.cilíndrica i traçat ovalat.

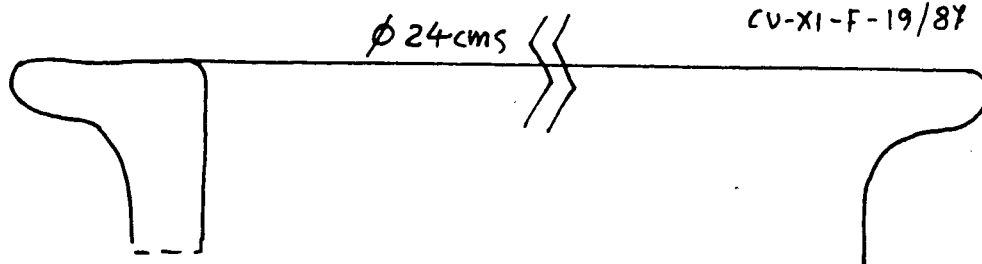
COLOR PASTA: ataronjada

DECORACIONS:

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA:

CU-XI-F-19/87

SIGLA: CU-XI-F-19/87

SITUACIO: Cala XI-Farciment

DENOMINACIO: Vora d'ala plana.

CARACT.MORFOLOGIQUES:

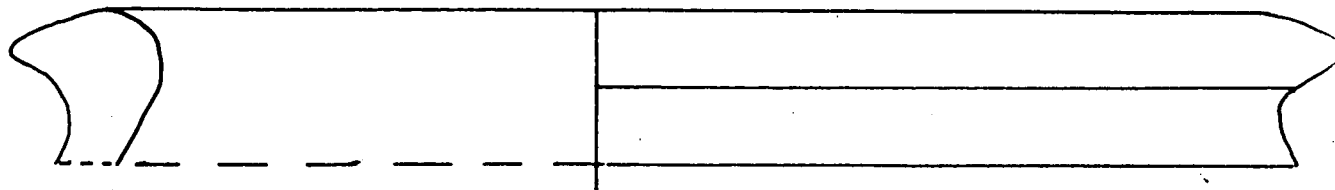
COLOR PASTA: Sandvitxo

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Kalathos. Tipus II segons la tipologia del taller Fontscalde

CRONOLOGIA: s.II a.C.

CU-VIII-III-21/87

SIGLA: CU-VIII-III-21/87

SITUACIO: Cala VIII-farciment.N.4-diaclasses-

DENOMINACIO: Vora corbada oberta amb llavi arrodonit.

CARACT.MORFOLOGIQUES:

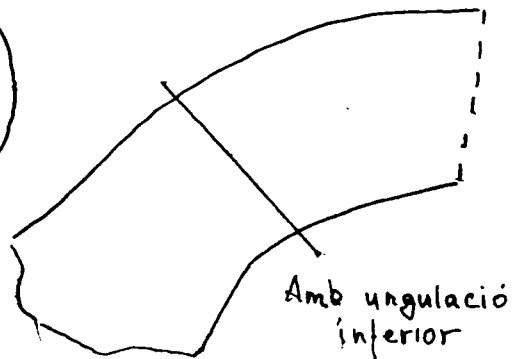
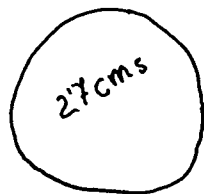
COLOR PASTA: ataronjada

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: gerra

CRONOLOGIA:

CV-VIII-P-22/87

SIGLA:CU-VIII-P-22/87

SITUACIO: Cala VIII-perfils

DENOMINACIO: Suspensió:Nansa

CARACT.MORFOLOGIQUES: Presenta una unguació inferior.

COLOR PASTA: Ataronjada

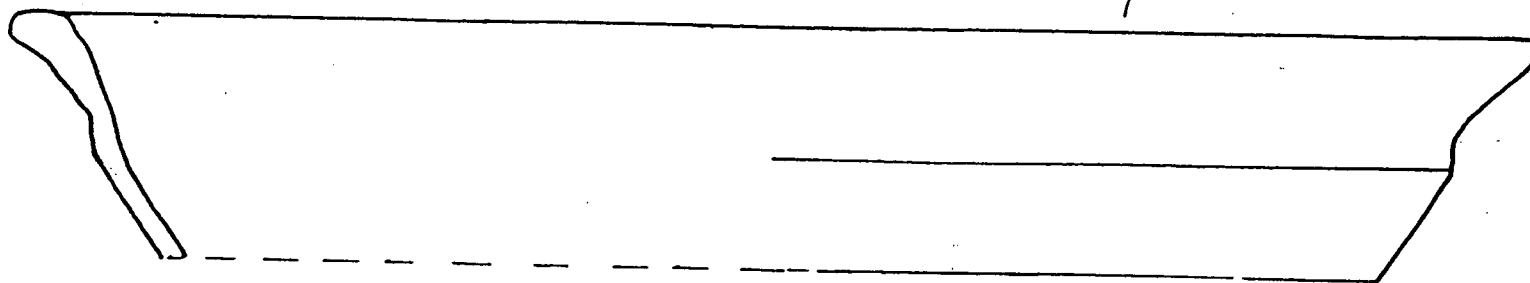
DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Amfora de la costa

CRONOLOGIA: Manquen en poblats que no arriben al
s.II a.C.

69

CV-XI-III-23/87

SIGLA:CU-XI-III-23/87

SITUACIO:Cala XI-farciment.N.5

DENOMINACIO:Vora lleugerament exvasada amb llavi arrodonit

CARACT.MORFOLOGIQUES: Presenta una forta carena

COLOR PASTA: Ataronjada

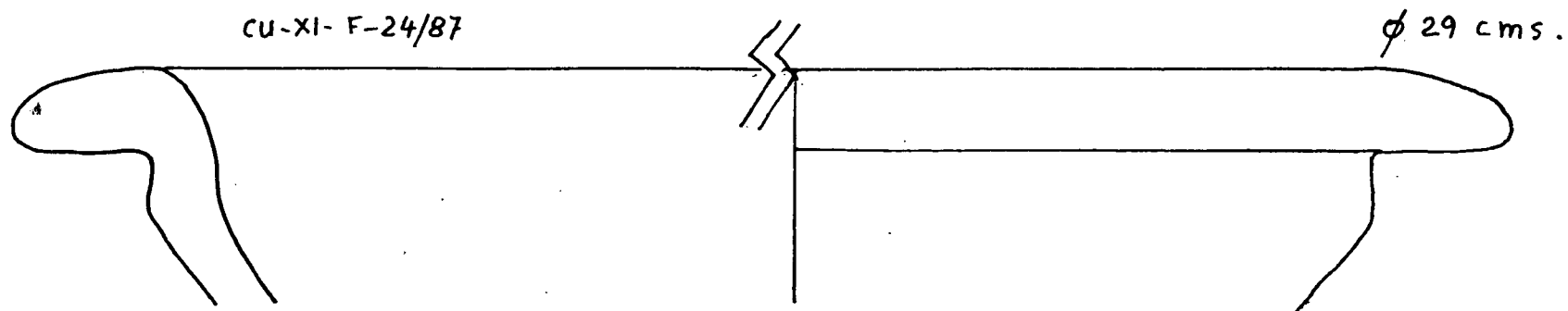
DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Plat exvasat.

CRONOLOGIA: s.IV a.C.

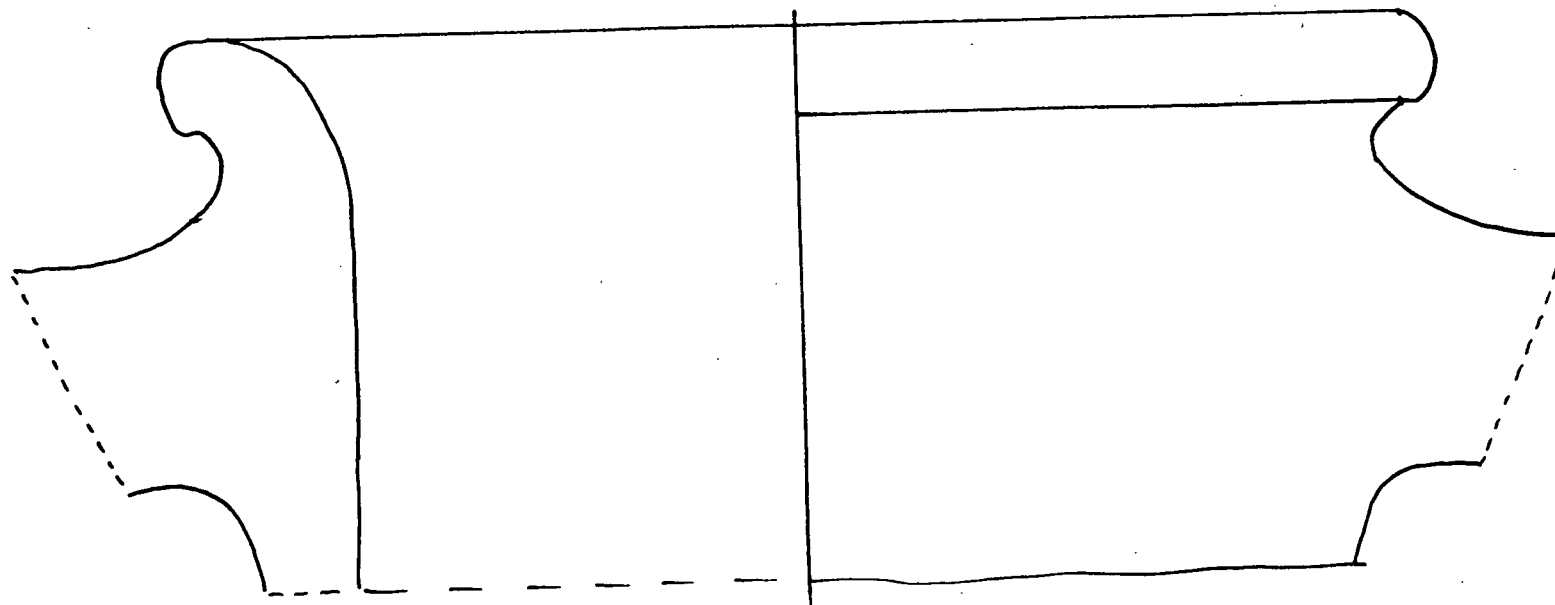

SIGLA: CU-XI-F-23/87
 SITUACIO: Cala Xi-Farciment
 denominacio: Suspensió:Nansa
 CARACT.MORFOLOGIQUES: nansa de secció arrodonida i traçat vertical
 COLOR PASTA: Ataronjada
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS:
 CRONOLOGIA:

SIGLA: CU-XI-F-24/87
 SITUACIO: Cala XI-Farciment
 DENOMINACIO: Vora
 CARACT.MORFOLOGIQUES:
 COLOR PASTA: Beige
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS: Gibrella o plat
 CRONOLOGIA: Paral·lels a la Moleta del Remei. s.IV a.C.

CU-XI-III-24/87

SIGLA: CU-XI-III-24/87

SITUACIO: Cala XI-farciment N.5

DENOMINACIO: Vorra i arranc de nansa.

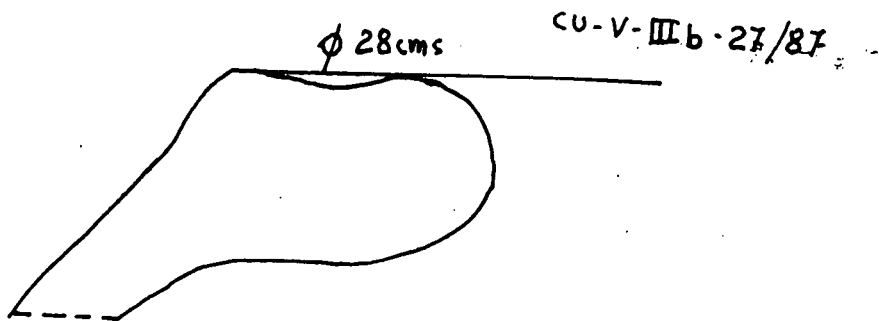
CARACTERISTIQUES MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Ataronjada.

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Anfora o engerra

CRONOLOGIA:

SIGLA: CU-V-IIIb-27/87

SITUACIO: Cala V Estrat IIIb

DENOMINACIO: Vora plana

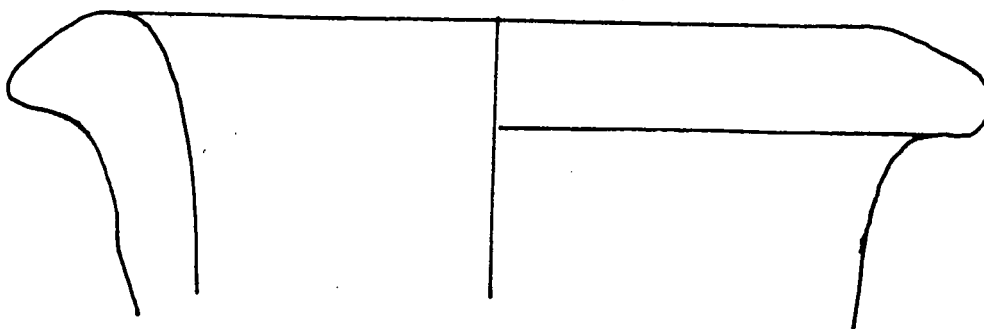
COLOR PASTA: Ataronjada

DECORACIONS:

OBSERVACIONS: Vora tipus Ilduratin . Atuell freqüent entre els ilerjavons.

CRONOLOGIA: Abraça tot el període ibèric.

CU-XI-F-25/87

SIGLA: CU-XI-F-25/87

SITUACIO: Cala XI-Farciment

DENOMINACIO: Vora variant coll de cigne

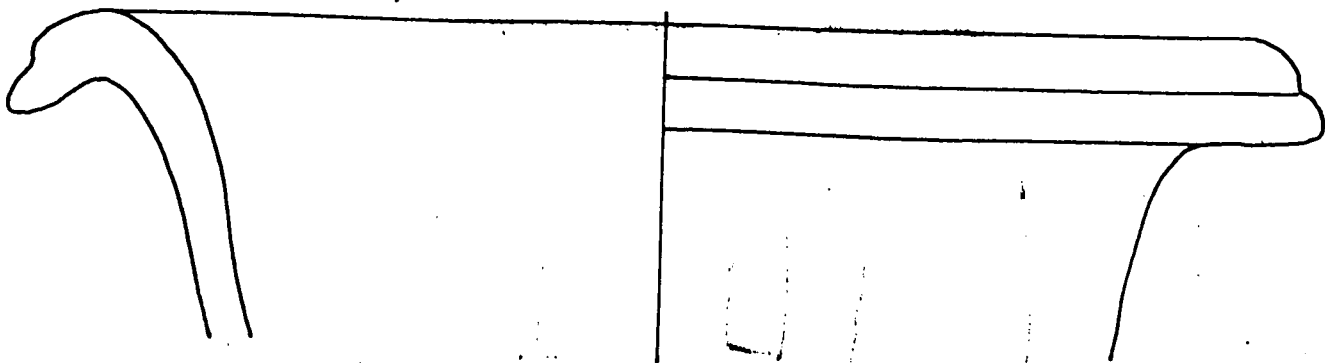
COLOR PASTA: Beige

DECORACIONS:

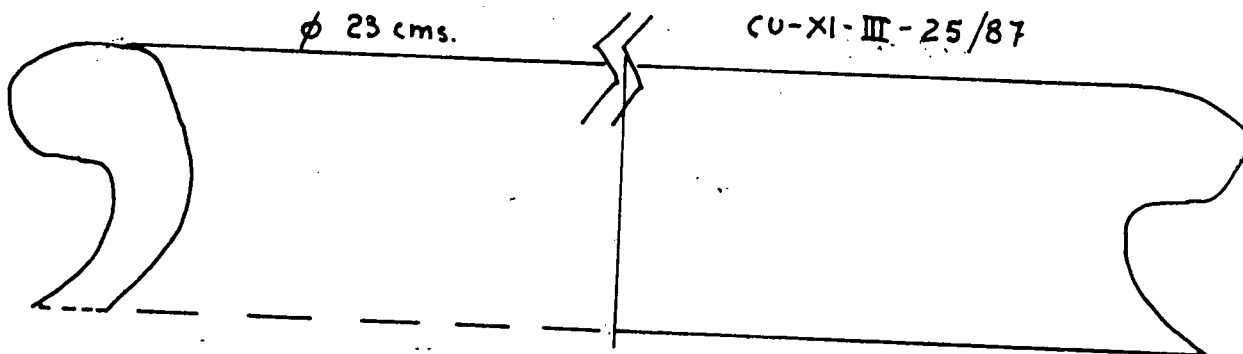
OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA: s. IV-III a.C.

CU-XI-F-25/87

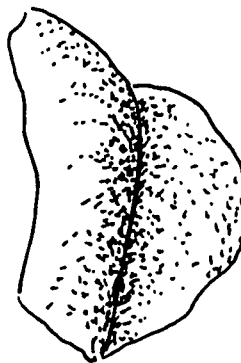

SIGLA: CU-XI-F-25/87
SITUACIO: Cala XI-Farciment
DENOMINACIO: Vora variant coll de cigne
COLOR PASTA: Beige
DECORACIONS:
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA: s.IV-III a.C.

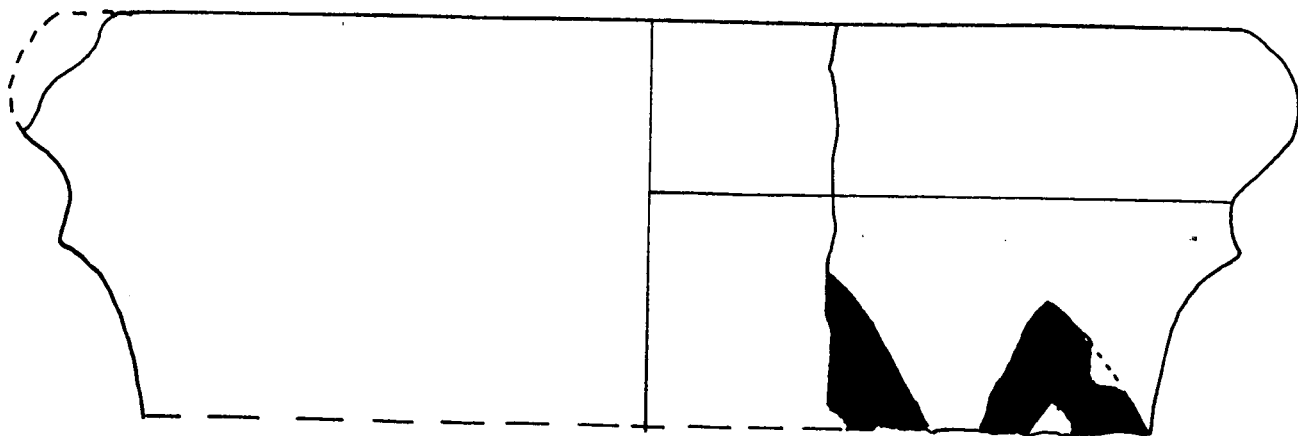
SIGLA: CU-XI-III-25/87
SITUACIO: Cala Xi-Farciment N.6
DENOMINACIO: Vora corbada oberta amb llavi arrodonit
COLOR PASTA: Ataronjada
DECORACIONS:
OBSERVACIONS: Tenalla
CRONOLOGIA:

SIGLA: CU-XI-F-26/87
SITUACIO: Cala Xi-farciment
DENOMINACIO: SUSPENSIO: Nansa
CARACT.MORFOLOGIQUES: Nansa bilobulada de secció arrodonida i traçat vertical.
COLOR PASTA: bicolor
DECORACIONS:
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA:

CU-XI-F-26/87

CU-XI-F-27/87

SIGLA: CU-XI-F-27/87

SITUACIO: Cala Xi-Farciment

denominacio: gerra

CHARACT.MORFOLOGIQUES: Coll cilíndric, robust amb la vora abombada diferenciada mitjançant un solc a la part inferior.

COLOR PASTA: pasta de color pallós.

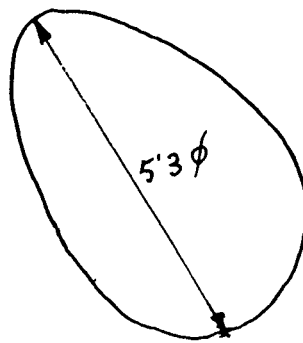
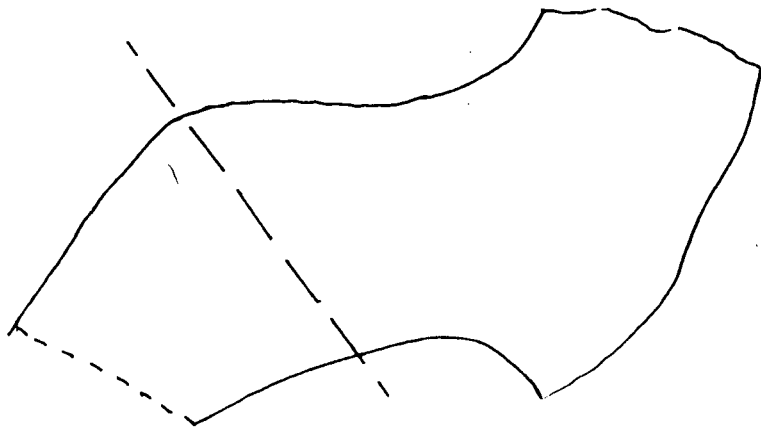
DECORACIONS: Decoració de "verdugón" a base de formes triangulars.

OBSERVACIONS: Forma 3Aa segons Rosselló Bordoy.

CRONOLOGIA: s.XII

cu-VIII-II-29/87

SIGLA: CU-VIII-II-29/87

SITUACIO: Cala VIII Estrat II

DENOMINACIO: Suspensió: Arranc de nansa d'àmfora

CARACT=MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Pasta beige amb desgreixant d'olivina.

OBSERVACIONS: Amfora itàlica

CRONOLOGIA: s.II a.C.

cu-VII-N-39/87

SIGLA: CU-VII-N-39/87

SITUACIO: Cala VII - neteja mur

DENOMINACIO: Frag.cos

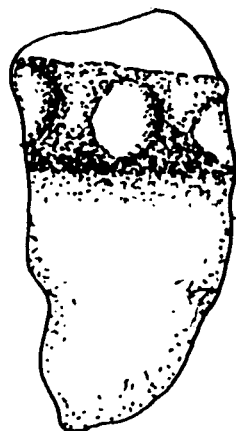
CARACT=MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Pasta grollera ennegrida

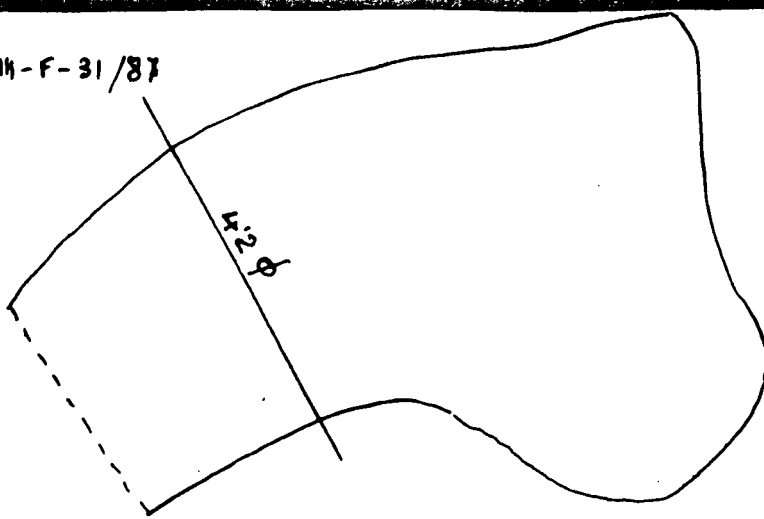
DECORACIONS: Dec. de cordó amb emprentes digitals

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA:

CU-VII-F-31/87

SIGLA: CU-VIII-F-31/87

SITUACIO: Cala VIII-farciment

DENOMINACIO: Hansa de secció arrodonida i traçat vertical.

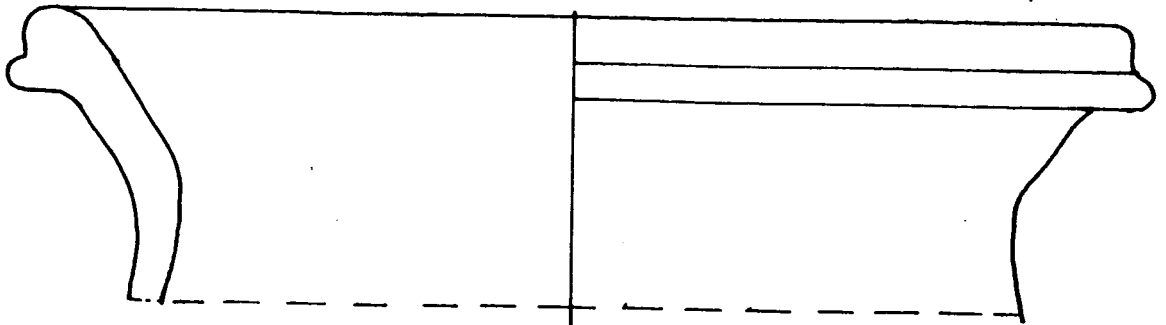
CARACT. MORFOLOGIQUES: Gran tenalla

COLOR PASTA: Pasta ataronjada

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA:

CU-VIII-F-32/87

SIGLA: CU-VIII-F-32/87

SITUACIO: Cala VIII-farciment

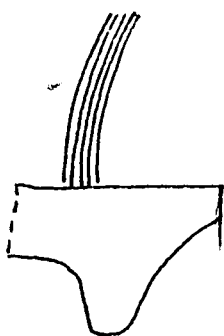
DENOMINACIO: Vora variant 'coll. de cigne'

CARACT. MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Pasta ataronjada

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA: s. IV-III a.C.

CU-XI-F-36/87

SIGLA: CU-XI-F-36/87

SITUACIO: Cala XI-farciment

DENOMINACIO: Base Lamboglia 56

CARACT=MORFOLOGIQUES:

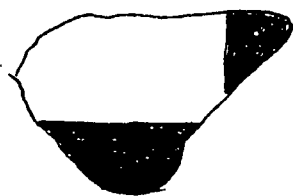
COLOR PASTA: Campaniana A tardana

DECORACIONS: Soles concèntriques al fons intern

OBSERVACIONS: s'importa amb ànfores més evolucionades Dressel I b,c.

CRONOLOGIA: 135 a.C.

CU-V-IIIb-33/87

SIGLA: CU-V-IIIb-33/87

SITUACIO: Estrat IIIb Cala V

DENOMINACIO: Frag.cos decorat

CARACT.MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Pasta ataronjada

DECORACIONS: Dec. d'intersecció de bandes

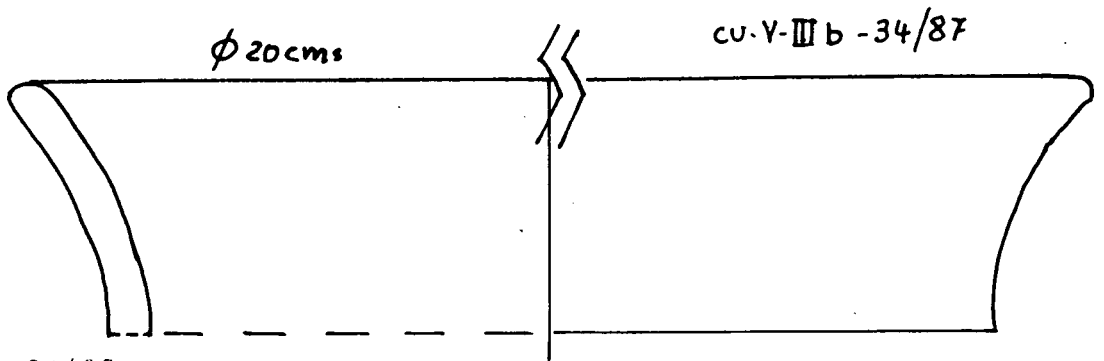
OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA:

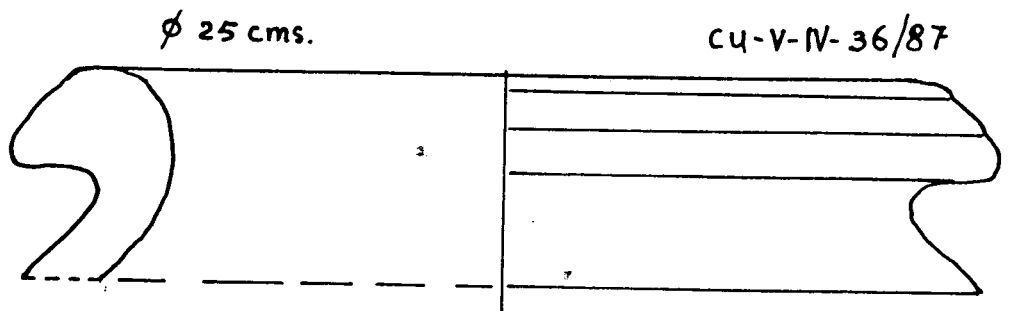
CU-V-IIIb-33/87

SIGLA: CU-V-IIIb-33/87
SITUACIO: Estrat IIIb Cala V
DENOMINACIO: Frag. eos decorat
CARACT. MORFOLOGIQUES:
COLOR PASTA: Pasta atronjada
DECORACIONS: Dec. de franges ondulades
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA:

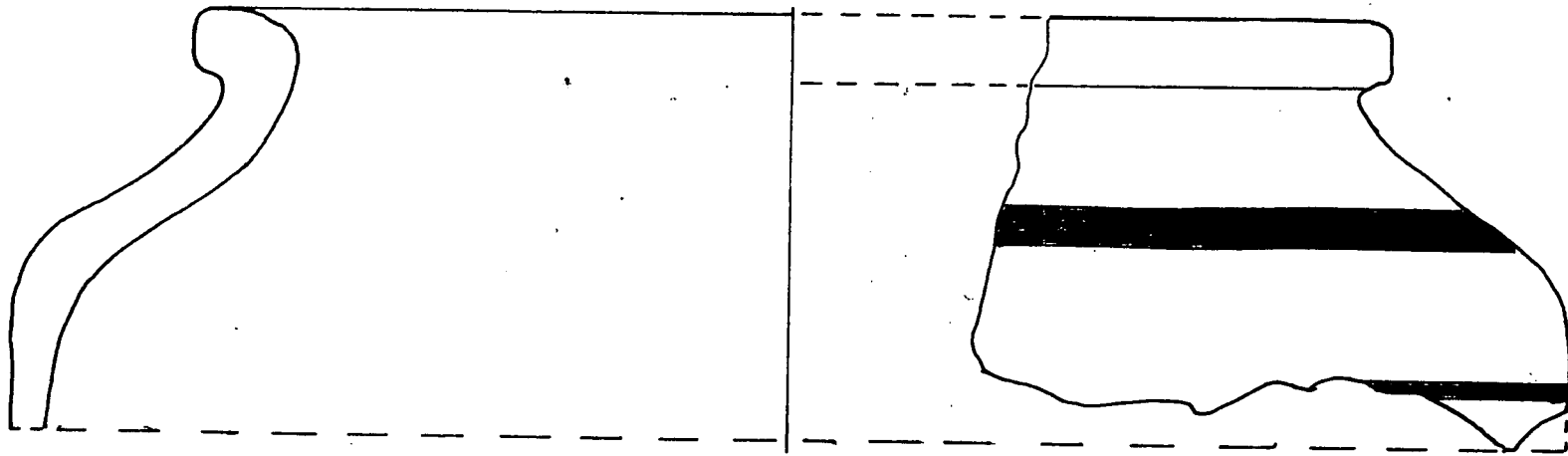

SIGLA: CU-V-IIIb-34/87
SITUACIO: Cala V Estrat IIIb
DENOMINACIO: Vora lleugerament corbada amb llavi arrodonit
CARACT. MORFOLOGIQUES: Perfil en "S"
COLOR PASTA: Pasta grollera ennegrida Desgreixant d'arena i mica.
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA:

SIGLA: CU-V-IV-36/87
SITUACIO: Cala V Estrat IV
DENOMINACIO: Vora variant "coll de Cigne".
CARACT. MORFOLOGIQUES:
COLOR PASTA: Pasta atronjada
OBSERVACIONS: Dec. de banda a la paret exterior del llavi
CRONOLOGIA: s. IV-III a.C.

CU-V-IV-35/87

SIGLA: CU-V-IV-35/87

SITUACIO: Cala V Estrat IV

DENOMINACIO: *Vora gerra globular*

caract.morfologiqués:

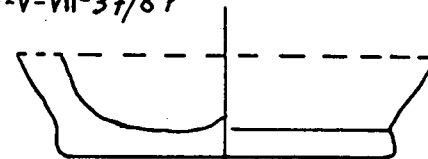
COLOR PASTA: Pasta ataronjada

DECORACIONS: Dec. de bandes a la paret exterior del cos.

OBSERVACIONS: *Peces destinades a emmagatzematge i conservació de comestibles*

CRONOLOGIA: s. IV-II a.C.

CU-V-VII-37/87

SIGLA: CU-V-VII-37/87

SITUACIO: CALA V Estrat VII

DENOMINACIO: base plana

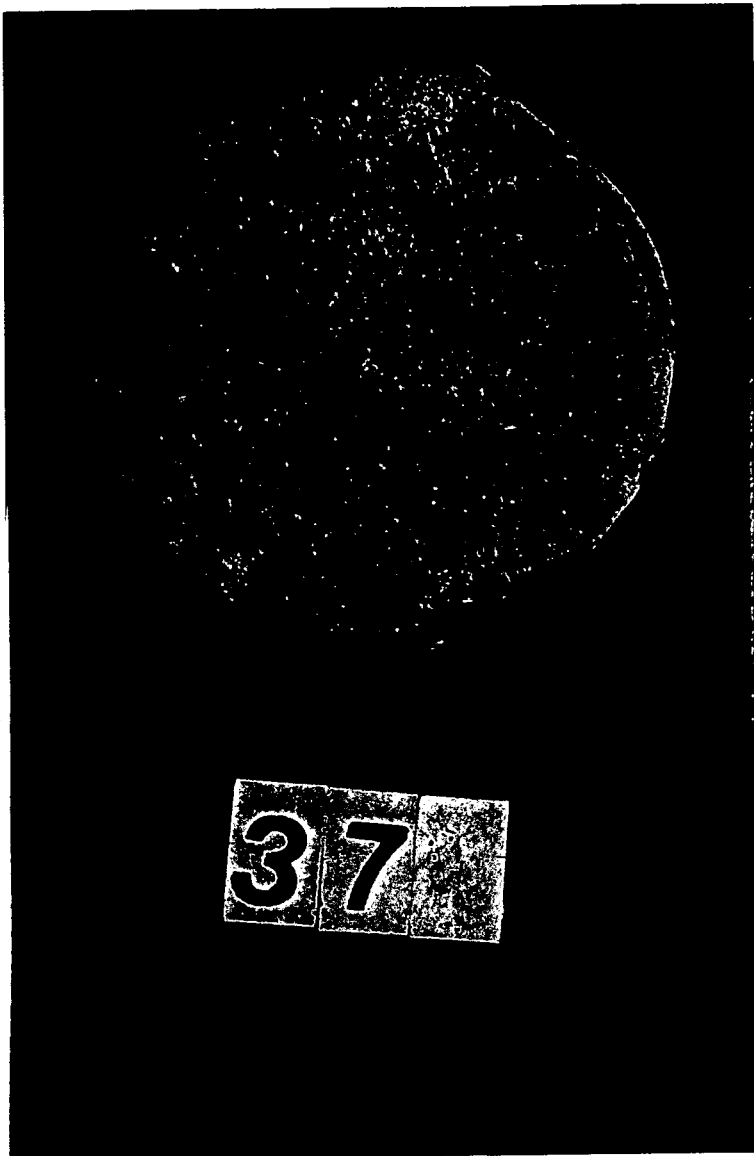
CARACT.MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Ataronjada

DECORACIONS:

OBSERVACIONS:

CRONOLOGIA:

SIGLA: CU-XI-F-37/87

SITUACIO: CalaXI-Farciment

DENOMINACIO: Disc retallat

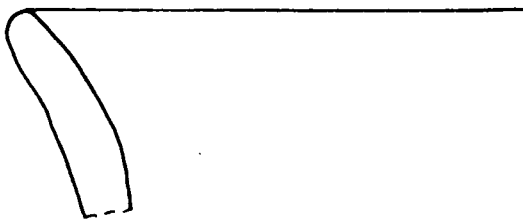
CARACT.MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Pasta ataronjada

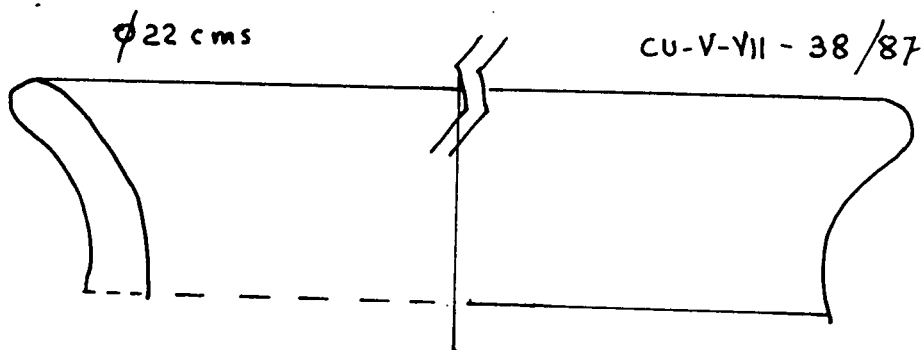
OBSERVACIONS: Aprofitament per a tapadora

CRONOLOGIA:

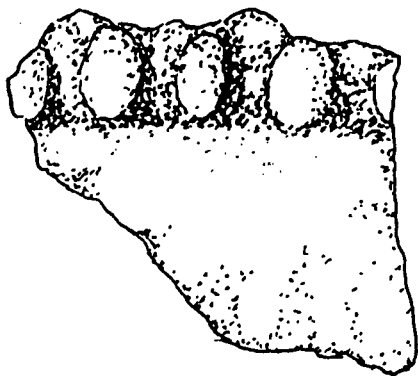
CU-V-VII-38/87

SIGLA: CU-V-VII-38/87
SITUACIO: Cala V E.VII
DENOMINACIO: Frag. vora exvasada
CARACT.MORFOLOGIQUES: *Perfil en "S"*
COLOR PASTA: Pasta grollera ennegrida
DECORACIONS:
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA:

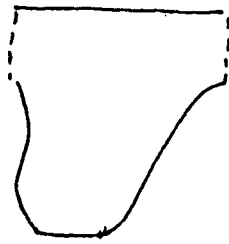

SIGLA: CU-V-VII-38/87
SITUACIO: Cala V E.VII
DENOMINACIO: Frag. vora exvasada
CARACT.MORFOLOGIQUES: *perfil en "S"*.
COLOR PASTA: Pasta grollera ennegrida. *desgreixant d'arena i mica.*
DECORACIONS:
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA:

CU-VII-N-40/87

SIGLA: CU-VII-N-40/87
SITUACIO: Cala VII-Neteja mur
DENOMINACIO: Frag. cos
CARACT.MORFOLOGIQUES:
COLOR PASTA: Pasta grollera amb desgreixant gruixut calcari.
DECORACIONS: *Emprentes digitals*
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA:

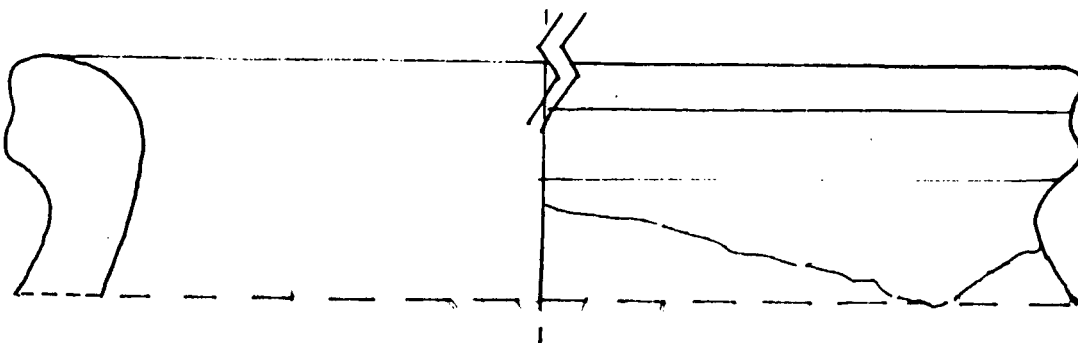

CU-XI-I-38/87

SIGLA: CU-XI-I-38/87
SITUACIO: Cala XI E.I
DENOMINACIO: Peu
CARACT. MORFOLOGIQUES: *lamboçlia* va
COLOR PASTA: *campaniana* B
DECORACIONS:
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA: 150-50 a.C.

∅ 36 cms.

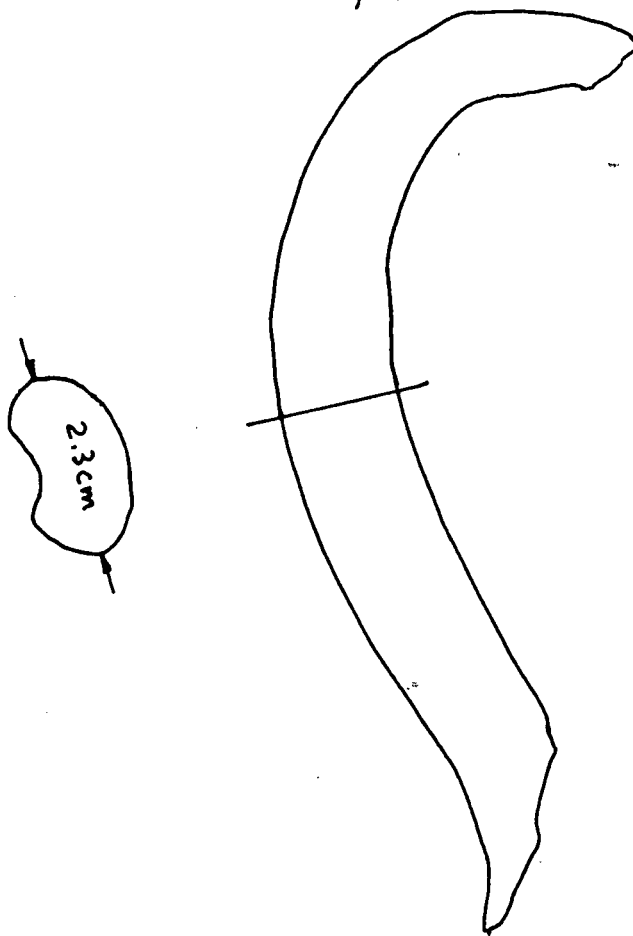
CU-XI-F-44/87

SIGLA: CU-XI-F-44/87
SITUACIO: Cala XI-farciment
DENOMINACIO: *Vora* variant 'coll de cigne'
CARACT. MORFOLOGIQUES:
COLOR PASTA: *Pasta ataronjada*
OBSERVACIONS:
CRONOLOGIA: s. IV-III a.C.

CU-VII-N-41/87

SIGLA: CU-VII-N-41/87

SITUACIO: Cala VII-Neteja mur

DENOMINACIO: Suspensió:Nansa de cinta.

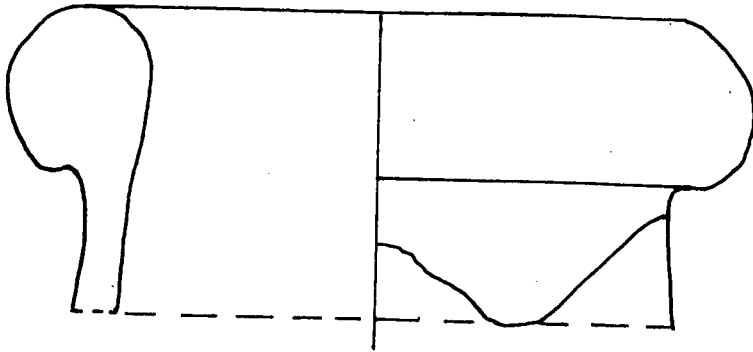
CARACT.MORFOLOGIQUES:

COLOR PASTA: Ataronjada

DECORACIONS: Restes de pintura

OBSERVACIONS: Engerra o oenochoe.

CRONOLOGIA:

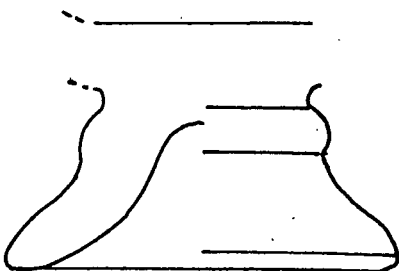

CU-XI-F-42/87

SIGLA: CU-XI-F-42/87
 SITUACIO: Cala XI-Farciment
 DENOMINACIO: Vara recte engrossida
 CARACT.MORFOLOGIQUES:
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS: Engorra
 CRONOLOGIA:
 COLOR PASTA: Pasta ataronjada.

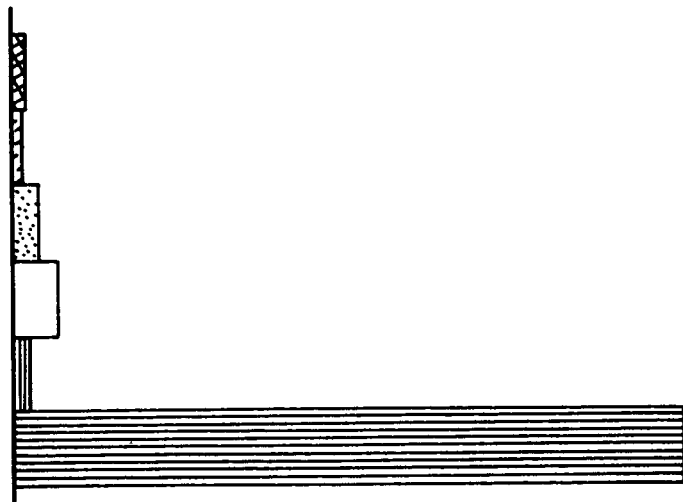
SIGLA: CU-XI-F-51/87
 SITUACIO: CALA XI-Farciment
 DENOMINACIO: Frag.base
 CARACT.MORFOLOGIQUES: Peu alt amb motllura en la seva unió amb el cos.
 COLOR PASTA: Campaniana A. Vermel·losa tirant a marró.
 DECORACIONS:
 OBSERVACIONS: Mosel 3131f.1-Almagro forma 68. Copa d'aspecte cònic.
 CRONOLOGIA: Segon quart del s.II- començaments I.a.C.- Ampuries (175-125 a.C).
 No apareix en estrats posteriors a la meitat del
 s.II a.C segons Lamboglia.

CU-XI-F-51/87

VI.C. Gráficos

TOTAL

CER. CAMPANIANA

CER. ITALICA

CER. FETA A MÀ

CER. MEDIEVAL I MODERNA

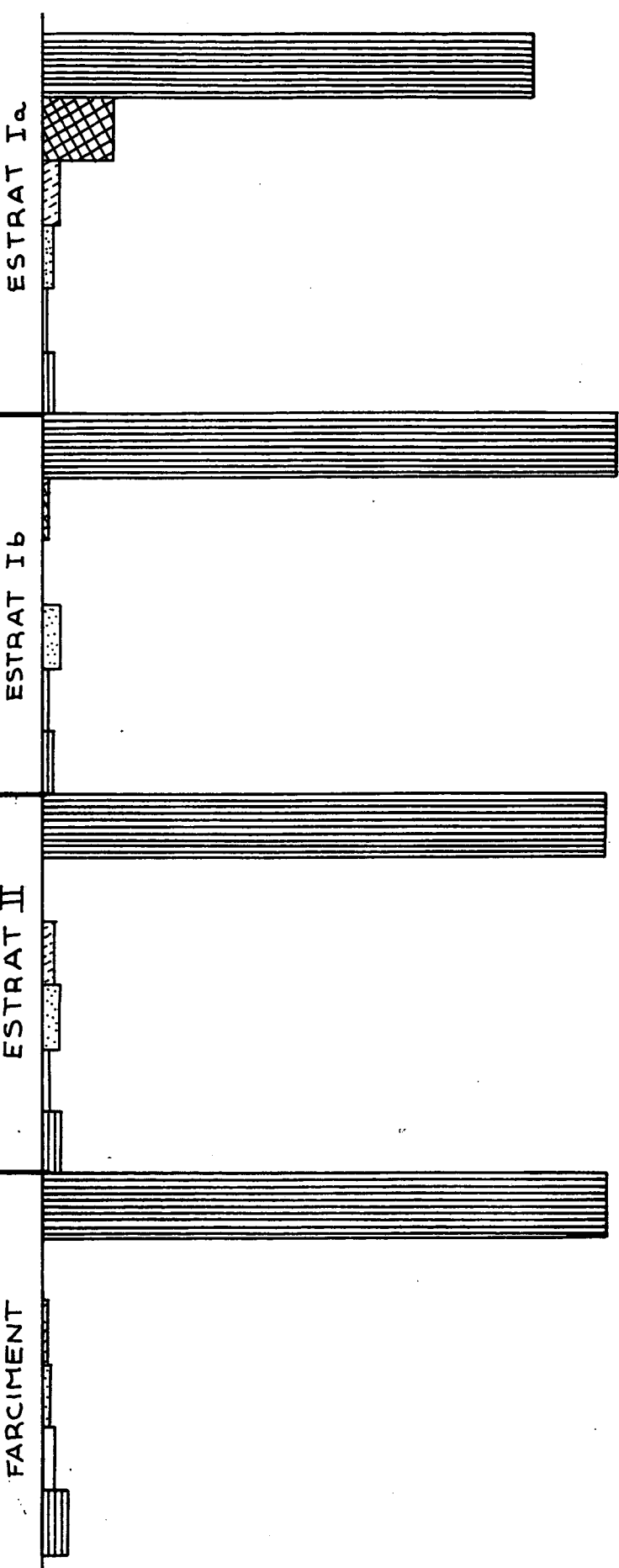

CER. IBERICA DECORADA

CER. IBERICA

- CER. MODERNA
- CER. MEDIEVAL
- CER. CAMPANIANA
- CER. ITALICA
- CER. FETA A MÀ
- CERAMICA IBERICA

VII. INTERPRETACIO

VII.A. Els materials

La campanya d'excavació de 1985 va propiciar una primera seqüència cronològica que: a grans trets, donava un marc temporal del jaciment que abraçava des del s.IV a.C amb l'aparició de dues fibules de bronze: La primera es tractava d'una fibula del tipus que Rosario Navarro anomena "fibulas de pie levantado con botón terminal". Es una fibula amb resort bilateral i arc de secció circular. L'altra, es tractava d'una fibula anular hispànica, del tipus de frontissa de bisagra i pont de navili. Les dues presenten una cronologia que podem remuntar a mitjans del s.IV a.C. Aquesta es la datació més antiga identificada al jaciment i la més moderna correspon a l'aparició de fins a l'aparició de Terra Sigillata Aretina. Així mateix, l'aparició d'usas de Bronze amb la llegenda Kese, aportava una cronologia de Baixa època Ibèrica, es a dir, s.II-principis s.I a.C.

Es podia admetre, doncs, una cronologia pel jaciment ibèric del s.IV fins el s.I a.C.

La següent campanya d'excavació de 1986, confirma els resultats ja esmentats. L'aparició de materials ceràmics ibèrics fou aclaparadora. Malauradament la majoria dels fragments es trobaren molt esmicolats i dregradats exceptuant una zona d'escombraries que es va localitzar.

Predominen les ceràmiques llises (de pasta ataronjada principalment) i les vores característiques de les àmfores de la costa, pàteres imitació de prototipus campanians, vasos caliciformes, vasos zoomorfos, contenidors i, en menor grau, plats i vasos.

Elements definidors per la cronologia fou l'aparició d'una vora d'àmfora Dressel Ic (Lamboglia) datada el s.I a.C. malgrat que es pot trobar des de mitjans del s.II a.C.

En quant als materials campanians, tots els elements que es van poder definir donaren una cronologia que abastava des del 150 a.C fins a la meitat del s.I a.C.

PLATS IMITACIO DE LA CERAMICA CAMPANIANA

Malgrat que aquests tipus són coneguts en tot l'àmbit de la cultura ibèrica i és determinant dins les tipologies d'aquesta durant el s.IV al II a.C.; en jaciments tancats com el del Pla de Sta.Barbara de Montblanc es documenten en nivells de darreries del s.III a.C.

Elaborades en un ambient oxidant, difereixen dels seus originals campanians per tenir una vora lleugerament engrossida i reentrant. Els podem considerar com a característics de finals del s.III i inicis del s.II a.C.

A partir del s.III a.C. es generalitzarà també en territoris de l'interior, ampliant els seus mercats més enllà de la zona costanera.

VASOS CALICIFORMES

Dintre d'aquest grup s'inclouen, junt amb les conegudes tulipes, els vasos carenats de coll acampanat.

El seu perfil s'inclou dintre del grup IX-C de la classificació de P.Mena per la necròpolis de Olmedilla de Alarcón, datada entre les darreries del s.V i el s.III a.C.

Apareix molt freqüentment entre els materials ibèrics de la zona andalusa i del sudest peninsular amb cronologies dels s.IV-III a.C.

A la zona catalana, els tipus del sus són escasos, sent substituïts per la ceràmica gris monocroma i, especialment, en jaciments costaners, per produccions biconiques de la gris ampuritana que cobreix la franja dels s.III i II a.C. E.Junyent els hi dona la mateixa cronologia pels exemplars procedents de l'àrea ilergeta (Margalef) relacionant-los amb les produccions del roig ilergeta propi de la zona.

VASOS ZOOMORFES

Les perfils d'aquests atuellis d'emmagatzematge, coneguts també com a vasos amb perfil "coll de cigne", estan presents en les tipologies de materials ibèrics peninsulars a partir de l'Ibèric Antic (s.VI a.C) perdurant en una gran varietat de tipus fins a finals del s.III a.C. i possiblement, també durant una part del s.II a.C.

PLATS

Els plats exvasats constitueixen un dels elements més característics de la tipologia ceràmica del món ibèric. La seva presència es documenta durant l'Ibèric Antic II, formant conjunt, en aquests moments (s.V a.C) amb les olles d'orelletes perforades i els vasos zoomorfes; amb variacions de perfil i perduran t fins l'Ibèric ple. Es datan, majoritàriament, en els s.V i IV a.C.

TENALLES I CONTENIDORS

Les peces globulars de tamany mitjà destinades a l'emmagatzematge i conservació de comestibles, anomenades tenalles o pel nom més genèric de contenidors, són característiques de la fase plena de la cultura ibèrica, localitzant-se en la major part del jaciments amb unes cronologies que van dels s.IV i II a.C.

TENALLES TIPUS "ILDURATIN"

Són atuellss característics de tota l'àrea ilergeta i tota la Vall de l'Ebre. Es tracta d'una gran tenalla de boca plana amb vora reentranrt, parets rectes aixemplant.se fins el punt de màxim diàmetre a on flexiona formant una panxa encongint.se després fins a ttrobar la base, estreta i de fons aixecat.

Es tracta d'un contenidor d'emmagatzematge molt freqüent entre els ilergetes i ilercavons, documentada la seva presència en tota la Vall de l'Ebre i del Segre. La seva utilització abraça tot el període ibèric. Paral.lels a Margalef, Roques de Sant Fromatge (Seròs) datat al tercer quart del s.III a.C. i Azaila, a on arriba al s.I a. C.

AMFORA DE LA COSTA CATALANA

De cos allargat i boca plana. A partir del s.III a.C. es generalitza en territoris de l'interior, ampliant el seus mercats més enllà de la zona costera. Segons E. Junyent falta en poblats que no arribaren al s.II a.C.

CERAMICA GRECO-ITALICA

Aquest tipus de ceràmica ve representada per l'amfora que apareix a primeries del s.II a.C i deixa de ser utilitzada el tercer quart del s.II a.C.

OENOCHOES I KALATHOS

El kalathos va relacionat tradicionalment amb les ceràmiques ibèriques pintades aparegudes en el marc de la mediterrània occidental que assoleixen una gran difusió en època tardo-republicana. Pel jaciment de Fontscaldes, aquests tipus s'enmarquen en els anomenats "barrets de copa típics" que en el s.III varen substituir als kàlats de coll estrangulat característics del Llevant peninsular des del s.IV a.C. Aquests recipients, que apareixen majoritàriament en nivells arqueològics associats a ceràmiques de vernís negre del s.II a.C., ofereix una diversitat formal de vores i perfils malgrat que els hem adequat als criteris estandaritzats per A.Lafuente pel conjunt del taller de Fontscaldes.

Pels oenochoe, la fase de major auge de les imitacions ibèriques correspon a l'Horitzó Ibèric Ple (s.V-IV a.C) perdurant, com a mínim, fins a principis del s.II a.C.

CERAMICA FETA A MA

Durant la campanya d'excavació de 1986, els millors exemples de ceràmica ibèrica feta a mà, aparegueren al nivell de reompliment o d'anivellació del terreny fet en època medieval.

Aquests tipus ceràmics no diferien ni en la seva elaboració, estructura formal i decoració, d'altres paral·lels trobats en altres jaciments d'identiques característiques i cronologia.

La tipologia de formes engloba perfils en S, globulars, bitroncocònics i cúbics, amb les bases planes o convexes i vores rectes o biselats. Dins de l'àmbit decoratiu sobresurten els exemples de cordons aplicats, amb motius digitals.

CERAMICA CAMPANIANA

La ceràmica campaniana es va detectar en tots els estrats, però especialment en els nivells més superficials.

Pràcticament tots els fragments es trobaven molt deteriorats i esmicolats, però vam poder concloure que la majoria pertanyien als tipus bol o pàtera.

Es distingiren una vora Campaniana A Lamboglia 25 cron. inicis s.II a.C.; frag. base en campaniana A. Morel 3131 f.1-Almagro-forma 68.Cron.175-125 a.C.; base campaniana A tardana Lamboglia 36 amb decoració de solcs concèntrics al fons intern (135 a.C.) i un peu campaniana B Lamboglia 8a (150-50 a.C.).

MONEDA

As de bronze de la seca Kese.Cronologia s.II a.C.

Anvers: Cap viril imberbe a la dreta sense mantell.Cabell de "cucs".Grafia a punts.

Revers: Cavall galopant amb genet amb palma a la dreta. Casc puntiagut. Grafia linial.

Pes:11,50 grs. Diàmetre/mòdul: 2,5 cms. Eixos:6 h.

MOMENT D'OCUPACIO MEDIEVAL

Dels materials medievals apareguts durant la campanya d'excavació de 1985, hem de destacar un diner de plata corresponent al regnat de Pere II (1196-1231). La campanya de 1986 proporciona nous elements per situar el seu moment cronològic com un ataïfor àrab corresponent al tipus II, segons

la tipologia establerta per G. Roselló Bordoy, datat al s.XI. Altres elements d'aquest segon període són fragments de ceràmica àrab del tipus "verdugón" i de "cuerda seca".

Així a la campanya de 1987 va aparèixer la vora d'una gerra amb decoració de "verdugón" a base de formes triangulars forma 3Aa segons Roselló Bordoy datat el s.XII.

VII.B. Les decoracions

En l'apartat de la ceràmica ibèrica pintada, la major part aparegué molt desdibuixada excepte en l'àmbit de les escombraries. Temes geomètrics senzills combinats amb altres elements més complexos com crestes, cercles concèntrics, costellams, sèries de segments concèntrics, aigües, línees ondulades, puntejats i motius vegetals com la fulla d'arítxol.

La campanya de 19887 reduí força aquest repertori decoratiu el qual es limità a l'aparició de motius geomètrics (majoritàriament bandes i combinació de bandes).

BANDES I LINEES

Són motius decoratius molt freqüents. Els més antics de la ceràmica ibèrica pintada corresponen al període II de Pellicer (450-300 a.C). Poden presentar-se soles o combinant-se amb altres temes geomètrics i vegetals. En aquest darrer cas apareixen emmarcant els diferents motius decoratius o distribuint la superfície que s'ha de decorar. No són indicatius de cap moment cronològic.

TERRADETS

Amb aquest nom ens referim a una sèrie de motius que, sent semblants, reben diferents denominacions: línees ondulades, ones, costellams, espigues, palmetes estilitzades, etc.

Apareixen amb diferents orientacions, aïllades o en combinació amb altres motius geomètrics.

Aquest motiu caracteritza el període IV de Pellicer, combinant-se durant el s.I a.C amb les sèries de línees ondulades verticals i els semicercles concèntrics.

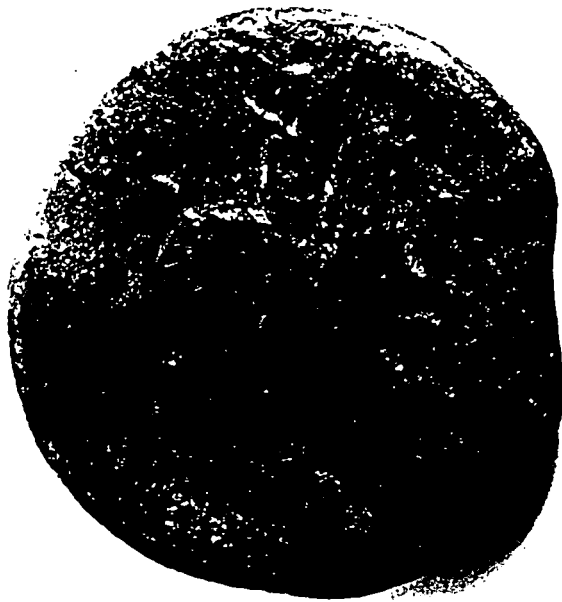
Es tractaria d'un tema que es documenta tant a la zona lleuantina (San Miguel de Liria, Tossal de Manises, Tossal de la Cala, El Cigarralejo) com en els Kalathos ibèrics del s.II a.C.

LINEES ONDULADES

Es disposen en horitzontal o vertical, es combinen amb altres motius de caràcter geomètric. En algun cas es pot considerar com una estilització d'"ones" i/o "aigües".

Al Llevant apareixen des del s.IV fins el s.I a.C. i a la Vall de l'Ebre des del s.III a.C.

VIII. Autres materials

CLASSIFICACIO (Moneda)

Sèrie: Hispànica

País/Entitat geopolítica: Hispània

Autoritat emissor: Kese

Seca: Kese

"Status": Oficial

Material: AE (bronze)

Nominal: As

Cronologia: s.II a.C.

Referència bibliogràfica: Villaronga

DESCRIPCIO

Anvers	Llegenda: ---
	Tipus: Cap viril imberbe a la dreta sense mantell. Cabell de "cucs". Gràfila a punts.
	Marques secundàries: ---
	Marques posteriors: ---
Revers	Llegenda: ---
	Tipus: Cavall galopant amb genet amb palma a la dreta. Casc puntiagut. Gràfila linial.
	Marques secundàries: ---
	Marques posteriors: ---

DADES FISIQUES

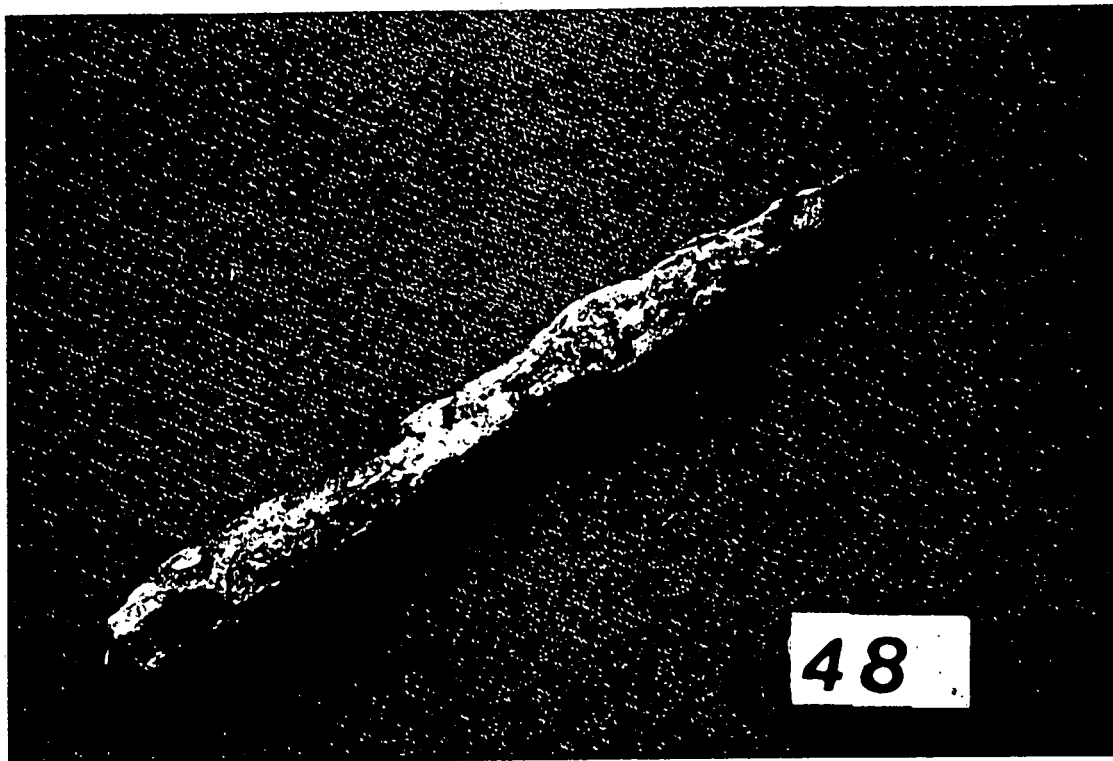
Pes: 11,50 gr.

Diametre/mòdul: 2,5 cm.

Eixos: 6h

Grau desgast: Força desgastada.

Altres dades: Li donem a aquesta moneda una adscripció a la seca de Kese per ser la seva tipologia coincident, a pesar de no tenir llegenda; pensem que el fet de no haver-hi llegenda epigràfica es degut a un error en els motlles d'encuny perquè el relleu conservat es prou fons com per conservar també la llegenda en cas d'haver-la. No hem trobat a les emissions de Villaronga cap moneda sense llegenda para el valor unitat però sí per als valors meitat i restants, (emissions més arcaiques).

SIGLA: CU-XI-F-48/87

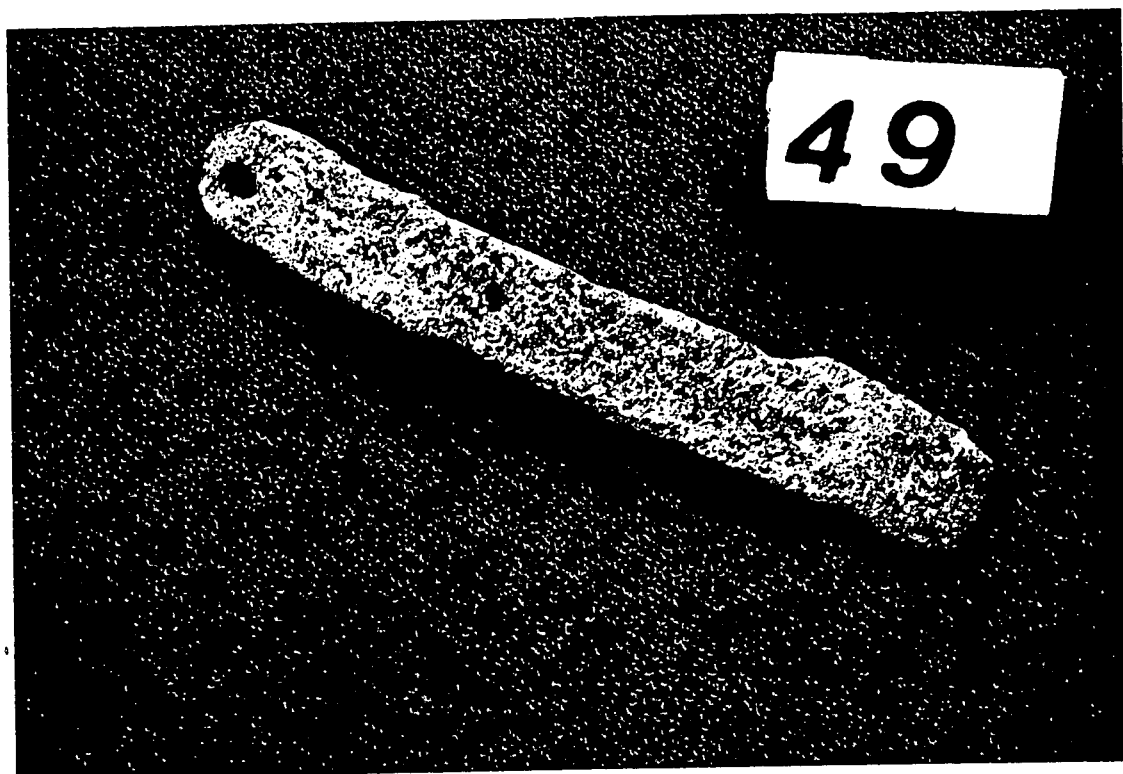
SITUACIO: Calaxi-Farciment

DENOMINACIO: Punta de sageta

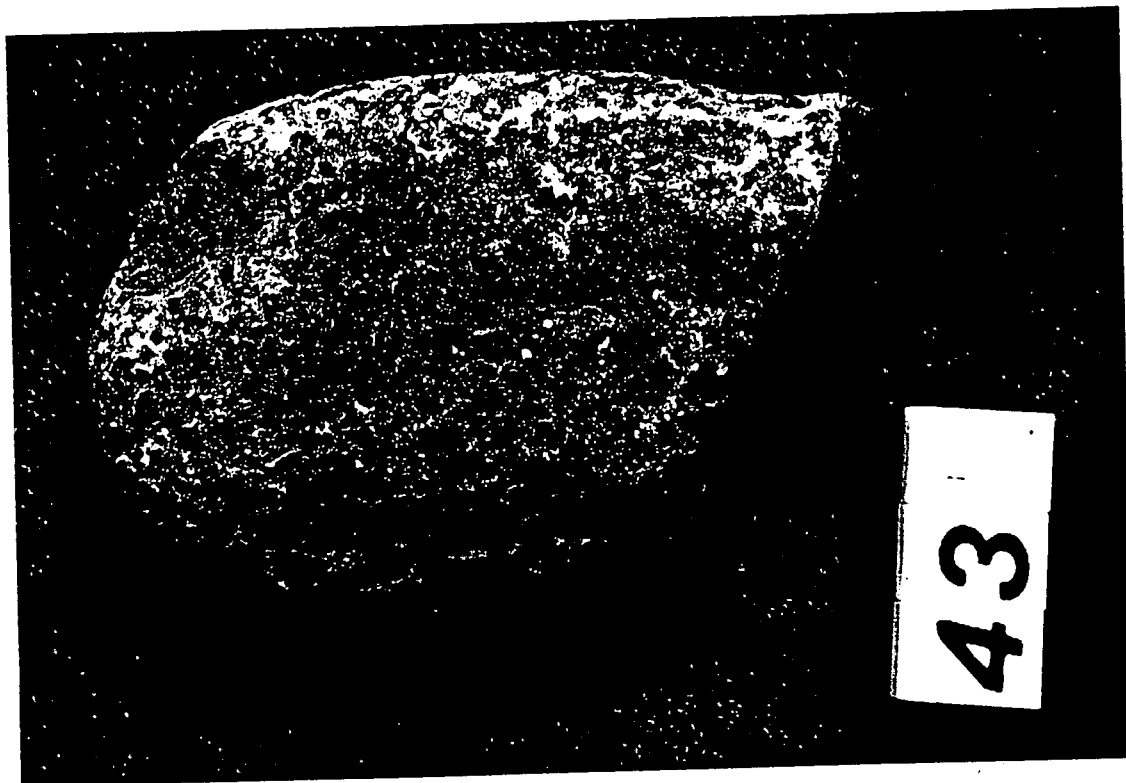
CARACT. MORFOLOGIQUES: Punta de sageta amb restes de mànec de fusta.

MATERIAL: Ferro

CRONOLOGIA: s. XII ?

SIGLA. CU-VIII-Ib-49/87
SITUACIO: Cala VIII Estrat Ib N.II
DENOMINACIO: Plaqueta
MATERIAL: Coure
CRONOLOGIA:

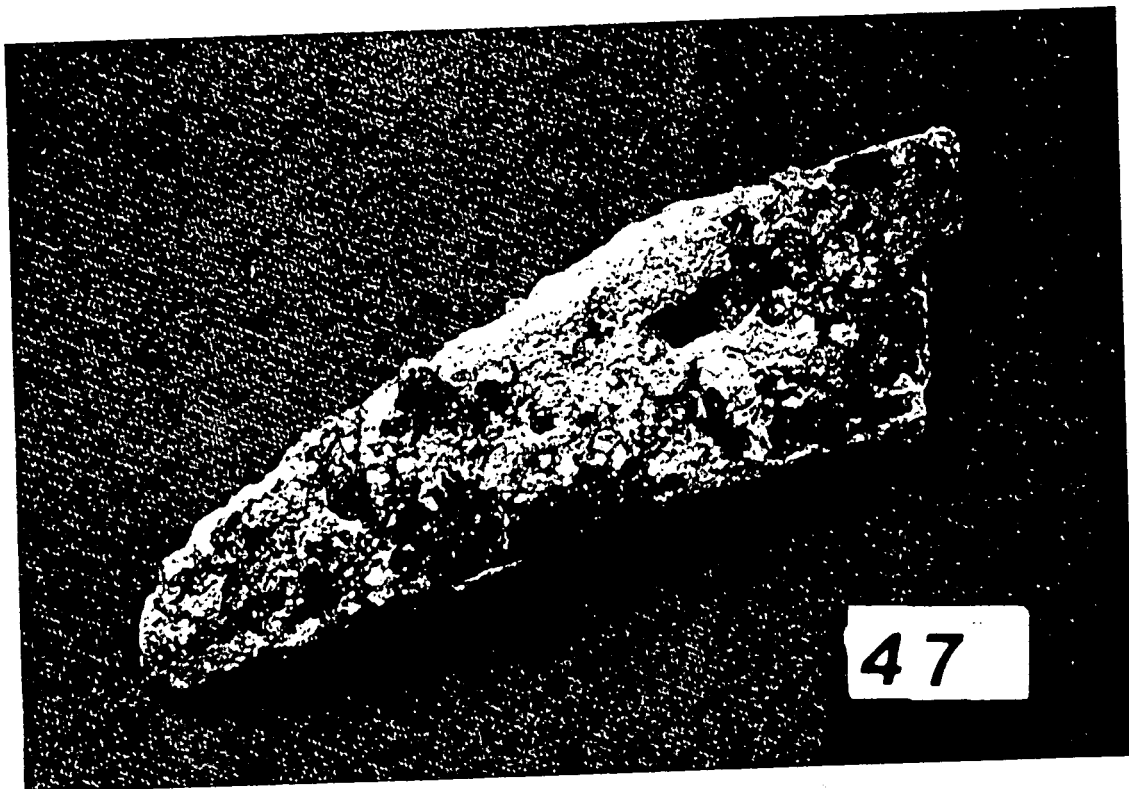
SIGLA: CU-XI-II-43/87

SITUACIO: Cala XI Estrat II N.III

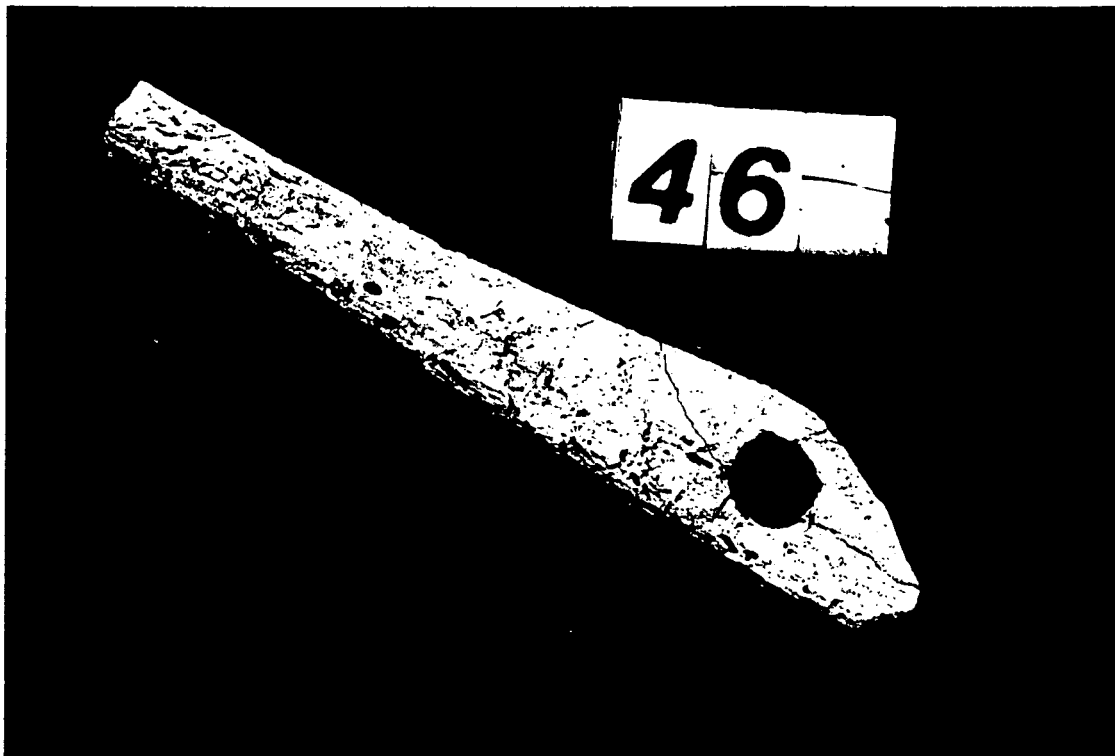
DENOMINACIO: Frag. destal

MATERIAL: Pedra polida. Tipus conglomerat ?

CRONOLOGIA:

SIGLA%CU-XI-II-47/87
SITUACIO: Cala XI Estrat II N.III
DENOMINACIO: Frag. ferradura
MATERIAL: Ferro
CRONOLOGIA:

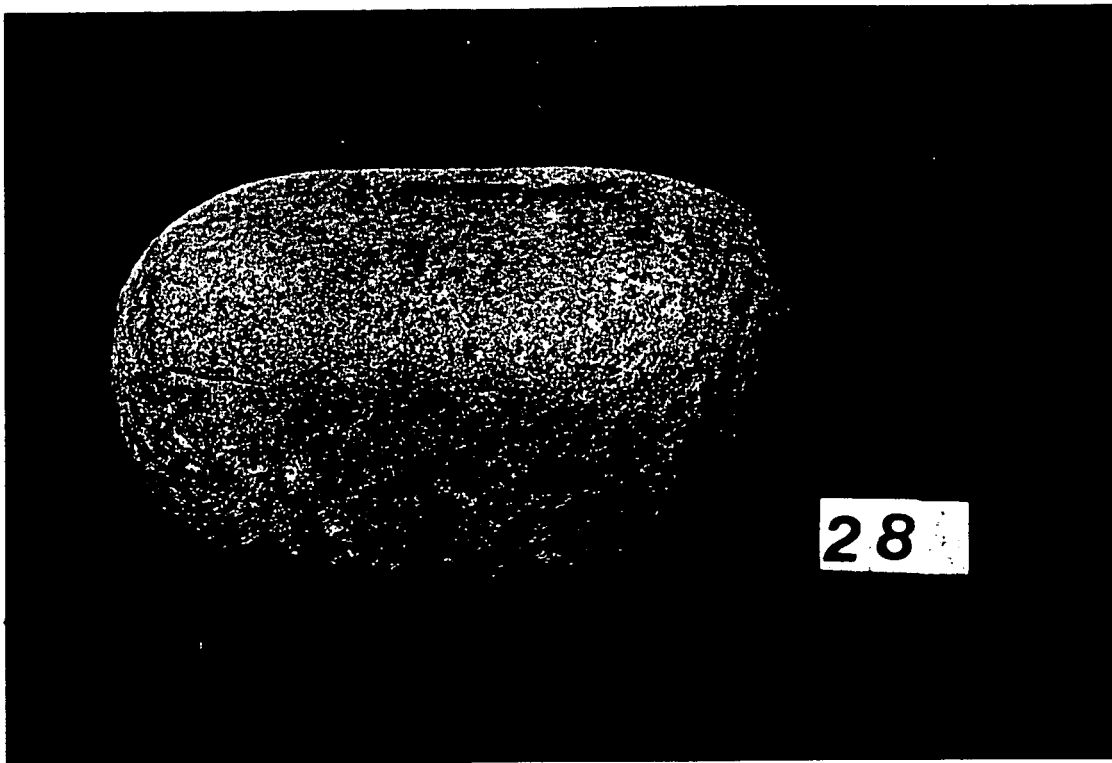
SIGLA: CU-VIII-F-46/87

SITUACIO: Cala VIII Farciment

DENOMINACIO: Cap d'agulla

CARACT.MORFOLOGIQUES: de tipus circular amb orifici circ, molt polit. Sense decoració.

CRONOLOGIA: Per paral.lelismes amb materials apareguts al jaciment de "La Moleta del Remei", s.II a.C.

SIGLA: CU-VII-N-28/87

SITUACIO: Cala VII Neteja Mur

DENOMINACIO: Picador o maça de morter ?

CARACT.MORFOLOGIQUES: Forma ovalada i secció rectangular, presenta marques de treball a la seva cara superior.

MATERIAL: Material lític.

CRONOLOGIA:

IX. Seqüência estratigráfica

L'estratigrafia establerta durant la campanya de 1986 per les calcs V i VII segueixen sent vàlides per la següent campanya amb certs elements diferenciadors per la calca V la qual és la més singular del conjunt:

Ia. SUPERFICIAL

Terra grisosa, disgregada i poc compactada amb nombrosos nòduls de terra, pedra i arrels; a més de disgregacions calisses. Els materials apareguts s'on de naturalesa i cronologia mol àmplia.

IB. TERRA GRISOSA COMPACTA

Apareixen abundants nòduls calissos i comencen a apreciar-se estructures. La potència d'aquest sub-estrat oscil·la entre els 25 i els 50 cms. Els materials són relativament escassos i de cronologia ben diversa destacant-se un petit fragment de cos de ceràmica àtica de figures roges de procedència de la Magna Grècia.

II. TERRA MARRONOSA COMPACTA

Terra dura molt depurada amb abundants nòduls calissos de mida mitjana i còdols. La seva potència oscil·la entre els 16 i els 36 cms. Correspon al terra trepitjat del moment d'ocupació medieval.

III. FARCIMENT MEDIEVAL

Format per nòduls calissos mesclats amb terra, ceràmica i residus orgànics. Producte de la necessitat d'homogenitzar el terreny a base de reomplir els buits de la plataforma rocosa subjacent. No ocupa tots els sectors, així com al N. ens situem, va escassejant fins a, pràcticament, desaparèixer. L'alçada de la roca mare feu innecessari aquest reompliment i l'estrat II es sustenta damunt mateix de la plataforma rocosa. La potència d'aquest fàrciment oscil·la entre els 8 i els 24 cms. En alguns sectors apareixen grans pedres calisses planes i desbastades situades damunt de la roca mare sense formar cap mena d'estructura o forma. Aquesta circumstància fa sospitar en una possible reutilització de materials de construcció procedents de les antigues estructures ibèriques que es desplaçaren del seu lloc originari per formar part del reompliment medieval. Aquestes es situarien al fons a fi de fer el pis més segur i compacte. Els materials apareguts són, preferentment, del moment d'ocupació ibèric destacant-se un As de bronze (s.II a.C) i cer. campaniana (s.II a.C) i també d'origen musulmà (s.XII).

A la calca V, després de l'estrat IIIb individualitzat la darrera campanya, va aparèixer aquesta nova seqüència:

V. PAVIMENT

Paviment format per pedres de mida mitjana i petita colmatades per terra marronosa, molt orgànica i argila endurida molt depurada i uniformament distribuïda.

VI. CONCAVITAT

Forat retallat, en part a la roca i, en part, realitzat amb les pedres que han format el paviment.

Es tracta d'una concavitat circular d'uns 60 cms. de diàmetre per 22 cms. de profunditat. A manera d'hipòtesi de treball l'hem anomenat forat de biga encara que no descartem altres interpretacions; així en Junyent, E/Baldellou, V en l'estudi d'una vivenda ibèrica a Mas Boscà (Badalona) trobaren unes concavitats molt similars en amplada i alçada que interpretaren com a encaixos per a premsa o molí. (1)

VII. FARCIMENT

Terres orgàniques que farceixen l'element VI amb materials ibèrics com àmfora de la costa, 2 frag. cos amb dec. de bandes, 1 frag. campaniana B, 2 frag. vora de ceràmica a mà en perfil en "S" i 12 frag. de tovot.

(1) Junyent, E/Baldellou, V: "Una vivenda ibèrica de Mas Boscà". Pub. Eventuales NQ21. Institut d'Arqueologia i Prehistòria. Barcelona, 1972. Pàg. 64-65.

X. Estructures

El jaciment ibèric es troba força arrassat, durant la campanya d'excavació de 1986, es va identificar com a ibèric un mur aparegut a la cala VII, de 2,32 m. de llargada amb una amplada màxima de 80 cms. La conservació d'aquest mur va ser possible mercès a la circumstància de que l'estructura fou aprofitada dins del reompliment que afectà a tota la zona i que servi per a homogenitzar el terreny preparant-lo pel posterior assentament medieval.

Durant la present campanya s'han trobat tota una sèrie de blocs debastats formant part d'aquest reompliment. Creiem que ens podriem trobar amb materials pertanyents a antigues estructures ibèriques reaprofitats, però desplaçats de lloc, en època medieval.

La cala V ha estat, fins el moment, la que ha donat els elements més interessants de l'excavació. Així sota l'estrat IIIb, ja individualitzat durant la darrera campanya, va apareixer un paviment format per pedres de mida mitjana i petita, ben aplanat, regularitzat i endurit per l'ús. El terra és compacte i polit.

Contemporani al paviment, apareix una concavitat obrada, en part, a la roca mare i, en part, feta d'obra a partir dels materials que ofereix el paviment. Les mides d'aquest element són les següents: Diam.60 x 77 cms. h.22 cms.

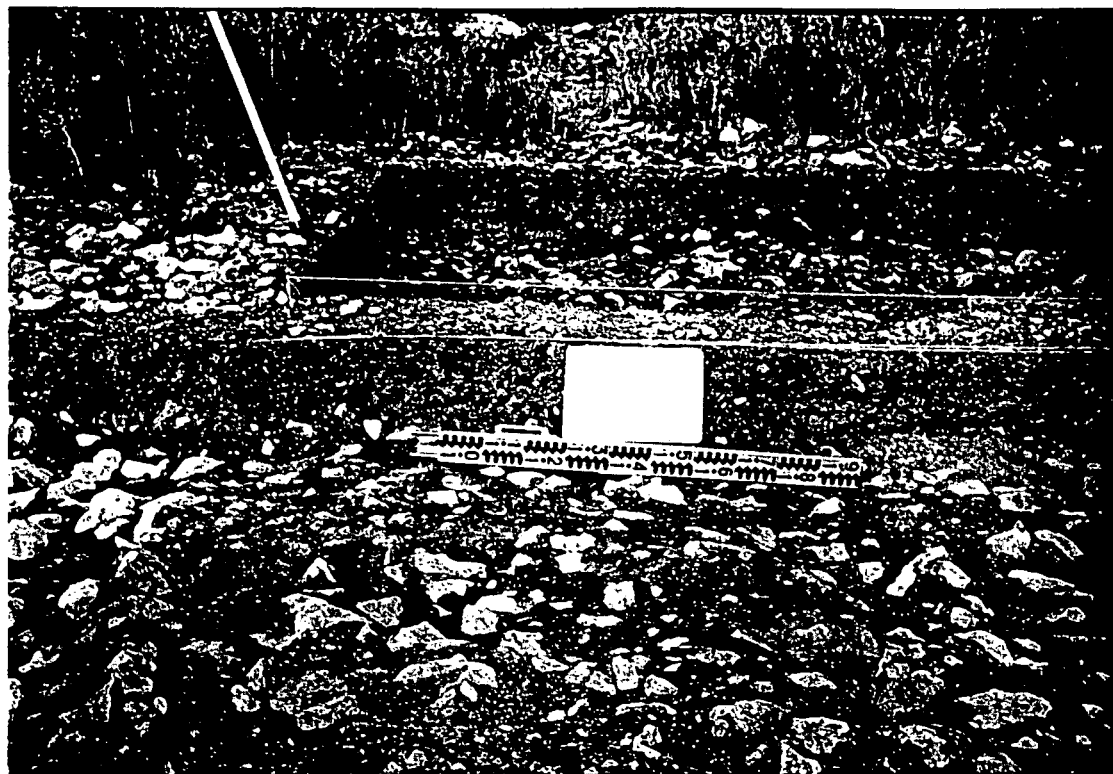
La funció d'aquest element és dubtosa però pensem en un tipus d'engalament semblant a la concavitat circular trobada al poblat de Mas Boscà (Badalona) i descrita per Junyent/Baldellou (1), la funció de la qual era interpretada com a encaixos per a premsa o molí.

A manera d'hipòtesi de treball que properes excavacions haurien de confirmar, interpretem que les estructures trobades durant les campanyes 1986 i 1987 en aquesta cala semblen oferir dos moments ocupacionals encara que en els materials recuperats existeix una relativa uniformitat cronològica.

Malgrat tot, considerem el paviment (V) i la concavitat (VI) contemporanis. En un moment donat, la zona fou reestructurada i la concavitat fou reblida per terres amb alguns materials (VII) i l'estrat IIIb descrit durant la campanya 1986.

D'un moment posterior seria la llosa ben esquadrada i desbastada que actuava de base d'un peu dret de fusta trobat durant la campanya de 1986 i que recolza, cobrint-lo parcialment, damunt de la concavitat (VI). Així mateix és posterior el mur situat al sector NE de la cala.

Del moment d'ocupació medieval vam poder seguir identificant a les cales VIII i XI l'anivellament del terreny utilitzant nòduls calissos, restes ceràmics ibèrics (i també musulmans) i restes constructius ibèrics per tal d'enrasar el terreny per la nova ocupació.

FARCIMENT D'EPOCA MEDIEVAL IDENTIFICAT A LES CALES VIII I XI.
(Fotg. E. Fabra).

SECCIO DEL FARCIMENT I VISTA DE LA ROCA MARE EN RELACIO
A LA POTENCIA DEL JACIMENT=
(Fotg.E.Fabra).

REOMPLIMENT DE LA CALA XI FORMAT PER GRANS BLOCS
SEGURAMENT REAPROFITATS D'ANTIGUES ESTRUCTURES IBERIQUES.
(Fotg. E. Fabra).

CONCAVITAT CIRCULAR SITUADA SOTA LA LLOSA BEN ESQUADRADA
I DESBASTADA QUE ACTUAVA DE BASE DE PEU DRET DE FUSTA.
(Fotg. E. Fabra)

*CALA V, PAVIMENT I CONCAVITAT.
(Fotg. E. Fabra)*

XI. ALIMENTACIO I RECURSOS

Les restes animals que van poder ser identificades són clarament representatives de la coexistència d'un doble activitat. D'una part, el producte d'una tasca ramadera (ovicàprids, porc comú i bòvids) i, per altra part, l'existència d'una activitat cinegètica (cabra, senglar, cervol, mufló, cabriol i conills i/o llebres). Tot plegat, asseguraria unes reserves alimentàries suficients per la comunitat i que es complementaria amb les activitats agrícoles.

De la mateixa forma existiren altres animals (cavall o gos) que es destinarien a tasques eminentment domèstiques.

Aquesta activitat caçadora indicaria l'existència a la zona, en el moment de desenvolupament del poblat ibèric, d'un ecosistema amb preponderància de les zones de bosc mediterrani, zones arbustives i àrees humides, que són l'hàbitat de cervols, senglars i de la cabra hispànica i que actualment, es troben reduïdes al territori que ocupa la reserva natural de Els Ports de Beceit i Morella (Maestrat).

De la importància dels recursos cinegètics de la zona, és un exemple el fet de que Felip II, durant el seu viatge per Saragossa, Barcelona i València l'any 1585, va aturar-se als pobles d'Alcanar i Ulldesona per practicar l'esport de la caça.

A part, hi ha restes de gasteròpodes fossilitzats de gran tamany.

XII. Conclusions i hipòtesis de treball

CONCLUSIONS

- Dalt del castell d'Ulldecona existí un assentament ibèric.
- Les restes estructurals d'aquest assentament que poderen mantenir-se dempeus en època medieval, van ser reaprofitades durant la nova ocupació medieval o foren ensolsides per tal d'anivellar el terreny per tal d'ocupar-lo de nou.
- De les estructures ibèriques trobades, intuïm la presència de dos moments ocupacionals encara que existeixi una uniformitat cronològica de materials.
- El contexte cronològic del poblat ve delimitat per les dues fíbules descobertes durant la campanya d'excavació de 1985 i que remuntarien el poblat cap a mitjans del s.IV a.C a les quals s'afegiria un frag. de ceràmica àtica de figures roges procedent de la Magna Grècia; les engerres d'emmagatzematge amb vora zooforme o de coll de cigne es situen entre els s.IV-III a.C.; la forma bol amb paret recta en ceràmica ibèrica, són imitacions de les ceràmiques de pigment negre que es situen en la transició dels s.III-II a.C; els vasos caliciformes es situen entre el s.III-II a.C; les àmfores de la costa catalana es situen en el s.II a.C.; les àmfores greco-itàliques són de les primeries del s.II-tercer quart del s.II a.C.; les restes de ceràmica campaniana A i B que han pogut ser datades es situen entre el 150 fins la meitat del s.I a.C., l'As de bronze de la seca Kese es situa al s.II a.C i l'últim moment d'ocupació del poblat ibèric queda identificat per la terra sigil.lata aretina apareguda durant la campanya d'excavació de 1985.

El contexte cronològic, doncs, ens indica una ocupació que es remuntaria al s.IV a.C fins arribar al canvi d'era amb un predomini de materials corresponent a la Baixa època ibèrica.

Posteriorment, localitzem el segon moment d'ocupació en època medieval amb ceràmiques cristianes i musulmanes dintre de l'òrbita del s.XII. Les estructures arquitectòniques aparegudes en excavació d'aquest segon assentament encara estan per determinar.

Totes les construccions es concentren al sector E. del recinte. Des d'aquest lloc es domina la Vall d'Ulldecona i els seus voltants. Hem de destacar la importància que tingué durant segles aquest pas natural (Sud-Nord/ Nord-Sud) i que enllaça amb el riu Ebre. El Castell d'Ulldecona és, doncs, un punt estratègic de gran importància dins la zona on es situa.

Des del punt de vista de les comunicacions, Bayerri parla de l'existència d'un miliari de més de dos metres d'alçada que es

va trobar a les rodalies del castell el qual havia estat coronat amb una creu de ferro. Per desgràcia no presentava cap inscripció viària.

Així mateix, existeix una antiga carretera coneguda pel "camí de Traiguera" i que sembla que fou utilitzada com a pas principal en els itineraris de reis com a Jaume I, Pere III, Joan I, Martí I, Carles I i Felip II. Aquesta carretera té el següent traçat: Venint de Tortosa cap a Ulldacona, a pocs metres de la capelleta de la Pietat s'aparta de l'actual carretera nacional fent un trajecte que evita les freqüents inundacions de les zones baixes de Les Llecunes. Voreja les serres de La Pietat i retorna cap a la carretera actual, atravesa el poble i pel molí del Auliva, creua el riu pel pont i enfila el "camí de Traigueia" passant per un altre pont sobre el Servol.

La carta de Població d'Ulldacona de 1222 cita textualment "sicut terminatur de Miliariis et reddit ad Miliarios", que O'Callaghan tradueix "segons es conté des dels Miliaris, y retorna als Miliaris", assenyalant aquests punts com a referències de límit d'algun extrem del terme. Per la seva part, Blazquez diu que no s'ha trobat senyals de pont a Tortosa mentre que el camí, es traçat del qual hem assenyalat anteriorment, sembla romà. Els seus restes es troben al costat de la línia fèrrea i en direcció a Galera i Ulldacona, existeix també una bifurcació de Galera cap a Traiguera i un altre camí, més estret, de Tortosa a Xerta. Des d'Ulldacona hi havia una via romana que es pot encara reconèixer per la zona de Benicarló.

Al terme de la Traiguera va aparèixer un miliari l'any 1919 en el camí de Tortosa al seu pas per la partida de Collet Roig, a 4 Kms. del poble i 7 del riu Senia. La major part de la seva inscripció estava destruïda.

IM ... E ...
... NER . A ...
... NER ...
.....
CL ...

El professor Dessau reconstruí la resta de les paraules aventurant el següent missatge:

IMP. CAESAR
DIVI NERVA E
FILIUS NERVA
TRAIANUS AUG.
CL ...

Malauradament es desconeix el destí final que tingué la peça i a on fou depositada

La situació de privilegi de la zona on es situa el Castell d'Ulldacona, a l'extrem sud de la comarca del Montsià, a la riba esquerra del riu Senia- límit amb el Baix Maestrat, en l'antic camí de Barcelona a València-, amb una visibilitat de 360 graus, constitueix una talaia sobre la planúria de la Galera entre les serralades del Montsià i el Maestrat, en un moment en què els aiguamolls feien difícil el pas per les zones properes a la

costa. Tot plegat, afavorí una llarga història de poblament que s'iniciaria amb l'aparició del nucli d'època ibèrica

No gaire lluny de la costa, hi ha localitzats una sèrie d'establiments, com la Moleta del remei (Alcanar), La Ferradura i les Ventalles (Ulldecona), les Esquarterades (Les Ventalles) i el Bordissal (Camarles) d'època ibèrica l'estudi sistemàtic dels quals ens permetria precisar millor quin fou el poblament ibèric d'aquest territori i les relacions culturals que s'establirien entre ells (comtant el poblat del Castell D'Ulldecona") tenint en compte llur atribució cronològica).

Tots ells es situen no gaire lluny de l'antiga línia de costa.

El poblat de la Cogula i el de la Ferradura (Els Castelletes) presenten vestigis pre-ibèrics i de les primeres etapes de la cultura ibèrica. I, amb posterioritat a aquesta, a La Torreta trobem vestigis romans que corresponen probablement a una vil·la.

El present treball és el fruit de la II campanya d'excavació portada a terme al poblat de "El Castell d'Ulldecona) l'any 1986. Els resultats aquí reflectits estan subjectes a la limitació de coneixements que, entorn a aquest jaciment, posseïm. La zona excavada és encara una mínima part en relació amb l'ampli recinte del castell. Els seus límits són encara desconeguts. Desconeixement que tan sols una excavació en extensió permetria aclarir punts essencials com la problemàtica de l'organització interna de les estances (del moment ibèric i del moment medieval); l'urbanisme del jaciment diferenciant les dues etapes d'ocupació; els possibles reaprofitaments i la valoració de la seva importància arqueològica dintre del conjunt de la zona.

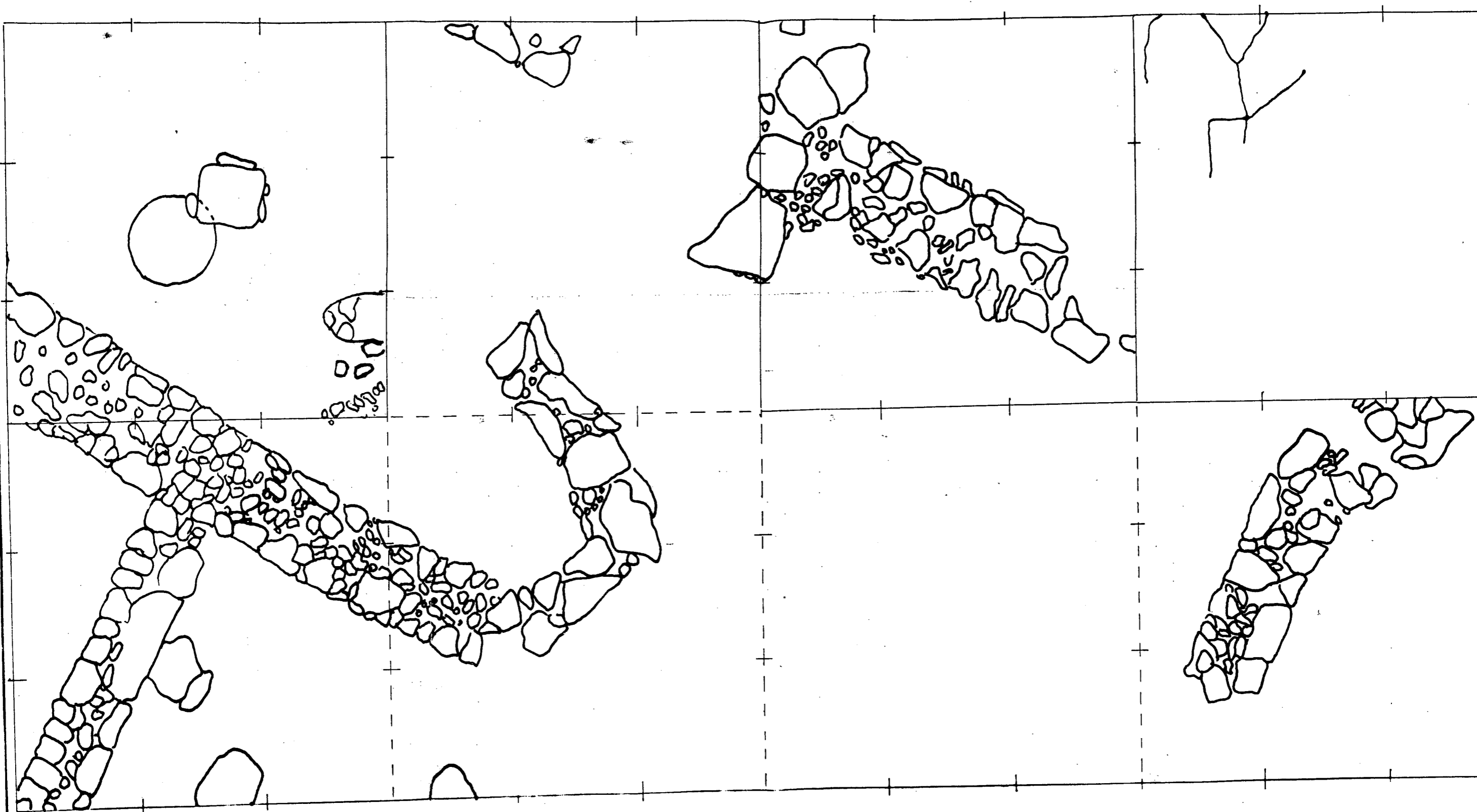
En tot cas, ens trobem davant una mostra de perduració i potenciació d'un centre ocupacional a partir de la II Guerra Púnica, conflicte aquest que no suposà una fractura en la política d'hàbitat dels centres indígenes de la zona.

BIBLIOGRAFIA

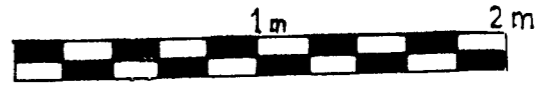

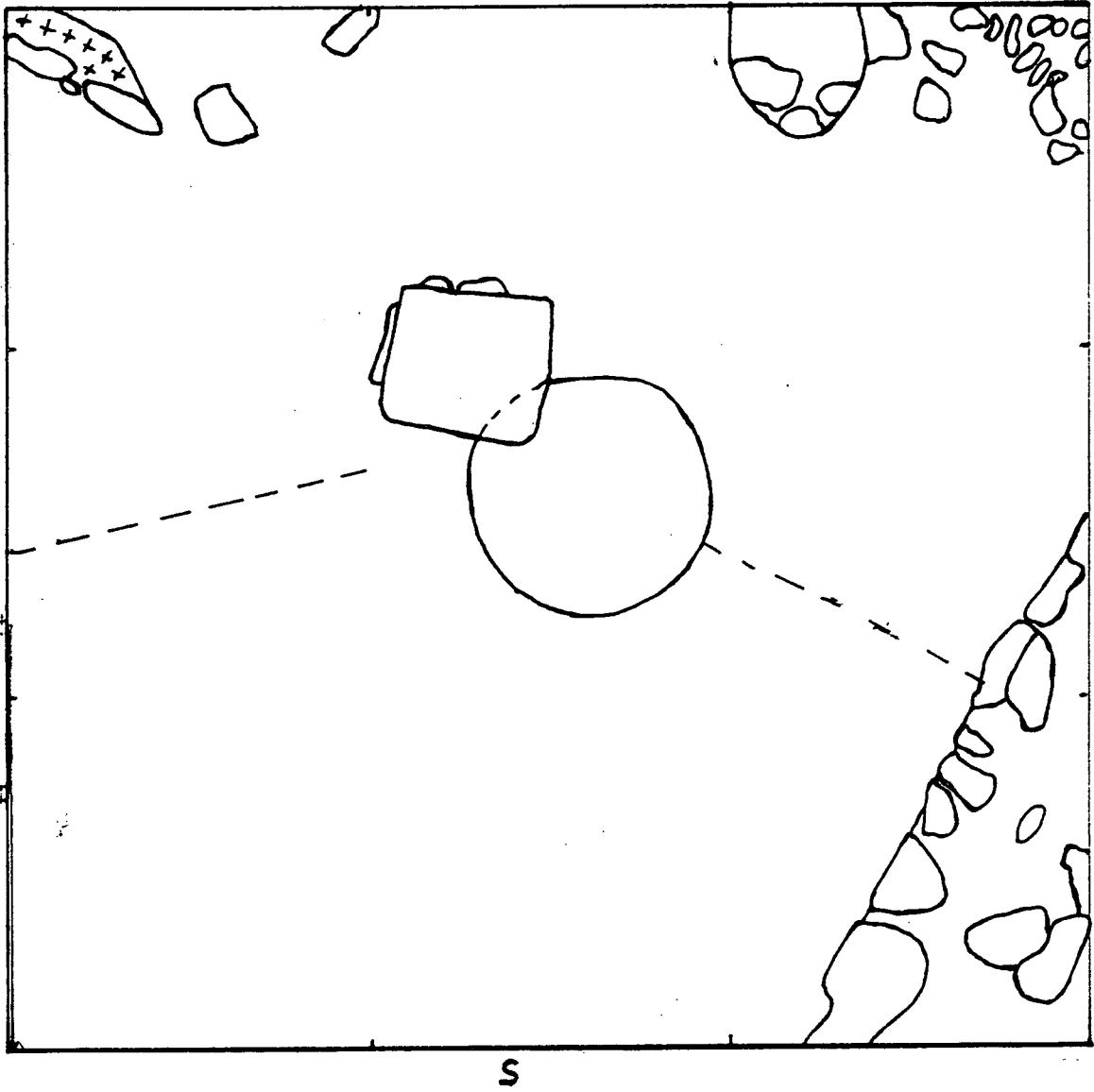
- ALVAREZ.R: "Informe preliminar de la excavación del Castell d'Ulldecona (Montsià)." Excavació-1985. (Inèdit)
- FABRA.E: "Informe preliminar de l'excavació al Castell d'Ulldecona (Montsià)." Campanya Estiu '86. (Inèdit)
- FABRA.E: "Aproximació a l'estudi del poblament ibèric del Castell d'Ulldecona (Ulldecona-Montsià). Campanya d'excavació de 1986". Comunicació a la XXXVII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos. Amposta 1991. (Inèdit)
- FABRA.E: "Memoria d'excavació del jaciment ibèric Castell d'Ulldecona." Campanya 1986. (Inèdit)
- GRACIA ALONSO.F i altres: "La Moleta del Remei Alcanar-Montsià. Campañas de 1985-86". Pub. de la Diputació de Tarragona. Tarragona. 1988.
- MALUQUER DE MOTES.J i altres: "Arquitectura i urbanisme ibèrics a Catalunya". Univ. de Barcelona, 1986.
- MALUQUER DE MOTES.N: "Catalunya: Baix Ebre". Programa de Investigaciones prehistoricas. Dep de Prehistoria i d'Arqueologia. Barcelona, 1987.
- ARBELOA, Joan Vianney M.: "Prospeccions i excavacions arqueològiques: Castell d'Ulldecona (Montsià)". Butll. Arqueològic, 12 Any 1990.
- FERRE,A: "Historia de Ulldecona y su entorno geográfico". Ulldecona. 1983.
- VILASECA DE PALLEJA, Lluïsa: "Ulldecona" a Notas de arqueologia de Cataluña y Baleares. Rev. Ampurias vol. XXX, 1968
- JUNYENT.E/BALDELLOU.V: "Una vivienda ibèrica de Mas Boscà". Pub. Eventuales, N21. Institut d'Arqueologia i Prehistòria. Barcelona. 1972.

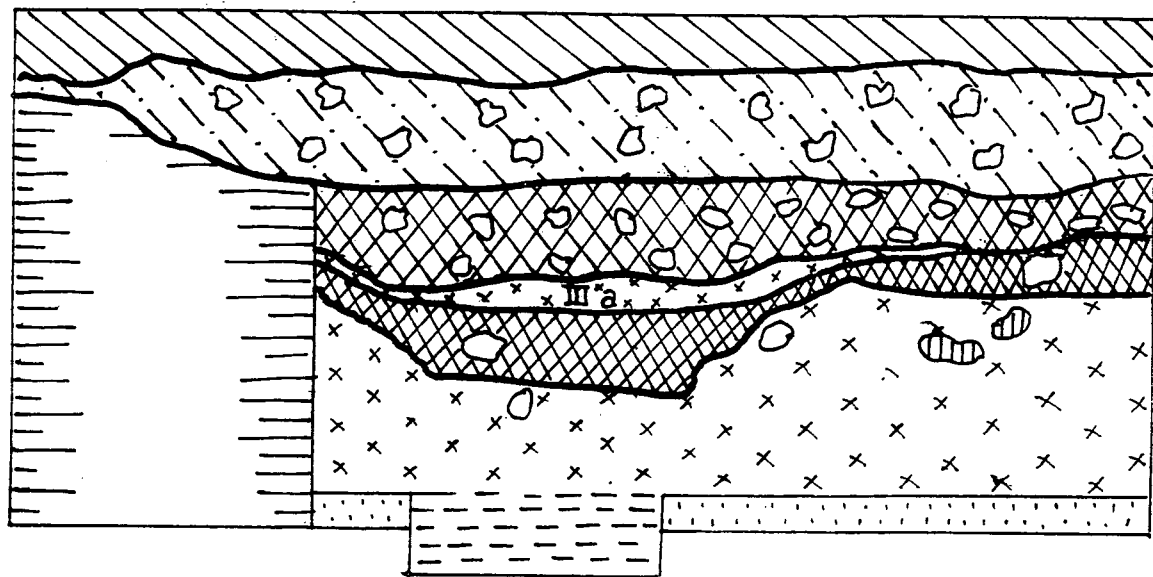

Estat actual de l'excavació
Jaciment Castell d'Ulldecona

1 m.
cala V

Cala 5

E-1:20

10 dm.

Ia

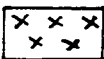

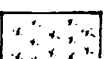
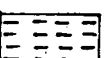
Ib

II

IV

IIIb

V

- terra grisosa solta amb restes vegetals
- terra grisosa composta am abundants nòduls calissos
- terra grogosa amb abundants nòduls
- cendres/residus orgànics
- terres grogueses toves
- tuvoç
- Paviment
- Materials de farciment